

การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ปริญญานิพนธ์
ของ
นางลักษณ์ คงคาดิษฐ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
มกราคม 2548
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

378 155

๙๔14๕๗

๑3

การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บทคัดย่อ

ของ

นางลักษณ์ คงคาดิษฐ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
มกราคม 2548

h 267502

25 พค 2548

นางลักษณ์ คงคาดิษฐ์ (2547) การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับ
บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปรินูญานิพนธ์ กศ ม
(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
คณะกรรมการควบคุม อาจารย์ ดร สุพร เข้มเฮง, รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 540 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ จาก 6 แห่ง ที่ลงทะเบียนเรียนภาค 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 270 คน
และกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 270 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบ
ชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอำนาจจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับ
บัณฑิตศึกษา โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในการจำแนกกลุ่มตามลำดับจากมากไปน้อย คือ
การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6)
การปรับตัว (X_4) บรรยากาศในการทำงาน (X_2) ค่านิยมในการศึกษาต่อ (X_5) และความเชื่อในความ
สามารถของตนเอง (X_1) ซึ่งสมการที่ได้จากตัวแปรทั้ง 7 ตัวแปรสามารถพยากรณ์การเป็นสมาชิกของ
ทั้งสองกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 75 โดยสมการพยากรณ์การเป็นสมาชิกของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อระดับบัณฑิต
ศึกษาได้ถูกต้องร้อยละ 89.6 และกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาได้ถูกต้องร้อยละ 60.4
เขียนสมการจำแนกกลุ่มได้ 1 มิติ คือ

$$Y = 757X_7 - 230X_3 + 212X_6 + 192X_4 - 177X_2 + 159X_5 + 026X_1$$

ตัวแปรที่ให้ค่าน้ำหนักในการจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิต
ศึกษาระดับสูงสุด คือ การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) ค่าน้ำหนักสัมประสิทธิ์เท่ากับ 757 เมื่อ
พิจารณาแนวโน้มของตัวแปรที่จะเป็นลักษณะของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา คือการรับรู้
เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) และการปรับตัว (X_4) ส่วนตัวแปรที่มีแนวโน้มที่
จะเป็นลักษณะของกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา คือ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3)
และบรรยากาศในการทำงาน (X_2)

A DISCRIMINANT ANALYSIS OF SUKHOTHAI THAMMATHIRAT OPEN UNIVERSITY
STUDENTS WHO PURSUING AND NOT PURSUING FURTHER STUDIES IN
THE MASTER'S DEGREE PROGRAM IN THE SCHOOL OF EDUCATION

AN ABSTRACT
BY
NONGLAK KONGKADIT

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University
January 2005

Nonglak Kongkadi (2004) *A Discriminant Analysis of Sukhothai Thammathirat Open University Students Who Pursuing and Not Pursuing Further Studies in the Master's Degree Program in the School of Education* Master thesis, M Ed (Educational Research and Statistics) Bangkok Graduate School, Srinakharinwirot University
Advisor Committee Dr. Suwaporn Semheng, Assoc. Prof. Nipa Sripairot

The purposes of this research were to compare and discriminate between Sukhothai Thammathirat Open University students who pursuing and not pursuing further studies in the master's degree Program in the School of Education. The stratified random sampling technique were used to select samples of five hundred forty respondents. The samples were classified into two groups, the first group were the graduates who pursued master's degree study and enrolled in the second semester of the academic year 2003. The second group were ones who did not pursue the study and being colleague in the same office of the first group. Each sample group comprises of two hundred seventy samples.

The findings from this research revealed that the variables differentiating the ones who pursued the master's degree study from those who did not—in the order from the most to the least coefficient—were Perception towards university (X_7), Economic and social status (X_3), Attitude towards educational institutes (X_6), Self-adjustment (X_4), Working environment (X_2), Values regarding higher education (X_5) and Self-efficacy (X_1).

An equation representing these variables is

$$Y = 757X_7 - 230X_3 + 212X_6 + 192X_4 - 177X_2 + 159X_5 + 026X_1$$

The above equation can predict the differentiation between the two groups of the samples with seventy-five percent accuracy. The equation can predict the classification of samples who pursued master's degree study with eighty-nine point six percent accuracy and of those who did not pursue the study with sixty point four percent accuracy.

The most influential discriminating variable is the Perception towards university (X_7) which has the coefficient of 757. Although the variable that is most influential to the master's degree pursuers is also the Perception towards the university (X_7), Attitude towards educational institutes (X_6), and Self-adjustment (X_4), the most influential variable determining the non-continuers is the Economic and social status (X_3) and Working environment (X_2).

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
ประจำปีการศึกษา 2546

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ของ

นางสาวนงลักษณ์ คงคาดิษฐ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

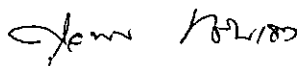
/๓๒๓๐—

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2548

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

ประธาน

(อาจารย์ ดร. สุวพร เข้มเฮง)

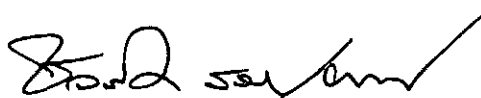
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ปิญโญนนตพงษ์)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ชวลิต รวยอาจีน)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร. สุวพร เหมเฮง ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่เอาใจใส่ให้คำปรึกษาชี้แนะ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์ และอาจารย์ ขวลิตรวยอาจิน เป็นกรรมการสอบปากเปล่าที่ได้กรุณาให้ข้อสังเกตและคำแนะนำเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์อย่างมากในการจัดทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีเนื้อหาที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร. ละเอียด รักษ์เฒ่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช รองศาสตราจารย์ ดร. สมสรร วงษ์อยู่น้อย รองศาสตราจารย์ ดร. ประดิษฐ์ อุปรมัย และรองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา วิหคโต ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ในภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะอาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตลอดจนเพื่อนที่ทำงานเดียวกันกับนักศึกษาทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถทำปริญญานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณสำหรับกำลังใจและความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่านที่มีให้กับผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มศึกษาจนกระทั่งทำปริญญานิพนธ์สำเร็จ

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อเหรียญ และคุณแม่ขาว เป็นอย่างสูง ที่ได้เป็นกำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ และเป็นแรงผลักดันที่สำคัญตลอดมาด้วยความมุ่งมั่นที่จะให้ลูกประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

นางลักษณ์ คงคาดิษฐ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	2
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	3
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	7
ตัวแปรจำแนกกลุ่มที่ใช้ในการวิจัย	12
การวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
3 วิธีดำเนินการวิจัย	56
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	56
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	66
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	71
การนำเสนอข้อมูล	71
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
ความมุ่งหมายของการวิจัย	80
สมมติฐานของการวิจัย	80
กลุ่มตัวอย่าง	80
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	80
การเก็บรวบรวมข้อมูล	81
สรุปผลการวิจัย	82
อภิปรายผล	83
ข้อเสนอแนะ	88
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	100
ประวัติย่อผู้วิจัย	117

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามแขนงวิชา	59
2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามเพศและอายุ	72
3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรต่าง ๆ จำแนกตามกลุ่มผู้ที่ศึกษา ต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา	73
4 เปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรแต่ละตัวของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา	74
5 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	75
6 ทดสอบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่ใช้ในการจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ ศึกษาต่อ	76
7 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิต ศึกษา	77
8 ค่าสถิติที่ใช้ในการตัดสินใจสมการจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับ บัณฑิตศึกษา	78
9 ผลพยากรณ์การเป็นสมาชิกของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิต ศึกษา โดยสมการจำแนกกลุ่ม	79
10 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามความเชื่อในความสามารถของตนเอง	104
11 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามบรรยากาศในการทำงาน	105
12 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	106
13 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการปรับตัว	107
14 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามค่านิยมในการศึกษาต่อ	108
15 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามเจตคติต่อสถานศึกษา	109
16 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย	110

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการอันสำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ประชากรที่ได้รับการศึกษามีโอกาสแสวงหา ข่าวดสาร ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการคิด การแก้ปัญหาและการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ นอกจากนี้การศึกษายังเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในช่วงเวลาประมาณ 41 ปีที่ผ่านมา สิ่งที่เกิดขึ้นในประเทศไทย คือ ทรัพยากรถูกเคลื่อนย้ายจากธรรมชาติ จากชนบทมาสู่ภาคการผลิตที่เรียกว่าทันสมัยในเมือง ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างเมืองและชนบทมากขึ้นในทุกด้าน และไม่มีท่าทีที่จะลดลง เพราะเงื่อนไขสำคัญคือการศึกษาที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนามนุษย์ (ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล 2546 : 10) การศึกษาจึงนับว่ามีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่ต้องการทางสังคม

ในช่วงหลายศตวรรษที่ผ่านมาประเทศต่าง ๆ ที่กำลังพัฒนาเป็นจำนวนมากได้ทุ่มเททรัพยากรไปเป็นจำนวนมหาศาลเพื่อการศึกษาของประชากรในประเทศของตน จึงถือได้ว่าเป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง โดยใช้การศึกษาในการเพิ่มทุนมนุษย์ในรูปของความรู้และทักษะ และต้องใช้ทุนสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นระบบการผลิตกำลังคนระดับสูงที่รัฐต้องลงทุนในการศึกษาระดับนี้เป็นจำนวนมาก (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525 : 1)

การศึกษาขั้นบัณฑิตศึกษาเป็นการศึกษาที่มีโปรแกรมต่อเนื่องจากการศึกษาขั้นปริญญาตรี เพื่อแสวงหาความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่ง ที่มีระดับสูงกว่าปริญญาตรี จึงนับได้ว่าเป็นการผลิตกำลังคนระดับสูงให้แก่ประเทศ สำหรับการศึกษาในขั้นบัณฑิตศึกษานี้ไม่ใช่การศึกษาระดับบังคับ ดังนั้นการศึกษาต่อหรือไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา จึงเป็นไปตามสถานภาพส่วนตัวของผู้เรียนและสังคมนั้น ๆ สำหรับในส่วนของบุคคลที่มีความต้องการศึกษาในระดับสูงขึ้นนี้เป็นบุคคลที่ต้องการที่จะเพิ่มพูนความรู้และยกระดับมาตรฐานการทำงานของตนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ และสาเหตุที่มีอิทธิพลคือ ฐานะทางสังคม เศรษฐกิจ อายุ และการศึกษาที่ได้รับนับว่าทุกเรื่องสำคัญหมด แต่ข้อเท็จจริงที่สำคัญมาก ๆ ก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างระดับที่จะเข้าเรียนกับระดับความรู้หรือการศึกษาที่ได้เรียนมาก่อน ซึ่งคล้ายกับเป็นกฎของการเรียนที่ว่า "ยิ่งบุคคลมีการศึกษามากเท่าไรก็ยิ่งที่ต้องการแสวงหาการศึกษามากขึ้นเท่านั้น และยิ่งบุคคลมีการศึกษาน้อยเท่าไรก็ยิ่งจะแสวงหาความรู้น้อยลงไปเท่านั้น" (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2530 : 61)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชในฐานะเป็นมหาวิทยาลัยในระบบเปิดที่เกิดขึ้นจากความคิดเรื่องการขยายและกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาแก่ประชาชนให้ กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และได้เล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาชั้นบัณฑิตศึกษาดังกล่าว ประกอบกับมหาวิทยาลัยประสบความสำเร็จในเรื่องการจัดการเรียนการสอนระบบทางไกลในระดับปริญญาตรี คือมีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปเป็นจำนวนมากเป็นที่ยอมรับของสังคมและประชาชนทั่วไป ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงมีความพร้อมที่จะเปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในด้านอาจารย์ สื่อ และทรัพยากรที่จะสนับสนุนการศึกษา และเมื่อพิจารณาถึงความต้องการบุคลากรระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยจึงได้มีนโยบายเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา โดยเน้นใช้การศึกษาทางไกลซึ่งเป็นการศึกษารูปแบบที่ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนได้มาก โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองอยู่กับบ้านไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียนตามปกติ (วิจิตร ศรีธำณ 2529 5) ในการคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ใช้วิธีพิจารณาคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาแทนการสอบคัดเลือก

ในฐานะเป็นมหาวิทยาลัยในระบบเปิดเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถศึกษาความรู้ได้ด้วยตนเองตามความเหมาะสมจากสื่อประเภทต่าง ๆ เงินงบประมาณที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษาแต่ละปีนับว่ามีจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิตภาพของโปรแกรมการศึกษาในแต่ละสาขาวิชา เพื่อใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาสำหรับเป็นแนวทางที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจวางแผนและจัดการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการที่บุคคลใดจะเข้าศึกษาต่อหรือไม่เข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับตัวแปรด้านต่าง ๆ หลายประการ แต่ไม่ทราบว่าตัวแปรที่เกี่ยวข้องของแต่ละกลุ่มนั้นแตกต่างกันอย่างไรและตัวแปรใดมีความสำคัญมากกว่ากัน จากสาเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยสำคัญตัวใดบ้างที่สามารถจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อ ซึ่งจะประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการบริหาร ปรับปรุง แก้ไข การจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมสอดคล้องกับกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อ ตลอดจนเป็นแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อให้เกิดความต้องการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

- 1 เพื่อเปรียบเทียบตัวแปรที่ส่งผลต่อการจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- 2 เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกที่ส่งผลต่อกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข การดำเนินการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับลักษณะและสถานภาพของผู้ที่ศึกษาต่อมากยิ่งขึ้น อีกทั้งจะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างแรงจูงใจให้เกิดความต้องการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1 กลุ่มที่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีสถานภาพเป็นนักศึกษาและลงทะเบียนเรียน ปีการศึกษา 2546 ในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ จาก 6 แขนงวิชา คือ หลักสูตรและการสอน จำนวน 483 คน บริหารการศึกษา จำนวน 233 คน เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 232 คน การศึกษานอกระบบ จำนวน 45 คน การวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 88 คน และวิชาแนะแนว จำนวน 67 คน รวมทั้งสิ้น 1,148 คน

2 กลุ่มที่ไม่ได้ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ เพื่อนร่วมงานที่ทำงานเดียวกับผู้ที่มาศึกษาต่อ โดยมีคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษาและตำแหน่งหน้าที่การงานเช่นเดียวกับกลุ่มที่ศึกษาต่อ แต่เป็นผู้ที่ไม่ได้ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันใด ๆ ทั้งสิ้น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีสถานภาพเป็นนักศึกษาและลงทะเบียนเรียนภาค 2 ปีการศึกษา 2546 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ จาก 6 แขนงวิชา คือ หลักสูตรและการสอน บริหารการศึกษา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา การศึกษานอกระบบ การวัดและประเมินผลการศึกษา และวิชาแนะแนว จำนวน 300 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยมีแขนงวิชาเป็นชั้น (strata) และนักศึกษาในแต่ละชั้นภูมิเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling unit) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = 05$)

2 กลุ่มที่ไม่ได้ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ เพื่อนร่วมงานที่ทำงานเดียวกับผู้ที่มาศึกษาต่อ โดยมีคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษาและตำแหน่งหน้าที่การงานเช่นเดียวกับกลุ่มที่ศึกษาต่อ แต่เป็นผู้ที่ไม่ได้ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันใด ๆ ทั้งสิ้น จำนวน 300 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) แบ่งเป็นดังนี้

- 1) ความเชื่อในความสามารถของตนเอง
- 2) บรรยากาศในการทำงาน
- 3) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม
- 4) การปรับตัว
- 5) ค่านิยมในการศึกษาต่อ
- 6) เจตคติต่อสถานศึกษา
- 7) การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย

2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) การจำแนกกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1 ตัวแปรจำแนกกลุ่ม หมายถึง ตัวแปรที่ได้รับการเลือกจากสมการจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา

2 ความเชื่อในความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจความสามารถของตนเองในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ว่าจะสามารถปฏิบัติและบรรลุผลสำเร็จได้ในระดับใด ซึ่งความเชื่อในความสามารถของตนเองนั้นมีความสำคัญและส่งผลต่อการกระทำของบุคคล โดยมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

3 บรรยากาศในการทำงาน หมายถึง บรรยากาศหรือสภาพการทำงานในที่ทำงานที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ภาระการทำงาน การสนับสนุนของผู้บริหาร สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน

4 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง ฐานะทางการเงินและตำแหน่งหน้าที่ทางสังคมของบุคคล ซึ่งสถานภาพเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลใดจะปฏิบัติตนอย่างไร จะมีสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบประการใด ในฐานะที่เป็นสมาชิกของครอบครัว ได้แก่ ภาระการรับผิดชอบที่ต้องอุปการะคนในครอบครัว ค่าใช้จ่ายในการศึกษาของตนเองและคนในครอบครัว

5 การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลพยายามปรับและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของตนเองและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะทำให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งการปรับตัวในที่นี้ประกอบด้วยลักษณะของความเป็นตัวของตัวเอง มีความเชื่อมั่น เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นและกลุ่ม มีความมั่นคงทางอารมณ์ และเข้ากับผู้อื่นได้

6 ค่านิยมในการศึกษาต่อ หมายถึง ความพึงพอใจ ความเชื่อหรือหลักการของบุคคลที่มีต่อการศึกษาต่อหรือคุณค่าของการศึกษา โดยที่จะแสดงค่านิยมในด้านนี้ออกมาในรูปของการให้คุณค่าเกี่ยวกับการศึกษาและปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นหรือตนเองได้รับการศึกษาในระดับที่เห็นว่าดีและเหมาะสม

7 เจตคติต่อสถานศึกษา หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และความพร้อมที่จะกระทำ ซึ่งเป็นแนวโน้มของพฤติกรรมที่มีต่อสถานศึกษา ซึ่งอาจเป็นทางบวก ทางลบ หรือเป็นกลางอย่างใดอย่างหนึ่ง

8 การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย หมายถึง การได้รับข้อมูลหรือมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในลักษณะของข้อมูลข่าวสาร ระบบการศึกษา การบริการของมหาวิทยาลัย

9 การจำแนกกลุ่ม หมายถึง กลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

9.1 ผู้ที่ศึกษาต่อ หมายถึง ผู้ที่มีสถานะเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและลงทะเบียนเรียนภาค 2 ปีการศึกษา 2546 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

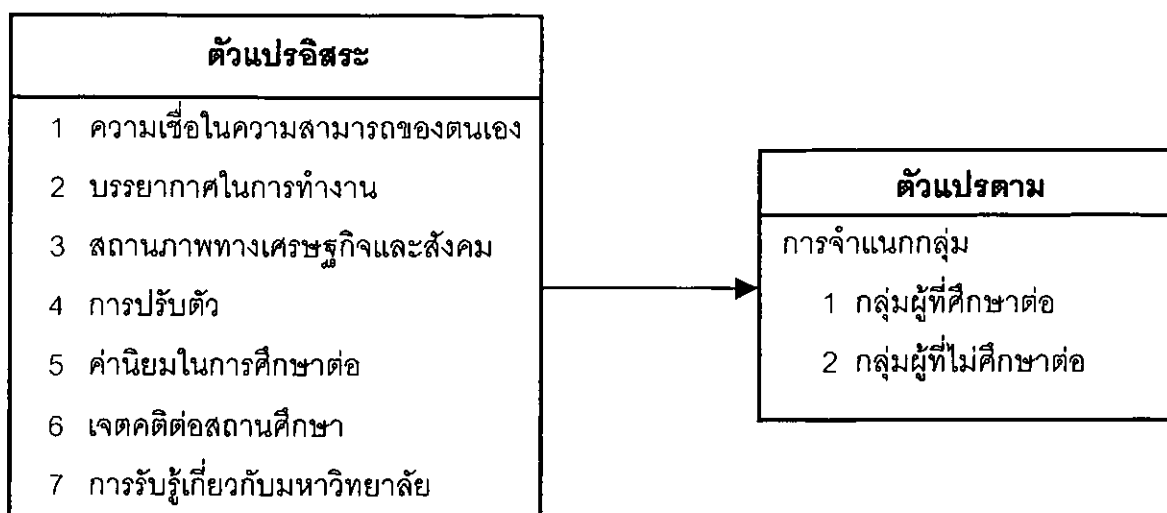
9.2 ผู้ที่ไม่ศึกษาต่อ หมายถึง เพื่อนร่วมงานที่ทำงานเดียวกับผู้ที่มาศึกษาต่อโดยมีคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษาและตำแหน่งหน้าที่การงานเช่นเดียวกับนักศึกษา แต่เป็นผู้ที่ไม่ได้ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันใด ๆ ทั้งสิ้น

10 ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีคุณวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาโททางด้านการวัดผลการศึกษาจำนวน 3 ท่าน และทางจิตวิทยาการศึกษา จำนวน 2 ท่าน โดยมีประสบการณ์ทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถามกับนิยามที่ได้นิยามไว้ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย นำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยศึกษางานวิจัยของทัศนีย์ พรหมไพจิตร (2540 : 194) พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการจำแนกกลุ่มเยาวชนเรียนต่อและไม่เรียนต่อ คือ การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน เจตคติต่อการเรียน เพศของเยาวชน การรับรู้ข่าวสารทางการศึกษา อาชีพ และค่านิยมทางการศึกษาของผู้ปกครอง อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล (2532 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้เรียนต่อมักเป็นผู้ที่มีอายุน้อย ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างสูง มีการรับรู้ความมั่นคงในการทำงานสูงและเป็นคนโสด จีวีวรรณ วัฏฏานนท์ (2529 : 112) พบว่า เพื่อนร่วมงานมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อนิสิตที่ได้มีโอกาสมาศึกษาต่อเนื่องจาก

นิสิตที่ออกกลางคันส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพแล้ว และมาศึกษาต่อโดยไม่ได้ลาเรียนอย่างเป็นทางการ ซึ่งบางครั้งผู้บังคับบัญชาอาจต้องแบ่งงานที่นิสิตรับผิดชอบไปให้เพื่อนร่วมงานทำ มณฑาทศนประดับ (2533 : 89) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าเรียนหรือไม่เข้าเรียน ได้แก่ ความต้องการที่จะเรียนต่อ ทศนคติที่มีต่อการศึกษานอกโรงเรียน การรับรู้ข่าวสาร การจัดการศึกษานอกโรงเรียน แหล่งรับรู้ข่าวสารข้อมูลการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน และวิถีลักษณะ พิภูณ้อย (2545 : 74) พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง จำแนกตามตัวแปรความรู้ทางการให้คำปรึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 05 ทั้งนี้ จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนด ความเชื่อในความสามารถของตนเอง บรรยากาศในการทำงาน สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การปรับตัว ค่านิยมในการศึกษาต่อ เจตคติต่อสถานศึกษา การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย เป็นตัวแปรอิสระ และ กำหนดกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาเป็นตัวแปรตาม ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

สมมติฐานของการวิจัย

- 1 ตัวแปรที่ส่งผลต่อกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามีความแตกต่างกัน
- 2 ตัวแปรที่ส่งผลต่อกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อเป็นแนวทางและประโยชน์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อต่อไปนี้

- 1 การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
 - 1 1 โครงสร้างหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา
 - 1 2 ลักษณะผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล
- 2 ตัวแปรจำแนกกลุ่มที่ใช้ในการวิจัย
 - 2 1 ความเชื่อในความสามารถของตนเอง
 - 2 2 บรรยากาศในการทำงาน
 - 2 3 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม
 - 2 4 การปรับตัว
 - 2 5 ค่านิยมในการศึกษาต่อ
 - 2 6 เจตคติต่อสถานศึกษา
 - 2 7 การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย
- 3 การวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม
 - 3 1 ความหมาย
 - 3 2 วัตถุประสงค์ของเทคนิควิธี
 - 3 3 คุณสมบัติของเทคนิควิธี
 - 3 4 สถิติที่สำคัญของการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม
- 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4 1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 4 2 งานวิจัยในประเทศ

1 การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ได้รับการสถาปนาขึ้นโดยพระราชบัญญัติเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2521 เป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่ยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งพัฒนาคุณภาพของประชาชนทั่วไป เพิ่มพูนวิทยฐานะแก่ผู้ประกอบการอาชีพ และขยายโอกาสทางการศึกษาต่อสำหรับผู้สำเร็จชั้นมัธยมศึกษา เพื่อสนองความต้องการของบุคคลและสังคม มหาวิทยาลัยจึงได้ดำเนิน

การสอนโดยใช้ระบบการศึกษาทางไกล ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียนตามปกติ เริ่มเปิดสอนในระดับปริญญาตรีโดยใช้ระบบการสอนทางไกลซึ่งเริ่มเปิดสอนนักศึกษารุ่นแรกเมื่อ พ.ศ. 2523 และเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษารุ่นแรกขึ้นในปีการศึกษา 2536 โดยเปิดรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านศึกษาศาสตร์ ต่อมาในปีการศึกษา 2542 มหาวิทยาลัยได้เปิดสอนสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ปีการศึกษา 2543 ได้เปิดเพิ่มอีก 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ ปีการศึกษา 2544 เปิดสอนสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ เพิ่มอีก 1 สาขาวิชา ปีการศึกษา 2545 ได้เปิดสอนสาขาวิชาศิลปศาสตร์ และในปีการศึกษา 2546 สาขาวิชารัฐศาสตร์ได้เปิดสอนเพิ่มอีก 1 สาขาวิชา นับตั้งแต่ปี 2536 จนถึงปัจจุบันมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษารวมทั้งสิ้น 7 สาขาวิชา

1.1 โครงสร้างหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามี 2 แผน คือ หลักสูตรแผน ก และหลักสูตรแผน ข

หลักสูตรแผน ก จัดสำหรับนักศึกษาที่เลือกทำวิทยานิพนธ์ และประสงค์จะเพิ่มพูนทักษะการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพได้ โดยต้องศึกษาชุดวิชาไม่น้อยกว่า 25 หน่วยกิต และการทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต และเมื่อรวมหน่วยกิตตลอดหลักสูตรแล้วไม่น้อยกว่า 40 หน่วยกิต นักศึกษาจะลงทะเบียนเพื่อทำวิทยานิพนธ์ได้เมื่อมีหน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่า 20 หน่วยกิต (ไม่นับรวมชุดวิชาเลือกเสรี) ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.00 และได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ

หลักสูตร แผน ข จัดสำหรับนักศึกษาที่ไม่เลือกทำวิทยานิพนธ์ แต่มีความสนใจในด้านการวิจัยและนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพ โดยต้องศึกษาชุดวิชาไม่น้อยกว่า 35 หน่วยกิต ศึกษาค้นคว้าอิสระไม่น้อยกว่า 5 หน่วยกิต และต้องสอบประมวลความรู้ ทั้งนี้เมื่อรวมหน่วยกิตตลอดหลักสูตรแล้วไม่น้อยกว่า 40 หน่วยกิต นักศึกษาจะลงทะเบียนเรียนการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ต่อเมื่อมีหน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.00 และได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ

การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชยึดระบบการศึกษาทางไกลที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระด้วยตนเอง ภายใต้การให้คำปรึกษาแนะนำอย่างมีระบบ ด้วยวิธีการนัดหมายระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ตามแต่ละช่วงเวลาที่เหมาะสม การเข้ารับปฐมนิเทศเชิงปฏิบัติการ การเข้ารับการสัมมนาเสริม การเข้ารับการสัมมนาเข้มเพื่อการฝึกปฏิบัติ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ และเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ และเข้ารับการอบรมเข้มประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิต

การจัดการศึกษาใช้ระบบหน่วยกิตทวิภาค โดยแบ่งปีการศึกษาออกเป็น 2 ภาคการศึกษา คือ ภาคต้นและภาคปลาย และอาจมีภาคฤดูร้อนก็ได้ แต่ละภาคการศึกษามีระยะเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ และภาคฤดูร้อนมีระยะเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 6 สัปดาห์ ในภาคการศึกษาปกติ นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนไม่น้อยกว่า 5 หน่วยกิต แต่ไม่เกิน 10 หน่วยกิต ส่วนภาคฤดูร้อนจะลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 5 หน่วยกิต ระยะเวลาศึกษาตามหลักสูตรไม่น้อยกว่า 2 ปีการศึกษา แต่ไม่เกิน 6 ปีการศึกษา นับแต่วันเปิดภาคการศึกษาแรกที่เข้าศึกษาในหลักสูตรนี้ (เกล้า ทองขาว และคณะ 2546 13)

การถ่ายทอดเนื้อหาสาระ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2546 21-26)

1 การปฐมนิเทศเชิงปฏิบัติการ หลังจากที่นักศึกษาผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดแล้ว นักศึกษาจะต้องเข้ารับการปฐมนิเทศเชิงปฏิบัติการบัณฑิตศึกษาตามวัน เวลา และสถานที่ที่มหาวิทยาลัยกำหนด เพื่อทำความเข้าใจในวิธีการศึกษาด้วยระบบทางไกลของระดับบัณฑิตศึกษา ตลอดจนเกี่ยวกับโครงสร้างเนื้อหาสาระและกระบวนการศึกษาตามหลักสูตรของแต่ละคน รวมทั้งการปรึกษาหารือกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน และเป็นการฝึกนักศึกษาให้มีทักษะเกี่ยวกับการค้นคว้า และการวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำรายงาน การเสนอรายงานและการอภิปรายแสดงความคิดเห็นต่อรายงานที่นำเสนอ การปฐมนิเทศเชิงปฏิบัติการจะใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ประมาณสองวันครึ่ง

2 การศึกษาด้วยตนเองจากสื่อหลัก

เพื่อให้นักศึกษาทำความเข้าใจ และได้รับแนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ มโนคติ รวมทั้งในการทำกิจกรรมและวิธีการปฏิบัติซุติวิชา นักศึกษาจะต้องศึกษาจากเอกสารที่สื่อหลัก ดังนี้

1) แนวการศึกษา เป็นเอกสารคู่มือการเรียนการสอนของซุติวิชาที่นักศึกษาจะต้องศึกษาเนื้อหาวิชาในประมวลสาระซุติวิชานั้น ๆ เพื่อทราบและทำความเข้าใจเกี่ยวกับขอบข่ายวัตถุประสงค์และวิธีการศึกษาซุติวิชา

2) ประมวลสาระซุติวิชา เป็นเอกสารการสอนที่มุ่งให้นักศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญา แนวคิดพื้นฐานของแต่ละเรื่อง บทความ บทวิเคราะห์ต่าง ประมวลสาระซุติวิชา แบ่งเนื้อหาออกเป็น 15 หน่วย แต่ละหน่วยนักศึกษากลับมาใช้เวลาในการศึกษาประมาณ 5-15 ชั่วโมง

3 ศึกษาเพิ่มเติมจากสื่อโสตทัศนและสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เช่น เทปเสียง เทปวีดิทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งเอกสารที่มหาวิทยาลัยแนะนำให้ศึกษาอ่านเพิ่มเติม

4 เข้าร่วมกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยได้จัดกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ให้กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระหว่างการศึกษาในหลักสูตร โดยเริ่มตั้งแต่ก่อนเข้าศึกษาจนสำเร็จการศึกษา กิจกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ทั้งหมดนี้นักศึกษาทุกคนจะต้องเข้าร่วมให้ครบทุกกิจกรรม

ได้แก่ การปฐมนิเทศเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาเสริม และการสัมมนาเข้มประจำชุดวิชา การสัมมนาเข้าสู่วิทยานิพนธ์ และการอบรมเข้ม ประสบการณ์วิชาชีพมหบัณฑิต ซึ่งมหาวิทยาลัยจะแจ้งกำหนดการสถานที่ วันและเวลาให้นักศึกษาทราบ

5 การทำวิทยานิพนธ์ หรือศึกษาค้นคว้าอิสระ

นักศึกษาที่เลือกเรียนแผน ก จะต้องทำวิทยานิพนธ์ ส่วนนักศึกษาที่เลือกเรียน แผน ข ต้องทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ให้แก่นักศึกษาที่ไม่ใช่เป็นการทำวิทยานิพนธ์ในระหว่างที่นักศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์หรือศึกษาค้นคว้าอิสระ นักศึกษาจะต้องเข้ารับการสัมมนาเข้มตามช่วงระยะเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนด เพื่อทำความเข้าใจในกระบวนการขั้นตอนการเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ หรือโครงการศึกษาค้นคว้าอิสระ การเสนอผลวิทยานิพนธ์ หรือผลการศึกษาค้นคว้าอิสระ

6 การเข้ารับการอบรมเข้มเสริมประสบการณ์มหบัณฑิต

นักศึกษาทุกคนจะต้องเข้ารับการอบรมเข้มเสริมประสบการณ์มหบัณฑิตก่อนสำเร็จการศึกษา นักศึกษาจะได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน และร่วมฝึกปฏิบัติทักษะที่จะเป็นของวิชาชีพ เป็นการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ บุคลิกภาพ คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาวิชาชีพ

มหาวิทยาลัยได้จัดให้มีระบบการบริการการศึกษาเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาประกอบด้วย

การบริการด้านวัสดุการศึกษา เป็นบริการที่มหาวิทยาลัยจะจัดส่งวัสดุการศึกษาต่าง ๆ ทั้งสื่อหลักและสื่อเสริมไปให้นักศึกษาทางไปรษณีย์

การบริการด้านสัมมนา มหาวิทยาลัยกำหนดให้มีชั้น ณ ศูนย์บริการการศึกษาจังหวัดและศูนย์วิทยบริการของมหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัยจะแจ้งให้นักศึกษาทราบทางไปรษณีย์เป็นคราว ๆ ไป

การบริการห้องสมุดและสื่อการศึกษา โดยทางมหาวิทยาลัยได้มอบหมายให้สำนักบรรณสารสนเทศดำเนินการให้บริการห้องสมุดและสื่อการศึกษาใน 2 ระดับ คือ

1 บริการในระดับส่วนกลาง ซึ่งมีสำนักบรรณสารสนเทศทำหน้าที่เป็นห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัย

2 บริการในระดับภาค จัดบริการที่ศูนย์วิทย์พัฒนาที่กระจายอยู่ทั่วประเทศจำนวน 10 ศูนย์ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช นครสวรรค์ อุบลราชธานี เพชรบุรี สุโขทัย ลำปาง อุตรธานี ยะลา จันทบุรี และนครนายก นอกจากนี้มหาวิทยาลัยได้จัดให้มีศูนย์วิทยบริการบัณฑิตศึกษาสำหรับค้นคว้าทางวิชาการได้อย่างลึกซึ้งและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมหาวิทยาลัยได้ขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและกรุงเทพมหานคร เพื่อจัดตั้งศูนย์ฯ เพิ่มเติมจากศูนย์วิทย์พัฒนาของมหาวิทยาลัยในภูมิภาคต่าง ๆ ดังกล่าว จำนวน 6 แห่ง คือ กรุงเทพมหานคร (ห้องสมุด

ประชาชนสวนลุมพินี) จันทบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เชียงใหม่ นครราชสีมา (หอสมุดแห่งชาติวังมณฑลพิษณุโลก) และสงขลา (หอสมุดดิณสุลานนท์)

1.2 ลักษณะของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล

วิจิตร ศรีธำรง และคณะ (2534 : 9-10) นำเสนอทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นนักศึกษาในระบบทางไกล สรุปได้ดังนี้

- 1 ต้องกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ไว้อย่างแน่นอน
- 2 ต้องพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองที่จะเรียนให้สำเร็จด้วยตนเอง
- 3 ต้องวางแผนจัดเวลาและยุทธวิธีในการเรียน
- 4 ต้องพัฒนาทักษะในการเรียนด้วยการอ่านและการวิเคราะห์ด้วยตนเองจากเอกสาร

การสอนและสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ จากรายการออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ การใช้สื่อโสตทัศน์ เทปเสียงและวิดีโอทัศน์ การร่วมอภิปรายและแสดงความเห็นเป็นกลุ่ม การเข้าฝึกปฏิบัติงานตามลำพัง หรือเข้าร่วมเป็นกลุ่ม

5 มีทักษะในการติดต่อกับอาจารย์ผู้สอนเสริมด้วยการเขียนจดหมาย การติดต่อทางโทรศัพท์หรือการร่วมประชุมแบบเผชิญหน้ากัน อาจารย์สอนเสริมอาจมีบทบาทหลายด้าน เช่น การแนะนำการเรียน การแก้ปัญหา การให้ข้อมูลย้อนกลับ (การตรวจงานของผู้เรียน) การทำหน้าที่เป็นวิทยากร และการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน เป็นต้น

อนุกูลบุตร (2520 : 2) กล่าวถึง การเรียนการสอนทางไกลว่า การเรียนการสอนในระบบนี้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสื่อประสมหลาย ๆ ชนิดผสมผสานกันอย่างมีประสิทธิภาพบนความเชื่อมั่นพื้นฐานว่า การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสื่อสื่อสาร (Communication Material) ดังนั้น ผู้เรียนสามารถศึกษาศึกษาโดยผ่านสื่อการสอนต่าง ๆ และผู้สอนก็สามารถสอนโดยผ่านสื่อการสอนได้

เคย์ และ รัมเบิล (Kaye and Rumble 1981 : 35-38) ได้วิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนในมหาวิทยาลัยที่สอนด้วยระบบทางไกล 10 แห่ง และพบลักษณะสำคัญของนักศึกษา ดังนี้

- 1 อายุระหว่าง 20-40 ปี
- 2 ส่วนใหญ่ศึกษาเล่าเรียนในลักษณะที่เรียนเป็นบางช่วงเวลา
- 3 เป็นนักศึกษาผู้ชายมากกว่าผู้หญิง
- 4 ใช้เวลาศึกษาเล่าเรียนที่บ้านเป็นหลักใหญ่
- 5 เป็นผู้มีความตั้งใจในการเรียนสูง
- 6 นักศึกษาส่วนใหญ่มาจากกลุ่มที่มีความด้อยทางสังคม

7 พวกที่เรียนแบบสมัครเล่น หรือเรียนบางวิชาหรือบางเวลา เช่น ผู้เรียนในวิชาที่จัดเพื่อการพัฒนาบุคลากรประจำการ บุคคลที่เข้าเรียนเหล่านี้มักจะเป็นผู้ที่มาจากตัวเมืองมากกว่าในชนบท

8 มุ่งศึกษาเพื่อให้สอดคล้องหรือปรับปรุงทักษะในการประกอบอาชีพหรือพัฒนาวิชาชีพของตนเองเป็นสำคัญ

ทักษะการเรียนรู้ทางไกลดังกล่าวมีความสำคัญต่อผู้เรียนมาก เพราะการเรียนรู้ของผู้เรียนในระบบทางไกลมีลักษณะต่างกับนักเรียนที่มีการติดต่อกับอาจารย์ผู้สอนหรือเพื่อนร่วมเรียนเหมือนการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียน อย่างไรก็ตามผู้เรียนในระบบทางไกลได้เปรียบผู้เรียนในระบบปกติในด้านที่สามารถวางแผนและกำหนดตารางการเรียนรู้ รวมทั้งการทํากิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของตน ซึ่งจะมีลักษณะที่คล่องตัวมากกว่า จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนในระบบทางไกลเป็นกลุ่มผู้ใหญ่ เป็นผู้ที่มั่งคั่งและเป็นผู้ที่มีภาระทางครอบครัว โดยบุคคลเหล่านี้ไม่มีโอกาสจะเข้าเรียนในระบบปกติได้ และโดยสภาพความพร้อมทางการเงินสนับสนุนการศึกษาเล่าเรียนแล้ว ผู้เรียนในระบบทางไกลมีความพร้อมที่จะเรียนมากกว่าผู้เรียนในระบบโรงเรียน เพราะสามารถหารายได้ช่วยตนเองได้

2 ตัวแปรจำแนกกลุ่มที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ความเชื่อในความสามารถของตนเอง

ความหมาย

บันดูรา (Bandura 1986 : 391) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Perceived Self-Efficacy) คือ การที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองที่จะแสดงพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น มีความสำคัญและมีผลต่อการกระทำของบุคคล โดยมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเลือกกระทำในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะกระทำ และจะทุ่มเทความพยายามยาวนานเท่าใดเมื่อพบกับอุปสรรค

ซังค์ (กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา 2539 : 11 อ้างอิงจาก Shunk 1983 : 89) ได้สรุปความหมายของความเชื่อในความสามารถของตนเองว่าเป็นการตัดสินใจความสามารถในการแสดงพฤติกรรมของตนเองว่าจะกระทำได้ดีเพียงใดนี้ มีผลต่อการเลือกกระทำ ความพยายามและความอดทนเพื่อให้การกระทำนั้นประสบผลสำเร็จ

ฮาร์เตอร์ (ตติยา เขยชุม 2545 : 5 อ้างอิงจาก Harter 1990 : unpagged) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลรู้จักและคิดเกี่ยวกับความสามารถของตนเองในด้านต่าง ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาความสามารถตามการรับรู้ของตนเอง 5 ด้าน ดังนี้

1 การรับรู้ความสามารถทางการเรียน หมายถึง การที่บุคคลรู้จักและคิดต่อตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการเรียน สถิติปัญญา เซอร์ปัญญา นิสัยการเรียนรู้ ทักษะในการเรียน การแสดงออกภายในห้องเรียน และความสามารถในการแข่งขันทางวิชาต่าง ๆ

2 การรับรู้เกี่ยวกับการยอมรับทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลรู้จักและคิดต่อตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการคบเพื่อน ความสัมพันธ์กับเพื่อน การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น การเข้าร่วมกิจกรรมกับคนอื่น การเป็นบุคคลสำคัญในห้องเรียน

3 การรับรู้ความสามารถทางกีฬา หมายถึง การที่บุคคลรู้จักและคิดต่อตนเองเกี่ยวกับความสามารถและความอดทนทางด้านร่างกาย ด้านกีฬา กรีฑา การแข่งขันเกมต่าง ๆ การชอบเป็นผู้เล่นมากกว่าผู้ดู

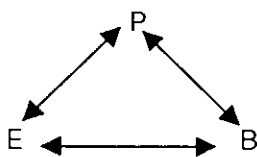
4 การรับรู้ลักษณะสภาพร่างกาย หมายถึง การที่บุคคลรู้จักและคิดต่อตนเองเกี่ยวกับรูปร่างหน้าตา การแต่งกาย ลักษณะท่าทาง และลักษณะโดยรวมของตน

5 การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออก หมายถึง การที่บุคคลรู้จักและคิดต่อตนเองเกี่ยวกับความประพฤติปฏิบัติสุภาพเรียบร้อยเชื่อฟังคำสั่งสอนของครูปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีศีลธรรม

ประทีป จินฉ่ำ (2540 : 2) กล่าวว่า บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง จะเลือกทำงานที่มีลักษณะท้าทาย มีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ในการทำงาน มีความต้องการสำเร็จสูง และจะใช้ความพยายามไม่หลีกเลี่ยงงานหรือทอดลอย เมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคหรือสถานการณ์ที่ทำให้ไม่พึงพอใจ มีความมุ่งมั่นในการทำงานนานกว่าบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนต่ำ และบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถตนเองต่ำมักจะเลือกทำงานที่มีลักษณะง่าย ๆ ขาดความพยายาม ขาดความมุ่งมั่นในการทำงาน หลีกเลี่ยงงาน ทอดลอยเมื่อพบอุปสรรคต่าง ๆ และส่งต่อปฏิกริยาทางอารมณ์ทำให้เกิดความหวาดหวั่นวิตกกังวล เครียด

ทฤษฎีความเชื่อในความสามารถของตนเอง

ความเชื่อในความสามารถของตนเองเป็นทฤษฎีที่มาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของบันดูรา (Albert Bandura) ซึ่งมีความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลเนื่องมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่าง 3 องค์ประกอบ คือ พฤติกรรม ปัญหา และองค์ประกอบส่วนบุคคล และอิทธิพลของสภาพแวดล้อม โดยทั้ง 3 องค์ประกอบนี้จะทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลซึ่งเหตุ-ผลซึ่งกันและกัน (นวพร เชิดฉาย 2545 : 9 อ้างอิงจาก Bandura 1986 : 24) ดังแสดงในภาพประกอบ 1

P = ปัญญาและองค์ประกอบส่วนบุคคล
(Cognitive and other personal factors)

B = พฤติกรรม (behavior)

E = อิทธิพลของสภาพแวดล้อม
(environmental influences)

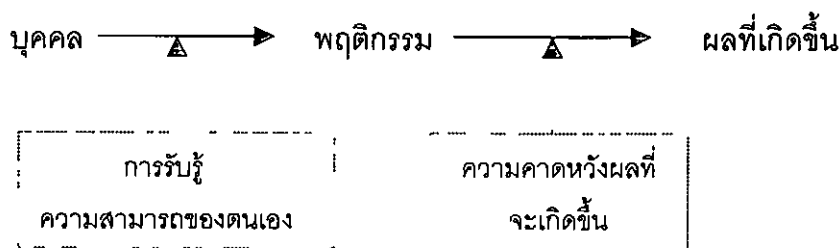
จากภาพประกอบ 1 แสดงให้เห็นโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม ปัญญาและองค์ประกอบส่วนบุคคล และอิทธิพลของสภาพแวดล้อมนั้นต่างเป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลเชิงเหตุผลซึ่งกันและกัน นั่นก็หมายความว่าถ้าองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปก็จะมีผลทำให้องค์ประกอบอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไปด้วย

ทฤษฎีความเชื่อในความสามารถของตนเอง ประกอบด้วย

1 การรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเอง (Perceived Self-efficacy) เป็นความเชื่อของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับความสามารถที่ตนเองที่จะกระทำแล้วนำไปสู่ความสำเร็จในพฤติกรรมหนึ่ง

2 ความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น (Outcome Expectation) เป็นการตัดสินใจของแต่ละบุคคลในความเป็นไปได้ของผลที่ตามมาจากพฤติกรรมเฉพาะอย่างที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง

การรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างจากความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น โดยการรับรู้เป็นการตัดสินใจความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำงานได้ในระดับใด ส่วนความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้นนั้นเป็นการตัดสินใจว่าผลตามาที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของพฤติกรรมว่าก่อให้เกิดผลอย่างไร (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2536 58 อ้างอิงจาก Bandura 1977 unpagged) ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังที่จะเกิดขึ้น

การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์กันมากโดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองนี้มีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมของ

บุคคลอื่น ๆ ซึ่งจะเห็นได้จากภาพประกอบ 3 (สมโภชน์ เขี่ยมสุภาชิต 2536 58-59 อ้างอิงจาก Bandura 1978 unpagged)

ความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น

		สูง	ต่ำ
การรับรู้ความสามารถ ของตนเอง	สูง	มีแนวโน้มที่จะทำแน่นอน	มีแนวโน้มที่จะไม่ทำ
	ต่ำ	มีแนวโน้มที่จะไม่ทำ	มีแนวโน้มที่จะไม่ทำแน่นอน

ภาพประกอบ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้น

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า ความเชื่อในความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองในการแสดงพฤติกรรมของตนเองว่าจะกระทำการต่าง ๆ ได้ดีเพียงใด

2.2 บรรยาภาคในการทำงาน

บรรยาภาคในการทำงานจะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของกลุ่มคนที่ทำงานร่วมกัน ความรู้สึกของกลุ่มเป็นความรู้สึกรวมของสมาชิกทุกคนที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ หลายสิ่ง ดังนั้นความหมายของบรรยาภาคในการทำงานสำหรับการวิจัยครั้งนี้ประเมินจาก ภาวะการทำงาน สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน การสนับสนุนของผู้บริหาร

ภาวะการทำงาน

วสันต์ ขมสวัสดิ์ (2540 : 2) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่ามีความตั้งใจ สนใจ และเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอด้วยความซื่อสัตย์ อดทน และมีอิสระโดยมุ่งหวังที่จะทำให้งานที่ปฏิบัติอยู่ให้ประสบความสำเร็จ

ธนชัย ยมจินดา และ เสน่ห์ จุ้ยโต (2544 : 23-27) กล่าวว่าการทำงาน หมายถึง การทำกิจกรรมหรืองานที่องค์การมอบหมายให้พนักงานในองค์การปฏิบัติ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการให้และรับหรือแลกเปลี่ยนคุณค่าระหว่างพนักงานกับองค์การ เป็นผลตอบแทนที่ทั้งสองฝ่ายต้องพึงพากัน พนักงานเจริญก้าวหน้าก็จะส่งผลให้องค์การเจริญก้าวหน้าด้วย องค์การเจริญก้าวหน้าย่อมทำให้พนักงานเจริญก้าวหน้าด้วย การทำงานหรืองานจึงเป็นพันธะสัญญาทางจิตวิทยา (Psychological contract) ของทั้งบุคคลและองค์การที่มีความสอดคล้องหวังซึ่งกันและกัน และยังคงคำนึงถึงความพึงพอใจในงาน ซึ่งหมายถึง ระดับความรู้สึกของบุคคลในทางบวกหรือลบต่องาน ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ความพึงพอใจในการจ่ายค่าตอบแทน (pay)

- 2) ความพึงพอใจในตัวเอง (tasks)
- 3) ความพึงพอใจในผู้บังคับบัญชา (supervision)
- 4) ความพึงพอใจในเพื่อนร่วมงาน (coworker)
- 5) ความพึงพอใจในสภาพการทำงาน (work setting)
- 6) ความพึงพอใจในโอกาสความก้าวหน้า (advancement opportunities)

ไพรัช จันทะ (2545 : 26) ได้สรุปว่า ความรับผิดชอบ หมายถึงความตั้งใจเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จโดยเร็ว

สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน

ชัยพร วิชชาวุธ (2530 : 69) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์โต้ตอบระหว่างบุคคล การกระทำของคนหนึ่งย่อมมีผลกระทบต่ออีกคนหนึ่ง การกระทำของมนุษย์แต่ละคนจึงสัมพันธ์กับการกระทำของคนอื่น ๆ ในสังคม

ชนินทร์ ชุนทพันธ์ (2544 : 111-116) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของบุคคลในองค์การ แล้วกลายมาเป็นผลรวมในทางปฏิบัติที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในองค์การ ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่สำคัญมี 6 ประการ คือ

- 1 ระบบพฤติกรรมภายในของบุคคล
- 2 ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง
- 3 กลไกระหว่างบุคคล
- 4 การตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- 5 ความต้องการระหว่างบุคคล
- 6 การปรับตัวระหว่างบุคคล

การสนับสนุนของผู้บริหาร

ซิคเกอร์ริง (Chickerring 1969 : 94) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง การที่บุคคลมีความอดทนที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงจากการพึ่งพาตนเองไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน

UNESCO (อาชัญญา รัตนอุบล 2545 : 16 อ้างอิงจาก UNESCO 1996 : unpagged) กล่าวว่า การเรียนเพื่อรู้ การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันและการเรียนรู้เพื่อชีวิต คือ

1 การเรียนเพื่อรู้ เป็นการเรียนรู้วิธีแสวงหาความรู้ที่จะช่วยให้บุคลากรเข้าใจสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป และสามารถพัฒนาตนเองไปสู่การประกอบอาชีพที่ดีขึ้นมีสัมพันธภาพประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2 การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง ซึ่งจะสัมพันธ์กับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจเชิงอุตสาหกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและต้องการขีดความสามารถของบุคคลที่เพิ่มขึ้นเป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม และในการประกอบอาชีพโดยการเรียนรู้ทั้งทางทฤษฎีและฝึกปฏิบัติงานจริง

3 การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้บุคคลเรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในสถานสังคมหรือองค์กรของตนได้อย่างถูกต้องด้วยสันติวิธี สามารถที่จะเรียนรู้เข้าใจผู้อื่น และฟังพาดูอาศัยอย่างเท่าเทียมภายใต้วัตถุประสงค์ร่วมกันขององค์กร

4 การเรียนรู้เพื่อชีวิต ซึ่งจะเป็นการพัฒนาปัจเจกชนในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญาควบคู่กันไปทุกด้านเพื่อให้มีอิสระภาพ ทางด้านวิจารณ์ญาณ มีดุลยพินิจของตนเองในการดำเนินชีวิตและรับผิดชอบกิจกรรมการปฏิบัติงานได้อย่างสมบูรณ์ มีคุณค่า

ชลลดา จิตติวัฒนพงศ์ (2537 : 75) พบว่า คุณลักษณะของแรงงานที่นายจ้างต้องการ ในปี 2536 เอกชนต้องการแรงงานที่ไม่เพียงแต่มีทักษะและความรู้ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งได้เท่านั้น แต่สิ่งที่มุ่งหวังลึก ๆ คือ มีความรอบรู้และประยุกต์ความรู้ให้เข้ากับงานได้ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน และตรงต่อเวลา มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีไหวพริบดี ปรับตัวให้เข้ากับสังคม และเพื่อนร่วมงานได้

สุนทร วงศ์ไวยวรรณ และ เสน่ห์ จัยโต (2544 : 148) ให้ความหมายของคำว่า ผู้บังคับบัญชา หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการจากหน่วยงานให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้า หรือให้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมายระเบียบขององค์การ ผู้บังคับบัญชามีชื่อเรียกในทางวิชาการบริหารว่า ผู้นำแบบเป็นทางการ (Formal Leaders) เพราะได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้า

อาชัญญา รัตนอุบล (2545 : 20) ได้สรุปไว้ว่าการเรียนรู้ในสถานที่ทำงานหรือสถานประกอบการจะสามารถเกิดขึ้นได้เมื่อการเรียนรู้เกิดขึ้นภายใต้สถานประกอบการและปัญหาขององค์กร หรือสถานที่ทำงานเอง การเรียนรู้ของบุคลากรในสถานที่ทำงาน ควรจะต้องเกิดจากความต้องการของบุคลากร เพื่อมุ่งพัฒนาผลการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า บรรยากาศในการทำงานเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับภาระการทำงาน สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน และการสนับสนุนของผู้บริหาร นับได้ว่ามีส่วนสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งที่สนับสนุนส่งเสริมตัวหนึ่งในการผลักดันให้เกิดการตัดสินใจในการศึกษาต่อหรือไม่ศึกษาต่อทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.3 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์ และคนอื่น ๆ (2540 : 36) กล่าวว่า สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งของบุคคลในสังคมหรือในกลุ่ม ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม ทุกคนย่อมมีตำแหน่งต่าง ๆ มากบ้างน้อยบ้าง ตำแหน่งบางตำแหน่งเป็นสิ่งที่มิได้กับทุกคนหรือเกือบทุกคน ตำแหน่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่คนในสังคมหนึ่ง ๆ กำหนดขึ้นเป็นหลักสำคัญสำหรับการแจกแจงหน้าที่ความรับผิดชอบและสิทธิต่าง ๆ แก่สมาชิก

เจลิยว บุรีภักดี (2543 : 265) กล่าวว่า การศึกษาเกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในลักษณะต่อไปนี้

- 1 การศึกษาลดกำลังคนสาขาวิชาต่าง ๆ ให้เพียงพอสำหรับโครงการพัฒนาเศรษฐกิจ
- 2 กำลังคนที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้น จะมีความสามารถและทักษะในการผลิตได้มากขึ้น มีผลทำให้รายได้ของบุคคลและรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น
- 3 การศึกษาทำให้นักศึกษารู้จักใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีจินตนาการ มีแรงจูงใจ เปิดขอบเขตทางความคิดที่เคยถูกจำกัดไว้ในวัฒนธรรม ประเพณีเดิม และสามารถแก้ปัญหาใหม่อันเกิดจากการขาดความยืดหยุ่นของวัฒนธรรมได้
- 4 การศึกษาเป็นทุนที่ช่วยให้มนุษย์มีศักยภาพในการแสวงหาสินค้า เครื่องมือและวิธีการซึ่งทุนประเภทอื่นไม่สามารถทำได้

อนงค์ ปิยะกมลานนท์ (2530 : 80) พบว่า นิสิตจากคณะนิเทศศาสตร์กลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตรมีปัญหาด้านการเงินและภาระรับผิดชอบในครอบครัวมากกว่านิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตร

จรีพร พูลสงวน (2539 : 295) วิจัยวิถีการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พบว่า นักศึกษาที่มีภาระรับผิดชอบต่อครอบครัวต่างกัน มีกระบวนการศึกษาด้านตนเองแตกต่าง

ชาคริต ชมชื่น (2541 : 149) พบว่า ความคาดหวังจากครอบครัวของเยาวชนชนบทที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา คือ หวังจะให้เยาวชนช่วยทำงานหารายได้จุนเจือครอบครัว เป็นที่พึ่งพิงและดูแลสมาชิกในครอบครัว

นงคัลลักษณ์ รุ่งวิทยากร และ สุกัญญา สุขวุฒิ (2544 : 37) พบว่า มหาบัณฑิตแขนงวิชาบริหารการศึกษา มสธ ร้อยละ 17.6 ตอบว่าไม่ต้องการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาเอก โดยให้เหตุผลว่ามีภาระในด้านค่าใช้จ่าย มีภาระรับผิดชอบต่อครอบครัวและเห็นว่าการศึกษาระดับปริญญาโทเพียงพอแก่หน้าที่การงานแล้ว

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมนั้นเป็นเครื่องชี้วัดสถานภาพของบุคคลหรือครอบครัวนั้น ๆ ในด้านเศรษฐกิจและทางสังคม ว่าบุคคลนั้นมีรายได้มากหรือน้อย และตำแหน่งที่อยู่ในครอบครัวและสังคม ที่ส่งผลต่อการศึกษาต่อหรือไม่ศึกษาต่อ

2.4 การปรับตัว

ความหมาย

มาม และ เจมิสัน (นิภา นิธยาน 2530 : 6 อ้างอิงจาก Malm และ Jamison 1952 unpagged) อธิบายความหมายของการปรับตัวว่าเป็นวิธีการที่คนเราปรับตัวให้เป็นไปตามความต้องการของตัวเองในสภาพแวดล้อม ซึ่งบางครั้งส่งเสริม บางครั้งขัดขวาง และบางครั้งสร้างความทุกข์ทรมารแก่เรา กระบวนการปรับตัวนี้เกิดจากความจริงที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการ และเราสามารถใช่วิธีการแบบต่าง ๆ ในการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุถึงความต้องการนั้น ๆ ในสภาวะแวดล้อมที่ปกติธรรมดา หรือมีอุปสรรค ขัดขวางต่างกันไป

มอสโควิทซ์ และ ออร์เกิล (Moskowitz, and Orgel 1969 : 305) ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่า เป็นการปรับพฤติกรรมของแต่ละบุคคลให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความต้องการแรงจูงใจและนิสัยของแต่ละบุคคลไปในทางใดทางหนึ่ง และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการโอกาสและข้อจำกัดของสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ

โคลแมน และ แฮมเมน (Coleman and Hammen 1981 : 109) ให้ความหมายว่าการปรับตัว หมายถึง ผลของความพยายามของบุคคลที่พยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตัวเอง ไม่ว่าปัญหานั้นจะเป็นปัญหาด้านบุคลิกภาพ ด้านความต้องการ หรือด้านอารมณ์ ให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลนั้นสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (ลักขณา สิริวัฒน์ 2545 : 64 อ้างอิงจาก กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ 2524 ไม่ปรากฏเลขหน้า) ให้ความหมายว่า การปรับตัว หมายถึง กระบวนการที่บุคคลพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเองไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านอารมณ์ หรือปัญหาด้านบุคลิกภาพและปัญหาด้านความต้องการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมจนเป็นสภาพการณ์ที่ตนสามารถทนอยู่ได้ในสังคมหรือสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

สุชา จันทน์เอม (2536 : 135-136) กล่าวว่า การปรับตัวในแง่ของจิตวิทยา หมายถึง ขบวนการที่บุคคลได้แสดงพฤติกรรมเพื่อให้บุคคลเป้าหมายต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมของเขามนุษย์ทุกคนต้องมีการปรับตัวทราบเท่าที่เขายังดำรงชีวิตอยู่ต้องแก้ปัญหาเพื่อความสำเร็จในการทำงาน เพื่อทำมาหาเลี้ยงชีพ เพื่อสนองความต้องการทั้งทางกาย ทางจิตใจ และทางสังคม

จุมพล นิมพานิช (2544 : 252) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีความรุนแรงเล็กน้อยเช่นเดียวกับการปรับปรุง แต่จะเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบโต้ตอบปัญหาเหตุการณ์หรือความรุนแรงที่มีแรงกดดันมาจากภายนอกองค์การ

ปรีชา ธรรมมา (2545 : 49) ได้กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึงรูปแบบพฤติกรรมที่บุคคลตอบสนองต่อความคับข้องใจของตนเองและแสดงถึงระดับความสามารถในด้านการปรับตัวภายในสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความคับข้องใจขึ้นอยู่กับบุคคลผู้นั้น ซึ่งการศึกษาทั่วไปหมายความว่าความรวมถึงการปรับตัว อันเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความสามารถ การเรียนรู้ด้านการปรับตนนั้นกับทุกคนเข้ามาสู่กระบวนการทางการศึกษา และระดับความสามารถในการปรับตนของแต่ละบุคคล

แนวคิดและทฤษฎีการปรับตัว

ราธัส (กฤตินี ตรงสิทธิรักษ์ 2546 : 15 อ้างอิงจาก Rathus 1995 : 10-13) ได้รวบรวมทัศนะของนักจิตวิทยา ตามแนวทฤษฎีต่าง ๆ ที่มีการปรับตัวไว้ ดังนี้

1 ความหมายของการปรับตัวตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychodynamic Theory) ผู้เสนอทฤษฎีนี้คือ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เชื่อว่ามนุษย์มีลักษณะคล้ายสัตว์ชั้นต่ำ ซึ่งได้รับการจูงใจจากแรงกระตุ้นตามธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงกระตุ้นทางเพศและความก้าวร้าว ฟรอยด์เชื่อว่า ส่วนใหญ่จิตใจของมนุษย์เราประกอบไปด้วยจิตที่เป็นจิตใต้สำนึก ซึ่งเป็นเหมือนพลังมืดอยู่ภายในตัวเรามักจะถูกจูงใจให้สนองความต้องการเหล่านี้ แต่ในขณะเดียวกันก็พยายามแสดงออกในสิ่งที่สังคมยอมรับด้วย

การปรับตัวในทัศนะของทฤษฎีจิตวิเคราะห์จึงหมายถึงการที่คนเราสามารถปรับระดับความต้องการตามธรรมชาติให้อยู่ในขีดที่สนองความต้องการพอใจของตนเองในระดับหนึ่ง ขณะเดียวกันวิธีการสนองความต้องการนั้นเป็นสิ่งที่สังคมและตนเองยอมรับได้

2 ความหมายของการปรับตัวตามทฤษฎีลักษณะการ (Trait Theory)

ทฤษฎีลักษณะการอธิบายว่า ลักษณะการ (Trait) เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนเรา เช่น การเป็นคนเก็บตัว การเป็นคนเปิดเผย เป็นต้น เป็นสาเหตุทำให้เกิดความคงที่ในพฤติกรรม เช่น คนเปิดเผยก็มักจะเข้าหาสังคม

ความสำคัญของทฤษฎีลักษณะการอยู่ที่การพรรณนาและการวัดลักษณะการของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ทฤษฎีลักษณะการจึงมีทัศนะต่อการปรับตัวว่าเป็นความลงตัวระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม (Person-Environment Fit) เช่น คนที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงอาจได้รับคำแนะนำว่า ไม่ควรยึดอาชีพนักบัญชี เป็นต้น

3 ความหมายของการปรับตัวตามทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) จำแนกการอธิบายความหมายออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.1 พฤติกรรมนิยม (Behaviourism Theory) ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมอธิบายว่ามนุษย์ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมโดยอัตโนมัติ มนุษย์ตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่อยู่รอบตัวในขณะหนึ่งซึ่งมีสิ่งเร้าเกิดขึ้นรอบตัวมากมาย แต่ในเวลาไม่นานร่างกายก็จะเลือกได้ว่าจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าใด นักพฤติกรรมนิยมอธิบายพฤติกรรมมนุษย์ในรูปอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ใน 2 ลักษณะ คือ การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning) และการวางเงื่อนไขผลกรรม (Operant Conditioning) ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก อธิบายการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวัง เช่น น้ำลายไหลเมื่อชิมโฆษณาอาหารที่น่ารับประทานส่วนในทฤษฎีการวางเงื่อนไขผลกรรม มนุษย์เรียนรู้ที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์เฉพาะด้วยวิธีการเฉพาะอันเนื่องมาจากผลกรรมของการกระทำของเรา เช่น นักเรียนเรียนรู้ที่จะทำการบ้านให้ครบเพราะได้รับคำชมจากครู สรุปได้ว่าความหมายของการปรับตัวตามทัศนะของพฤติกรรมหมายถึง การมีความคาดหวังที่แม่นยำเกี่ยวกับโลกและทักษะที่จำเป็น เพื่อจะได้รับส่งเสริมแรง

3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ทฤษฎีนี้ยอมรับการวางเงื่อนไข แต่ให้ความสำคัญกับกระบวนการทางพุทธิปัญญา (Cognitive Process) และการเรียนรู้โดยการสังเกต โดยทัศนะนี้รูปแบบที่สำคัญของการเรียนรู้เกิดขึ้นโดยตั้งใจและมีพื้นฐานอยู่ที่การสังเกตตัวแบบ ไม่ว่าตัวแบบนั้นจะมาทางสื่อประเภทใด ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชื่อว่า รูปแบบพฤติกรรมของมนุษย์มิได้ถูกกำหนดด้วยอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว แต่การให้คุณค่าและการตัดสินใจอย่างรู้ตัวของเราได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ รวมถึงการเชื่อในความสามารถว่าจะทำได้สำเร็จยังเป็นตัวกำหนดความคงทนในงานที่ยากอีกด้วย

ดังนั้น ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมจึงถือว่าการปรับตัว ซึ่งหมายถึง การมีตัวแบบที่สมบูรณ์เพื่อจะเลียนแบบ เช่น หนังสือ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ บุคคลจริง เพื่อว่าเราจะสามารถเรียนรู้วิธีการต่าง ๆ ที่จะแผ่อิทธิพลของเราไปยังสิ่งแวดล้อม การปรับตัวยังหมายถึง การเชื่อในความสามารถของตนเองที่จะบรรลุถึงสิ่งเสริมแรงที่มุ่งหวัง หรือหมายถึงความสามารถที่จะกำกับพฤติกรรมของตนเองเพื่อบรรลุผลที่ต้องการ และการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมหรือสร้างสิ่งแวดล้อมใหม่ เพื่อจะสามารถบรรลุถึงสิ่งเสริมแรงได้

3.3 ทฤษฎีมนุษย์นิยม (Phenomenological Theory) ทฤษฎีมนุษย์นิยมเชื่อว่ามนุษย์แต่ละคนมีทัศนะต่อชีวิตในลักษณะเฉพาะบุคคล มนุษย์แต่ละคนมีความเข้าใจโลกในแบบเฉพาะของตนเอง ทัศนะส่วนบุคคลที่มีต่อโลกทำให้มนุษย์ตีความและประเมินประสบการณ์ของตนในวิธีเฉพาะ นักจิตวิทยาตามแนวนี้สนใจว่า ทัศนะที่บุคคลมีต่อโลกและตนเองนั้นเป็นการช่วยเพิ่มพูนหรือทำร้ายการนับถือตนเอง (Self-Esteem) และมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด ประเด็นหลักของทฤษฎีนี้คือการบรรลุถึงสัจการแห่งตน (Self-Actualization) ดังนั้น ทฤษฎี

นี่จึงมองมนุษย์ว่าเป็นผู้กระทำ ตามธรรมชาติ มนุษย์มีแนวโน้มที่จะบรรลุถึง Self-Actualization กล่าวคือ มีแนวโน้มที่จะเป็นหรือบรรลุถึงสิ่งที่เราสามารถที่จะเป็นได้ แม้ว่ากลุ่มมนุษยนิยมจะเชื่อในเรื่องแรงจูงใจที่อยู่ในระดับจิตใต้สำนึกตามที่ฟรอยด์เสนอ รวมทั้งการได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม แต่นักมนุษยนิยมเล็งเห็นคุณภาพที่สำคัญของมนุษย์ คือ ความสามารถที่จะตระหนักรู้ในตนเอง และตัดสินใจเลือกได้อย่างเสรีโดยนัยนี้ การปรับตัวที่ดีจึงเกิดขึ้นได้เมื่อเราสามารถยอมรับตัวตนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเราอย่างที่เป็นอยู่และกระหายที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง รวมถึงเรียนรู้ที่จะแสดงความสามารถและความถนัดซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัว ออกมา

จากทฤษฎีมนุษยนิยม จึงอาจสรุปได้ว่า การปรับตัวเป็นเรื่องที่บุคคลเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และปรับพฤติกรรมของตนให้เข้ากับสภาพปัญหาต่าง ๆ รวมถึงปรับสภาพปัญหาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อคงไว้ซึ่งสภาวะสมดุลภายในตัวเองกับสิ่งแวดล้อม จนเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลนั้นสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้อย่างมีความสุข ปราศจากความคับข้องใจ

ความมุ่งหมายของการปรับตัว

กันยา สุวรรณแสง (2533 : 64) กล่าวว่า มนุษย์ต้องการอยู่ในสภาวะสมดุลระหว่างตัวเองกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งบางครั้งสิ่งแวดล้อมก็มีอิทธิพลเหนี่ยวนำมนุษย์ แต่ในบางกรณีมนุษย์ก็สามารถเอาชนะสิ่งแวดล้อมได้ ดังนั้น การปรับตัวจึงมีความมุ่งหมายสำคัญ 2 ประการ คือ

- 1 ปรับตัวเพื่อเอาชนะสิ่งแวดล้อม เพื่อถ่วงดุลสิ่งที่ตนยังขาดอยู่
- 2 ปรับตัวเพื่อให้เข้าได้กับสิ่งแวดล้อม คือ ยอมตามสิ่งแวดล้อม

เมื่อไม่สามารถจะเอาชนะสิ่งแวดล้อมซึ่งมีพลังเหนือกว่าได้ ก็ทำตัวเองให้สอดคล้องตามสิ่งแวดล้อมนั้น เพื่อรักษาดุลไว้

สาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัว

กันยา สุวรรณแสง (2533 : 65) กล่าวถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัว คือ

1 แรงขับและความต้องการ (Drives and Needs) ในชีวิตของบุคคลมีความต้องการเป็นพื้นฐาน (Physical Needs) และความต้องการทางจิต (Psychological Need) ความต้องการทั้งสองนี้ทำให้เกิดแรงขับ (Drives) เช่น เกิดความหิว (Thirsty) เป็นแรงขับให้มนุษย์ดื่มน้ำ แสวงหาเพื่อสนองความอยากของตน หากเกิดอุปสรรคมาขัดขวางไม่สามารถหามาบำบัดความอยากได้ร่างกายก็จะแสดงออกมาในรูปต่าง ๆ เพื่อคลายจากความกระวนกระวายที่เกิดจากความอยากพฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อคลายความกระวนกระวายนี้เรียกว่า การปรับตัว

2 แรงกระตุ้นจากสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วหรือการที่มีสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนมีปัญหในการปรับตัวให้ทันตามภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งกระตุ้นให้

มนุษย์วิ่งตามตลอดเวลาตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสังคมสามารถแก้ปัญหาได้ก็มีความสุข ถ้าแก้ปัญหาไม่ได้ก็เกิดความคับข้องใจ กระวนกระวายใจจึงหาทางปรับตัว โดยวิธีการต่าง ๆ

3 เจตคติ ความสนใจ จุดหมายของชีวิตของตัวเองเปลี่ยนแปลงไปจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

มาลินี จุฑะรพ (2539 : 319) กล่าวถึงสาเหตุที่บุคคลต้องปรับตัวคือ

1 ความตึงเครียด (Tension) เป็นสภาวะทางอารมณ์เมื่อบุคคลประสบสิ่งใดแล้วพบกับอุปสรรค เมื่อไม่อาจแก้ปัญหาได้ย่อมเกิดความตึงเครียด จึงต้องปรับตัวเพื่อปรับสภาวะทางอารมณ์

2 ความคับข้องใจ (Frustration) เป็นสภาวะทางอารมณ์ประเภทหนึ่งที่บุคคลพบกับอุปสรรคไม่อาจบรรลุผลสำเร็จตามเจตนาที่กำหนดไว้ได้

3 ความกดดัน (Pressure) เป็นสภาวะทางอารมณ์ที่บุคคลได้รับจากอุปสรรคหรือสิ่งแวดล้อมที่บุคคลเกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความไม่สบายใจและบุคคลจะหลีกเลี่ยงจากความกดดันนั้น

4 ความวิตกกังวล (Worry) เป็นสภาวะทางอารมณ์ที่บุคคลพบกับอุปสรรคหรือภาระกิจสำคัญ

ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้

กอร์โลว์ (กฤตินี ตรงสิทธิ์รักษ์ 2546 : 27 อ้างอิงจาก Gorlow 1968 : 75-76) กล่าวว่า ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดีไว้ดังนี้

1 เป็นบุคคลที่รักษานูรณ์การแห่งบุคลิกภาพไว้ได้ หมายถึง การประสานสัมพันธ์กันระหว่างความต้องการของบุคคลและพฤติกรรมที่จะไปสู่จุดหมายนั้น โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างราบรื่น

2 เป็นบุคคลที่ปฏิบัติตามความต้องการของสังคม หมายถึง การปฏิบัติตนให้กลมกลืนกับมาตรฐานที่สังคมวางไว้ด้วยความรับผิดชอบ

3 เป็นบุคคลที่ปรับตัวเข้ากับสภาพความเป็นจริงได้ หมายถึง ความสามารถในการที่จะเผชิญกับความยากลำบาก เพื่อที่จะนำตนเองไปสู่จุดหมาย

4 เป็นบุคคลที่มีความมั่นคง สามารถทำนายพฤติกรรมและมีความหวังว่าจะปรับตัวได้

5 เป็นบุคคลที่มีวุฒิภาวะสมกับวัย ซึ่งวุฒิภาวะและพัฒนาการของบุคคลกับกระบวนการปรับตัวจะเจริญเติบโตไปพร้อม ๆ กัน

6 เป็นบุคคลที่รักษาอารมณ์ให้อยู่ในสภาวะปกติเสมอ ผู้ที่ปรับตัวได้ดีต้องไม่เป็นผู้ที่จิตใจหรือสลดหดหู่จนเกินไปในการกระทำของตน

7 เป็นบุคคลที่มองสังคมในทัศนะที่ดีและช่วยเหลือสังคม พฤติกรรมที่แสดงถึงการปรับตัวได้นั้นจะต้องไม่เพียงแต่ยึดจุดหมาย แต่ควรคำนึงถึงสังคมด้วย

ลาซารัส (ออร์พินท์ ชูชม และ อัจฉรา สุชารมณ์ 2532 8 อ้างอิงจาก Lazarus 1969 unpagged) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่แสดงว่าบุคคลปรับตัวได้ไว้ 6 ประการดังนี้

1 มีความคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking) คือ เป็นบุคคลที่มีความสุขในการแก้ปัญหาโดยที่จะวางแผนอย่างระมัดระวังและทำงานละเอียดและจริงจัง

2 มีทักษะทางสังคม (Socialability) คือ เป็นบุคคลที่สามารถเข้ากับคนอื่นได้อย่างง่ายดาย เป็นบุคคลที่มีชีวิตชีวา เพลิดเพลินในการเข้าสังคม

3 มีความมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional Stability) คือ เป็นบุคคลที่ไม่ปล่อยอารมณ์ไปกับความกลัวหรือความวิตกกังวลมากเกินไป สามารถผ่อนคลายและหลีกเลี่ยงความตึงเครียด มองชีวิตในสภาพความเป็นจริงมากกว่าเพ้อฝัน

4 มีความเชื่อมั่น (Confidence) คือ เป็นบุคคลที่เห็นคุณค่าในการตัดสินใจของตนเอง ปรับตัวได้อย่างง่ายในสถานการณ์ใหม่หรือสถานการณ์ที่ยากลำบาก พร้อมทั้งจะเผชิญกับปัจจุบันและอนาคตด้วยดี ไม่มีความรู้สึกด้าด้อยและพึงพอใจต่อรูปร่างท่าทางของตนเอง

5 ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal Relations) คือ เป็นบุคคลที่มีความอดทน ไม่โกรธบ่อยและง่าย มองโลกในแง่ดี ไม่วิพากษ์วิจารณ์คนอื่นมากเกินไป

6 ความพึงพอใจในบ้าน (Home Satisfaction) คือ เป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดี พึงพอใจในสภาพของบ้าน ได้รับการยกย่องและเข้าใจจากทางบ้าน

ทอร์ฟ (ออร์พินท์ ชูชม และ อัจฉรา สุชารมณ์ 2532 8-9 อ้างอิงจาก Thorpe 1955 unpagged) ได้แบ่งการปรับตัวออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1 ปรับตัวเอง (Self Adjustment) ได้แก่ การที่บุคคลจะปรับตัวเองได้ดีต้องประกอบด้วย ลักษณะนี้

1 1 ความเป็นตัวของตัวเอง (self-Reliance) หมายถึง การที่บุคคลทำอะไรได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องพึ่งผู้อื่นเป็นอิสระจากผู้อื่น มีความมั่นคงทางอารมณ์ และรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง

1 2 การมองเห็นคุณค่าของตนเอง (Sense of Personal Worth) หมายถึง การที่บุคคลเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ผู้อื่นเชื่อในความสามารถของเขา มีความรู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความพอใจ และเชื่อมั่นในความสามารถ และความมีเหตุมีผลของตนเอง

1 3 ความรู้สึกเป็นอิสระของตนเอง (Sense of Personal Freedom) หมายถึง การที่บุคคลพอใจในการกระทำ และวางแผนชีวิตตนเองรวมทั้งมีเสรีภาพในการคบเพื่อนและการใช้จ่าย

1 4 ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Felling of Belonging) หมายถึง การที่บุคคลได้รับความอบอุ่นในครอบครัว ในหมู่เพื่อน จึงทำให้มีความภูมิใจในบ้าน โรงเรียน เป็นต้น

1 5 ความรู้สึกไม่มีแนวโน้มที่จะถอยหนี (Nonwithdrawing Tendencies)

1 6 ความรู้สึกไม่มีอาการทางประสาท (Nonnervous Symptom)

2 การปรับตัวเองทางสังคม (Social Adjustment) ได้แก่ การที่บุคคลจะปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี ต้องประกอบด้วยลักษณะดังนี้

2 1 ปทัสถานทางสังคม (Social Standards) หมายถึง การที่บุคคลมีความเคารพในสิทธิของผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม บุคคลประเภทนี้จะเข้าใจความถูกต้องของสังคม

2 2 ทักษะทางสังคม (Social Skills) หมายถึง การที่บุคคลปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดีทั้งกับเพื่อนและคนแปลกหน้า เป็นที่ชื่นชอบของผู้อื่น และมีความสนใจปัญหาต่าง ๆ และสนใจกิจกรรมต่าง ๆ

2 3 แนวโน้มทางสังคม (Social Tendencies)

2 4 ความสัมพันธ์ในครอบครัว (Family Relations) หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าได้ได้รับความรัก การดูแลอย่างดีในครอบครัว มีความอบอุ่น ปลอดภัย และมั่นใจในตนเอง ในความสัมพันธ์กับบุคคลในบ้าน

2 5 ความสัมพันธ์ในโรงเรียน (School Relations) หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าได้ได้รับความรักจากครู มีความสุขในการอยู่ร่วมกับเพื่อนนักเรียน รู้สึกว่างานในโรงเรียนเหมาะสมกับความสนใจและวุฒิภาวะของตน

2 6 ความสัมพันธ์กับชุมชน (Community Relations) หมายถึง การที่บุคคลเข้าร่วมกับเพื่อนบ้านได้อย่างมีความสุข มีส่วนร่วมในการปรับปรุงชุมชนของตนเอง เข้าสมาคมกับคนแปลกหน้าได้ มีความพอใจในกฎเกณฑ์และสวัสดิภาพของชุมชน

สรุปได้ว่าการปรับตัว คือการที่บุคคลพยายามปรับและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการของตนเองและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งการปรับตัวในที่นี้ประกอบไปด้วยการปรับตัวเองและการปรับตัวทางสังคม

2 5 ค่านิยมในการศึกษาต่อ

ความหมาย

เครทซ์ และคณะ (หลุยส์ อัมสทุธิ 2539 19 อ้างอิงจาก kretch and others 1962 102) ให้คำจำกัดความของค่านิยมไว้ว่า "ค่านิยมเป็นความเชื่อถือเกี่ยวกับว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา หรือสิ่งที่ไม่พึงค่านิยมสะท้อนให้เห็นว่าวัฒนธรรมของสังคม และเป็นสิ่งที่สมาชิกในสังคมยึดถือร่วมกันอย่างกว้าง บุคคลโดยยอมรับค่านิยมใดเป็นของตน ค่านิยมนั้นก็จะเป็นเป้าหมายในชีวิตของบุคคลนั้น

กู๊ด (Good 1973 636) ให้ความหมายไว้ว่า ค่านิยมเป็นความนิยมชมชอบเป็นการประเมินค่าและเป็นการตัดสินใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยพิจารณาจากคุณลักษณะของสิ่งนั้น ๆ ในเชิง

จิตวิทยา สังคมวิทยา จริยศาสตร์ ความรู้ หรือวิชาการ ศาสนา และสุนทรียภาพ เมื่อบุคคลพิจารณาและประเมินค่า และตัดสินใจในสิ่งใดแล้วก็จะยึดคุณลักษณะสิ่งนั้นต่อไป

พัทยา สายหนู (สุภาวดี มิตรสมหวัง 2523 143 อ้างอิงจาก พัทยา สายหนู 2516 52-53) ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่ยึดถือถือประจำใจที่ช่วยตัดสินใจในการเลือกตราบใดที่มนุษย์ต้องเลือกตัดสินใจในการกระทำอยู่ มนุษย์ต้องอาศัยคุณค่าประจำตัวเป็นเครื่องกำหนด แม้แต่สิ่งที่ทำจนเคยเป็นนิสัยมีคุณค่าที่ชอบให้ทำเช่นนั้น กำหนดอยู่ มิฉะนั้นแล้วก็คงจะไม่ยอมทำจนกลายเป็นนิสัย ฉะนั้นเมื่อเกิดเป็นคนแล้วจะเลือกทำอะไรจะต้องอาศัยคุณค่าที่ตนยึดถือเป็นเครื่องกำหนดทั้งสิ้น

สาโรช บัวศรี (วิเชียร รักการ 2529 41 อ้างอิงจาก สาโรช บัวศรี 2525 8) กล่าวว่า ค่านิยม หมายถึง สภาพหรือการกระทำบางประการที่เราเชื่อหรือนิยามว่าความยึดถือหรือยึดมั่นหรือเราควรกระทำหรือปฏิบัติ เพื่อจะได้บรรลุถึงความมุ่งหมายของสังคมหรือตัวเรา

สนิท สมัครการ (2539 308) กล่าวว่า ค่านิยมเป็น “ระบบความชอบพิเศษ” (preference system) ซึ่งมีอยู่ในจิตใจของคนแต่ละคน และคนแต่ละชาติระบบความชอบพิเศษหรือค่านิยมนี้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ (attitude) และพฤติกรรม (behavior) ของมนุษย์ในแง่ที่ว่า เมื่อเราชอบอะไรมากเราก็จะแสดงออกมากเป็นทหรคนะที่สนับสนุนสิ่งนั้น และในท้ายที่สุดก็มักจะแสดงพฤติกรรมไปตามนั้นด้วย

ค่านิยมมีที่มาได้หลายทางที่สำคัญก็คือกระบวนการสังคมประภฤต (socialization process) ซึ่งเริ่มจากครอบครัว สถาบันการศึกษาต่าง ๆ เรื่อยไปจนถึงการงานอาชีพ นอกจากนั้นระบบความเชื่อ ศาสนา และวรรณคดีต่าง ๆ ก็อาจปลูกฝังหรือสร้างเสริมให้เกิดมีค่านิยมเด่น ๆ ขึ้นในคนแต่ละชาติได้ จึงทำให้ค่านิยมเด่น ๆ ของคนแต่ละสังคมหรือแต่ละชาติแตกต่างกันออกไปด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการมีค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างกัน สำหรับค่านิยมเด่น ๆ ของคนไทยมีผู้ศึกษาวิจัยพบว่า คนไทยมีระบบความชอบพิเศษเด่นมากอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1 ค่านิยมการนับถือตัวบุคคล หมายความว่า คนไทยให้ความสำคัญแก่บุคคลมากกว่าสิ่งอื่นใดทั้งหมด ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นกฎระเบียบของสังคมหรือวัตถุอื่นใดก็ตาม ในบรรดาคนทั้งหมดที่มีอยู่นั้น คนไทยจะถือว่าตนสำคัญที่สุด (ego-centric) การแสดงความเคารพนบนอบผู้อื่น รับใช้ผู้อื่นเกรงใจไม่กล้าขัดแย้ง ฯลฯ จึงเป็นเพื่อตนเอง คือ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของตนเองหรือเพื่อให้ตัวเองอยู่รอด

2 ค่านิยมการรักความสุขสนนร่าเริง มองเห็นได้ชัดจากพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนไทย คืองานการจริง ๆ ก็ทำกันเหยาะเหยาะไม่ตั้งใจเอาจริงเอาจัง แต่พอจัดงานสนนร่าเริงบันเทิงก็จัดทำประกวดประชันกันอย่างเต็มที่ ความหน้าใหญ่ใจโตของคนไทยสืบเนื่องมาจากค่านิยมอันแรกเมื่อมาบวกเข้ากับความรักสนนอย่างมากจึงทำให้คนไทยโดยทั่ว ๆ ไป กลายเป็นคนที่ชอบให้จ่ายพุ่มเพื่อย

และคนไทยจำนวนไม่น้อยชอบเที่ยวไป เล่นไปตามที่ต่าง ๆ โดยไม่มีใครคิดทำงานให้เต็มที่ จึงเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้คนไทยต้องเป็นหนี้สินกันมาก

3 ค่านิยมเรื่องทางสายกลางนั้นคนไทยตีความหมายคำว่าทางสายกลางกับความพอดีแตกต่างกัน และพบว่าค่านิยมเรื่องทางสายกลางนี้มีน้ำหนักในเชิงปฏิบัติน้อยกว่าค่านิยมสองประการแรก

ค่านิยมเด่น ๆ ของคนไทยทั้งสามประการเราอาจเรียกว่าเป็นค่านิยมดั้งเดิม (traditional values) ซึ่งคนไทยยึดถือปฏิบัติกันมาช้านานแม้ว่าในปัจจุบันจะมีคนไทยบางส่วนโดยเฉพาะผู้ที่มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนสูงหรือได้สัมผัสกับค่านิยมของชาวต่างประเทศ แต่อาจกล่าวได้ว่าคนไทยส่วนใหญ่ยังคงรักษาค่านิยมดั้งเดิมไว้ได้อยู่ จะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างก็แต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

สุรกุล เจนอบรม (2532 : 66) กล่าวว่า ค่านิยมเป็นรูปแบบของความเชื่อ หมายถึง ความคิด พฤติกรรม และสิ่งอื่นที่คนในสังคมใดสังคมหนึ่งเห็นว่ามีคุณค่ายอมรับมาปฏิบัติตาม และวางแผนไว้ระยะหนึ่ง ค่านิยมมักจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย และค่านิยมของแต่ละบุคคลมักเกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับแตกต่างกัน จึงทำให้ค่านิยมในแต่ละบุคคลแตกต่างกันไป

สถิต วงศ์สวรรค์ (2539 : 213) ให้ความหมายไว้ว่า ค่านิยม เป็นความนิยมชมชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือต่อสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง โดยเนื่องมาจากสังกัดกับของบุคคลนั้น ที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ หรือสภาพการณ์นั้น ๆ ว่าถูกหรือผิด ซึ่งมีความหมายคล้ายกับเจตคติ ซึ่งเป็นท่าทีความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ต่างกันตรงที่ค่านิยม มีการตัดสินลงไปด้วยว่าสิ่งนั้นผิดหรือถูก

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคนอื่น ๆ (2540 : 21) กล่าวว่า ค่านิยม หมายถึง คนกลุ่มหนึ่งเห็นว่าอะไรก็ตามที่คนในสังคมส่วนใหญ่ชอบปรารถนา หรือต้องการให้เป็น หรือกลับกลายเป็นสิ่งที่ตนถือว่า ต้องทำ ต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่ตนบูชายกย่องและมีความสุดที่จะได้เห็น ได้ฟัง ได้เป็นเจ้าของ ค่านิยมรวมเอาเป้าหมายที่เป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรม สิ่งที่ดีจัดว่าเป็นค่านิยมของสังคมหรือไม่นั้น ต้องมีลักษณะดังนี้

- 1 เป็นสิ่งที่ยอมรับโดยสมาชิกอย่างกว้างขวาง
- 2 สมาชิกยึดถือค่านิยมนั้นมานาน
- 3 การยึดถือนั้นได้มีการทำอย่างแน่นแฟ้น
- 4 ฐานะทางสังคมของสมาชิกของกลุ่มเป็นที่ยอมรับ

ลักษณะของค่านิยม

สุภาวดี มิตรสมหวัง (2523 : 144-145) อธิบายลักษณะของค่านิยมไว้ดังนี้

- 1 เป็นสิ่งที่มีพื้นฐานทางความคิดลึกซึ้งกว่าความคิดธรรมดาโดยทั่วไป ความคิดดังกล่าวต้องมีลักษณะมั่นคงแน่นอน ไม่เปลี่ยนแปลงโดยง่าย

2 มีผลบังคับให้บุคคลปฏิบัติตามและมีส่วนผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวทางอารมณ์ของบุคคล กล่าวคือ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ อยากได้ ไม่อยากได้ รู้สึกว่าดี หรือไม่ดีของคน จนมีผลให้คนเลือก ตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามอิทธิพลของค่านิยมของสังคมที่ตนได้รับ

3 ต้องเป็นมาตรการที่จะให้บุคคลตัดสินใจว่าจะอะไรเป็นเป้าหมายที่แท้จริงในการเลือกทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

4 ค่านิยมต้องมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสำคัญต่อวิถีชีวิตของบุคคลในสังคมมิใช่เกี่ยวข้องอย่างผิวเผิน เช่น ในสังคมไทย ค่านิยมของคนไทยที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การเคารพผู้อาวุโส คนไทยถือเป็นมารยาทที่จะต้องแสดงการเคารพต่อครู ญาติผู้ใหญ่ พระสงฆ์ ใครไม่ทำก็มักถูกตำหนิว่าไม่มีมารยาท เป็นต้น

ความสำคัญของค่านิยม

ธีระพร อุวรรณโน (2533 : 402) กล่าวว่าความสำคัญของค่านิยม มีหน้าที่เกี่ยวกับชีวิตของคน 3 ประการคือ

1 กระบวนการทางปัญญาในการเลือก ได้เห็นคุณค่าของสิ่งที่เลือกแล้ว จนที่สุดลงมือปฏิบัติสิ่งนั้น ๆ และยึดสิ่งนั้นเป็นตัวนำในการดำเนินชีวิต

2 ค่านิยมจะเป็นมาตรฐานในการตัดสินตนเองและผู้อื่น ค่านิยมจะเป็นมาตรฐานในการตัดสินตนเองพฤติกรรมหนึ่ง เช่น เพื่อนกล่าววิพากษ์วิจารณ์ จะแสดงพฤติกรรมใจกว้างรับฟังหรือจะแสดงพฤติกรรมไม่พอใจ พุดจาใจเมื่อวิพากษ์วิจารณ์ทันที ด้วยถ้อยคำรุนแรง การเลือกแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น จะต้องใช้ค่านิยมของตนมาเป็นมาตรฐานในการตัดสินใจเอง ส่วนค่านิยมจะเป็นมาตรฐานในการตัดสินผู้อื่นนั้นจะพบว่าพฤติกรรมบางอย่าง เมื่อผู้หนึ่งแสดงออกไปแล้วเราจะยกย่องหรือตำหนิพฤติกรรมของเขา การจะยกย่องหรือตำหนิผู้อื่นได้นั้น นักเรียนจะต้องมีค่านิยมบางอย่างเป็นมาตรฐานในการตัดสินพฤติกรรมไว้แล้ว การตัดสินผู้อื่นจะต้องใช้ค่านิยมเป็นมาตรฐานในการตัดสินใจเสมอ

3 ค่านิยมเป็นตัวก่อหรือขจัดความขัดแย้งทั้งในตนเองและกับผู้อื่น ค่านิยมเป็นตัวก่อหรือขจัดความขัดแย้งในตนเองมี 3 แบบ

3 1 ความขัดแย้งแบบรักที่เสียดายน้องเกิดเมื่อต้องการสองสิ่ง แต่เลือกได้เพียงสิ่งเดียว

3 2 ความขัดแย้งแบบหนีเสือปะจระเข้ เกิดเมื่อต้องเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสิ่งที่ไม่น่าปรารถนาทั้งคู่

3 3 ความขัดแย้งแบบเกลียดตัวกินไข่ เกิดเมื่อมีบางสิ่งบางอย่างที่นักเรียนชอบแต่มีข้อผูกพัน บางอย่างที่ไม่ชอบอยู่ด้วย

สิริวรรณ ศรีพหล (2533 : 286) ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญไว้ว่า โดยทั่วไปการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาและการแสดงพฤติกรรมภายหลังการตัดสินใจเลือกวิถีปฏิบัติของแต่ละบุคคลนั้น มักขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความเชื่อ ความรู้สึก ทัศนคติ

ประเภทของค่านิยม

โรคิช (ลัวัน สายยศ, และอังคณา สายยศ 2543 : 136-138 อ้างอิงจาก Rokeach 1979 unpage) ได้แบ่งค่านิยมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1 ค่านิยมปลายทาง (Terminal value) คือเป้าหมายที่บุคคลต้องการให้เกิดผลสำเร็จ เช่น มีชีวิตที่สะดวกสบาย ความมั่นคงในครอบครัว เป็นต้น

2 ค่านิยมที่ใช้เป็นเครื่องมือ (Instrumental or means value) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำซึ่งเป็นหนทางที่นำไปสู่ความสำเร็จในจุดหมายปลายทาง เช่น ความทะเยอทะยาน การยอมรับฟังความคิดเห็น การพึ่งพาตนเอง เป็นต้น

สเปงเจอร์ (สิริวรรณ ศรีพหล 2533 : 282 อ้างอิงจาก Spranger n.d) ได้จำแนกค่านิยมออกเป็น 6 ประเภท โดยที่คนส่วนมากจะมีค่านิยมเหล่านี้ หนึ่งหรือสองประเภทที่เด่นชัดกว่าประเภทอื่น ๆ คือ

1 ค่านิยมทางทฤษฎีหรือวิชาการ (Theoretical Value) ได้แก่ ความนิยมศึกษาหาความรู้ความจริง เหตุผล และการรวบรวมจัดระบบความรู้

2 ค่านิยมทางเศรษฐกิจ (Economic Value) เป็นค่านิยมที่ทำให้บุคคลแสวงประโยชน์ทรัพย์สินและมั่นคง

3 ค่านิยมทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Value) เกี่ยวข้องกับความชื่นชมพึงพอใจในความงาม รูปแบบ และความเหมาะสมกลมกลืนในลักษณะต่าง ๆ

4 ค่านิยมทางสังคม (Social Value) ได้แก่ ความรักเพื่อนมนุษย์ความต้องการช่วยเหลือทำประโยชน์ให้เพื่อนมนุษย์

5 ค่านิยมทางการเมือง (Political Value) คือความนิยมอำนาจ อิทธิพลและชื่อเสียง

6 ค่านิยมทางศาสนา (Religious Value) ได้แก่ ความเชื่อและความนับถือในศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือจุดมุ่งหมายอันสูงสุดในจักรวาล (Ultimate goal)

พัทยา สายหู (จันทะ วิไลพัฒน์ 2542 : 23 อ้างอิงจาก พัทยา สายหู 2521 : 100) แบ่งประเภทของค่านิยมโดยพิจารณาจากจำนวนบุคคลที่ยึดถือค่านิยมเหล่านั้น เนื่องจากสังคมมีการแบ่งแยกออกเป็นกลุ่มซึ่งมีขนาดและประเภทต่าง ๆ และกลุ่มจะแบ่งย่อยลงไปได้อีกเป็นบุคคล ค่านิยมจึงมีปรากฏได้ในทุกระดับดังนี้

1 ค่านิยมส่วนตัวหรือเฉพาะบุคคล (Personal Values) เช่น การพึ่งตนเอง การถือประโยชน์ส่วนตัว เป็นต้น

2 ค่านิยมของกลุ่มหรือเฉพาะกลุ่ม (Group Values) เช่น การประสานประโยชน์กับกลุ่ม การเคารพในมติของกลุ่ม

3 ค่านิยมของคนในสังคมหรือค่านิยมร่วม (Social Values) เช่น การรักษาระเบียบวินัย การเคารพใคร่ผู้อื่น ความซื่อสัตย์

สิริวรรณ ศรีพหล (2533 : 284) แบ่งค่านิยมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1 ค่านิยมที่เป็นส่วนรวม หมายถึง ค่านิยมที่คนส่วนใหญ่ของสังคมนั้น ๆ ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติเพื่อความสุขในการดำรงชีวิตในสังคม ค่านิยมดังกล่าวอาจเรียกว่าเป็นค่านิยมที่พึงประสงค์

2 ค่านิยมเฉพาะบุคคล หมายถึง แต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องการอบรมเลี้ยงดู สภาพของสังคม วัฒนธรรม สติปัญญา ทำให้แต่ละคนมีความคิดแตกต่างกันในเรื่องของค่านิยม

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ค่านิยมหมายถึง ความนิยมชมชอบและการยอมรับต่อสภาพหรือการกระทำว่าเป็นสิ่งที่มีค่ามีความสำคัญ ซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่แต่ละคนได้รับจากประสบการณ์หรือการอบรมจากสถาบันต่าง ๆ ของสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมที่พร้อมที่จะปฏิบัติตามในสิ่งที่แต่ละบุคคลเห็นคุณค่า

2.6 เจตคติต่อสถานศึกษา

ความหมาย

กู๊ด (Good 1973 : 46) กล่าวว่า เจตคติเป็นความโน้มเอียงหรือแนวโน้มของบุคคลที่จะตอบสนองต่อสิ่งของ สถานการณ์หรือค่านิยม โดยปกติจะแสดงออกมาพร้อมความรู้สึกและอารมณ์

อนาสตาซี (Anastasi 1976 : 453) กล่าวว่า เจตคติเป็นความโน้มเอียงที่จะแสดงออกในทางชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ เจตคติไม่อาจสังเกตได้โดยตรง แต่สามารถอ้างอิงจากพฤติกรรมภายนอก

ราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 235 อ้างอิงจาก วรรณดี แสงประทีปทอง 2544 : 6) เจตคติ หมายถึง ท่าที หรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531 : 108) ให้ความหมายไว้ว่า เจตคติเป็นการเตรียมความพร้อมแห่งสภาพจิตใจของบุคคลในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เจตคติเป็นอารมณ์ที่มีอยู่ในทุกผู้ทุกคน แต่อยู่ในระดับที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนและประสบการณ์แต่ละบุคคล

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ (2535 : 234) ให้ความหมายไว้ว่า เจตคติเป็นกริยาท่าทีรอบ ๆ ของบุคคลที่เกิดจากความพร้อมหรือความโน้มเอียงของจิตใจซึ่งแสดงออกต่อสิ่งเร้าหนึ่ง

ทองนวล ภูประเสริฐ (2538 :35) เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ ความคิด ซึ่งมีความรู้สึกทั้งด้านบวกและด้านลบ มีทั้งระดับมากและน้อย ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545 :138) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มทางพฤติกรรมบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของและสถานการณ์ต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งและสภาวะความพร้อมทางจิตนี้จะต้องอยู่ยาวนานพอควร

ลักษณะของเจตคติ

ชอร์ และ ไรท์ (Show and Wright 1967 :unpaged อ้างอิงจาก ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2543 :57-59) ได้รวบรวมลักษณะทั่วไปหรือมิติของเจตคติจากแนวความคิดของนักจิตวิทยาหลายคน มองเจตคติมีลักษณะดังนี้

1 เจตคติขึ้นอยู่กับการประเมินมโนภาพของเจตคติ แล้วเกิดเป็นพฤติกรรม แรงจูงใจ เจตคติเป็นเพียงความรู้สึกโน้มเอียงจากการประเมินยังไม่ใช่พฤติกรรม ตัวเจตคติเองไม่ใช่แรงจูงใจ แต่เป็นตัวการทำให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรม

2 เจตคติเปลี่ยนแปรความเข้มข้นตามแนวของทิศทาง ตั้งแต่บวกจนถึงลบ นั่นคือเป็นการแสดงความรู้สึกว่าไปทางบวกมากหรือน้อย ไปทางลบมากหรือน้อย ความเข้มข้นศูนย์ก็คือไม่รู้สึกนั่นเอง หรือเป็นกลางระหว่างบวกกับลบ

3 เจตคติเกิดจากการเรียนรู้มากกว่ามีมาเองแต่กำเนิด เจตคติเกิดจากการเรียนรู้สิ่งที่ปฏิสัมพันธ์รอบตัวเรา ซึ่งเป็นเป้าเจตคติทั้งหลาย ถ้าเรียนรู้ว่าสิ่งนั้นมีคุณค่า ก็เกิดเจตคติทางดี ถ้าเรียนรู้ว่าสิ่งนั้นไม่มีคุณค่าก็เกิดเจตคติไม่ดี สิ่งใดเราไม่เคยรู้จักไม่เคยเรียนรู้เลยจะไม่เกิดเจตคติ

4 เจตคติขึ้นอยู่กับเป้าเจตคติหรือกลุ่มเราเฉพาะอย่าง สิ่งเราทั้งหลายอาจเป็นคน สัตว์ สิ่งของ สถาบัน มโนภาพ อาชีพหรือสิ่งอื่น ๆ ก็ได้ เจตคติจะมีลักษณะอย่างไรจึงขึ้นอยู่กับการได้สัมผัสเรียนรู้มามากน้อยแตกต่างกันเป็นสำคัญ

5 เจตคติมีค่าสหสัมพันธ์ภายในเปลี่ยนแปลงไปตามกลุ่ม คือกลุ่มที่มีลักษณะเดียวกัน เจตคติจะมีความสัมพันธ์กันสูง กลุ่มที่มีลักษณะต่างกันเจตคติจะมีความสัมพันธ์กันต่ำแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีเจตคติต่อสิ่งเดียวกันย่อมมีความสัมพันธ์กันด้วย

6 เจตคติมีลักษณะมั่นคงและทนทานเปลี่ยนแปลงยาก นั่นคือถ้าเป็นเจตคติจริง ๆ แล้ว การเปลี่ยนแปลงจะช้าและทำได้ยาก

ไทโรแอนดิส (Triandis 1971 :3 อ้างอิงจาก ประพนธ์ เจริญชนม์ 2545 :34-35) ได้สรุปลักษณะเจตคติไว้ดังนี้

1 เจตคติเป็นสภาวะทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อการคิดและการกระทำมีผลให้บุคคลมีท่าทีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทางใดทางหนึ่ง

2 เจตคติเป็นสิ่งที่ไม่ได้มีมาแต่กำเนิด แต่จะเกิดจากการเรียนและประสบการณ์ที่บุคคลนั้นเกี่ยวข้อง

3 เจตคติ มีความหมายที่อ้างอิงถึงตัวบุคคลหรือสิ่งของเสมอ นั่นคือเจตคติเกิดจากสิ่งที่มีตัวตนและสามารถอ้างอิงได้

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545 : 138) ได้สรุปไว้ว่า

1 เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้

2 เจตคติดีมีลักษณะที่คงทนอยู่นานพอควร

3 เจตคติดีมีลักษณะของการประเมินค่าอยู่ในตัว คือจะบอกลักษณะดี-ไม่ดี ชอบ-ไม่ชอบ เป็นต้น

4 เจตคติทำให้บุคคลที่เป็นเจ้าของพร้อมที่จะตอบสนองต่อที่หมายของเจตคติ

5 เจตคติบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลของสิ่งของ และบุคคลกับสถานการณ์ นั่นคือเจตคดีย่อมมีที่หมายนั่นเอง

องค์ประกอบของเจตคติ

กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์ (2527 : 183-184) อธิบายถึงองค์ประกอบของเจตคติ ดังนี้

1 องค์ประกอบด้านความรู้สึก หรือความคิด (The Cognitive Component) หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

2 องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (The Effective Component) หมายถึง การที่บุคคลมีการประเมินค่า ประเมินความรู้สึก ความชอบ หรือตอบสนองทางอารมณ์ของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

3 องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม (The Behavioral Component) หมายถึงการแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง องค์ประกอบด้านพฤติกรรมเป็นผลมาจากองค์ประกอบด้านความรู้สึกหรือความคิด และด้านความรู้สึก

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545 : 138) เจตคติดีมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอยู่ 3 องค์ประกอบคือ

1 องค์ประกอบเกี่ยวกับการรู้ การคิด (Cognitive Component) ได้แก่ ความคิด ความเชื่อถือ ที่คนเรามีต่อสิ่งเร้า รู้ในทางที่ดีหรือไม่ดี บวกหรือลบ ในกรณีที่เรารู้จักสิ่งใดดี เราก็จะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ถ้าเรารู้จักในสิ่งไม่ดีก็จะมีเจตคติไม่ดีเช่นกัน ถ้าเราไม่รู้จักสิ่งเลยก็จะมีเจตคติขึ้น

2 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก (Affective Component) เป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งเร้า เมื่อเราเกิดความรู้ การติดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วก็จะทำให้เราเกิดความรู้สึกในทิศทางที่ดีไม่ดี ในขั้นนี้จะเป็นเจตคติที่มีทิศทางแล้ว ซึ่งเปลี่ยนแปลงค่อนข้างยากมาก

3 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มในการกระทำ (Action Tendency Component) เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองสิ่งนั้น ๆ ในทางใดทางหนึ่ง คือพร้อมที่จะสนับสนุนช่วยเหลือหรือทำลายล้าง

สรุป เจตคติ หมายถึง การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับบุคคลหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบนั้นต้องประกอบด้วย 2 ส่วนที่สำคัญคือ ความรู้สึกกับเป้าเจตคติ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาในส่วนของเจตคติต่อสถาบัน ซึ่งหมายถึงความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มของพฤติกรรมกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสถาบัน ซึ่งอาจเป็นไปทางบวก ทางลบ หรือเป็นกลางอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.7 การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย

การรับรู้ (Perception)

ฮัฟฟแมน และคนอื่น ๆ (ชินรัตน์ สมสืบ 2530 : 225-226 อ้างอิงจาก Huffman, et al 1994 : unpage) ให้ความหมายว่า การรับรู้คือ กระบวนการเลือกสรร (selection) การจัดระบบงาน (organizing) และการแปลความหมาย (interpreting) ข้อมูลที่รู้สึก (sensory data) ไปสู่การมองภาพทางจิตใจที่นำไปใช้ในกิจกรรมของบุคคล

กมลรัตน์ หล้าสุขวงศ์ (2527 : 224) ให้ความหมายว่า การรับรู้ หมายถึง การตีความหรือแปลความหมาย จากการใช้อวัยวะรับสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งห้าส่วน ได้แก่ หู ตา จมูก ลิ้น และผิวหนัง สัมผัสกับสิ่งเร้าต่าง ๆ

คนองยุทธ กาญจนกุล (2534 : 238) กล่าวว่า การรับรู้เป็นกระบวนการตีความต่อสิ่งที่ได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้รสชาติ และรู้สึกด้วยประสาทสัมผัสในตัวบุคคล การรับรู้จึงมีความสำคัญต่อพฤติกรรมในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสื่อสาร การรับรู้ทำให้เกิดเจตคติ ความเชื่อ ค่านิยม อย่างไรก็ตามการรับรู้สาระหรือข้อมูลต่าง ๆ ของบุคคลนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่เนื่องมาจากสิ่งเร้า และองค์ประกอบที่เนื่องมาจากปัจจัยในตัวบุคคล

พสุ โลหารชุน (2534 : 9) การรับรู้ หมายถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ขึ้นอยู่กับแหล่งกำเนิดข้อมูลข่าวสาร ลักษณะงานหรือสภาวะแวดล้อมระดับของการรับรู้อาจแบ่งออกเป็น การรับทราบว่ามีข้อมูลข่าวสารเกิดขึ้นและข้อมูลข่าวสารเกิดจากตำแหน่งใดซึ่งเป็นระดับเบื้องต้น การรับทราบและเข้าใจในข้อมูลข่าวสารให้เพียงพอเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจต่อไป เป็นการรับรู้ระดับหนึ่ง

สุชา จันทน์เอม (2536 : 119 -132) ให้ความหมายว่า การรับรู้ หมายถึง ขบวนการที่คนเรามีประสบการณ์กับวัตถุหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยอวัยวะรับสัมผัส แต่จะรับรู้อะไรได้บ้าง มากน้อยเพียงใดย่อมต้องอาศัยสิ่ง 3 ประการคือ

1 ประสบการณ์เดิม ได้แก่ ความคิด ความรู้ และการกระทำที่ได้เคยกระทำมาแล้วในอดีต ประสบการณ์เดิมเหล่านี้ จะต้องมีความรู้ที่ถูกต้อง ชัดเจน แน่นนอน ซึ่งจะช่วยในการตีความหายจากการรับสัมผัส

2 ความต้องการและความสนใจขณะนั้น มีความสำคัญไม่น้อยต่อการตีความหายจากการรับสัมผัสเช่นเดียวกัน ถ้าคนเรามีความต้องการและสนใจต่อสิ่งใด ก็จะมีสติตั้งใจแน่วแน่มีความสังเกตพิจารณาสิ่งนั้นอย่างละเอียดถี่ถ้วน ซึ่งจะก่อให้เกิดการตีความหายอย่างถูกต้องได้

3 สภาพแวดล้อมและลักษณะของสิ่งเร้าที่เร้า ถ้าคนเราอยู่ในสภาพแวดล้อมดีย่อมทำให้จิตใจแจ่มใส กระชุ่มกระชวย ในคอปลอดโปร่ง ย่อมทำให้สติปัญญาดีขึ้นและถ้าสิ่งเร้ามีลักษณะคุณสมบัติตลอดจนมีความหมายต่อตัวเขาด้วยแล้ว ย่อมช่วยในการตีความหายจากการรับสัมผัสได้เป็นอย่างดี

เสนาะ ตีเยวรี (2544 : 430) กล่าวว่า การรับรู้เป็นกระบวนการรับและแปลความหมายของข้อมูลที่อยู่รอบ ๆ ตัว การรับรู้ไม่ได้หมายความว่ารับรู้ทั้งหมด แต่ผู้รับรู้อาจเลือกข้อมูลบางอย่างที่ตัวเองสนใจและคุ้นเคยแล้วนำเอามาจัดระเบียบข้อมูลที่ได้นั้น โดยอาศัยความประทับใจและประสบการณ์ของแต่ละคน มนุษย์รับรู้จากสิ่งแวดล้อมตามปกติ โดยอาศัยประสาททางร่างกายทั้ง 5 อย่าง คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย เมื่อรับรู้ข้อมูลแล้วก็นำเอามากลั่นกรองเพื่อใช้ในการตัดสินใจ มีข้อมูลบางอย่างนำมาพิจารณาและข้อมูลบางอย่างละเลยไม่สนใจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกของคน คนจึงรับรู้เรื่องเดียวกันแต่มีความเห็นแตกต่างกัน ความแตกต่างในการรับรู้บางคนอาจตรงกันข้ามและความแตกต่างนี้เองที่ทำให้การแปลความหมายของการสื่อสารแตกต่างกัน

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

สุชา จันทน์เอม (2536 : 129-131) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของคนมีดังต่อไปนี้

1 ความตั้งใจ (Attention) ถ้าหากเรามีความตั้งใจที่จะรับรู้หรือสนใจที่จะรับรู้ เรามักจะเห็นหรือได้ยินสิ่งนั้นก่อนสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจของคนเราอาจแยกได้เป็น

1) สิ่งเร้าภายนอก คุณสมบัติของสิ่งเร้าภายนอกที่ดึงดูดความตั้งใจของคน ได้แก่

ก ของที่มีขนาดใหญ่ เช่น ป้ายโฆษณาต่าง ๆ ที่มีขนาดใหญ่ ย่อมดึงดูดความสนใจได้มากกว่าป้ายโฆษณาที่มีขนาดเล็ก

ข ระดับความเข้มหรือความหนักเบาของสิ่งเร้า เช่น เสียงที่ดังย่อมได้รับความสนใจมากกว่าเสียงค่อย ๆ หรือแผ่ว ๆ

ค การกระทำซ้ำ ๆ เช่น ถ้าใครมากดแตรรถยนต์ที่หน้าบ้านเพียงครั้งเดียว เราอาจไม่สนใจ แต่ถ้ากดซ้ำหลาย ๆ หนเข้า เราจะต้องสนใจและรีบออกไปดูทันที

ง การเคลื่อนที่หรือการเปลี่ยนระดับสิ่งเร้าที่เคลื่อนไปมา

จ การตัดกัน (Contrast) สิ่งเร้าที่ติดกันมักจะดึงดูดความสนใจได้มากกว่าสิ่งที่คล้ายคลึงกัน

ฉ สี สีแต่ละสีมีความสามารถในการดึงดูดสายตาคนได้ไม่เท่ากัน ส่วนมากสีที่เกิดจากช่วงคลื่นยาว เช่น สีแดง สีเหลือง ย่อมดึงดูดความตั้งใจได้ดีกว่าสีที่มีช่วงคลื่นสั้น เช่น สีม่วง สีฟ้า

2) สิ่งเร้าภายใน ในบางครั้งเราเกิดความต้องการและความหวังที่จะรับรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะในเมื่อสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจ สิ่งเร้าภายในอาจแบ่งออกได้เป็น

ก ความสนใจชั่วขณะ (Momentary interest) ได้แก่ ความสนใจที่มีอยู่ในขณะนั้น ๆ

ข ความสนใจที่ติดเป็นนิสัย (Habitual interest) คือ ความสนใจเดิมที่บุคคลมีจนติดเป็นนิสัย คนมีความพร้อมที่จะเลือกสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความสนใจเดิม

2 การเตรียมพร้อมที่จะรับรู้ (Preparatory Set) ถ้าเราถูกวางเงื่อนไขให้รับรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเราย่อมมีความพร้อมที่จะรับรู้ในเรื่องนั้นอย่างเต็มที่

นอกจากนี้ องค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ได้แก่ ความต้องการมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของคนในเรื่องเกี่ยวกับ Ambiguous Situation ทศนคติ (Attitude) ประสบการณ์ (Experience) และคุณค่าของสิ่งเร้า เป็นต้น

ฮิลการ์ต (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ 2527 : 225-226 อ้างอิงจาก Hilgard n.d) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ทางสังคม มี 4 ประการ คือ

1 ความตั้งใจ (Attention) คือ ถ้าบุคคลมีความตั้งใจอยากจะรู้จักใครก็จะเกิดความพยายามกระทำทุกอย่าง เพื่อจะรู้จักเขาให้ได้ อาจใช้วิธีการตามตื้อ หรือวิธีการใด ๆ ก็ได้จนสำเร็จ ถึงแม้จะพบกับอุปสรรคบ้างก็ตาม

2 การเตรียมตัว (Perparatory Set) คือ การรับรู้เรื่องราวของบุคคลอื่นในสังคม ถ้าได้มีการเตรียมตัว เตรียมใจที่จะรับทราบข่าวคราวของบุคคลนั้น ก็จะรับรู้ได้รวดเร็วไม่ผิดพลาด

3 ความต้องการและค่านิยม (Needs and Values) ความต้องการของบุคคลมีผลต่อการรับรู้ทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความต้องการที่มีค่านิยมในสังคมจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ทางสังคมมากยิ่งขึ้น

4 บุคลิกภาพและนิสัยใจคอ (Personality and Characteristic) คือ บุคลิกภาพและนิสัยในคอของบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ทางสังคมมาก

กลุ่มเกสตัลท์ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ 2527 : 227 อ้างอิงจาก Gestalt n.d) กล่าวว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้มี 2 ประการคือ

1 การจัดหมวดหมู่ของสิ่งเร้า ได้แก่ ความใกล้ชิดกัน ความคล้ายคลึงกัน ความต่อเนื่องกันของสิ่งเร้า ภาพและพื้นฐานของการรับรู้ เป็นต้น

2 คุณลักษณะของผู้รับรู้ ได้แก่ ประสบการณ์เดิม ความต้องการ อิทธิพลทางสังคม อาชีพ สภาพวัฒนธรรมภายในสังคมเป็นเหตุให้บุคคลในสังคมรับรู้สิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป

ระบบการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธราชใช้ระบบการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยให้นักศึกษาสามารถใช้เวลาร่วมศึกษาด้วยตนเองโดยไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียนตามปกติ โดยวิธีให้การศึกษาด้วยระบบการสอนที่เรียกว่า ระบบการสอนทางไกล ซึ่งระบบการสอนทางไกลเป็นระบบการศึกษาที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาที่อยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ สามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองตามความพร้อม ความสะดวก และความสนใจ นักศึกษาจะศึกษาสื่อประสมในรูปแบบของเอกสารการสอน แบบฝึกปฏิบัติ เทปเสียง ประจำชุดวิชา หนังสืออ่านประกอบต่าง ๆ รายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ และการสอนเสริมตามศูนย์บริการการศึกษา (สมคะเน คำจูน 2529 : 9) และมีผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความหมายของระบบการเรียนการสอนทางไกลไว้ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2534 : 446) กล่าวว่า ระบบการเรียนการสอนทางไกลสถาบันการศึกษาควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1 คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 2 ยึดหลักบูรณาการในการพัฒนาหลักสูตร
- 3 ยึดหลักการใช้สื่อประสม
- 4 ยึดวิธีการสอนทางไกลในการถ่ายทอดความรู้

วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ (2534 : 24-27) กล่าวว่า ระบบการศึกษาทางไกลมีการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นองค์คณะบุคคลที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญหลายฝ่าย ทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีและผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติมีการแบ่งงานกันทำในหมู่องค์กรต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกและสนับสนุนการศึกษา โดยมีขั้นตอนและกระบวนการดังนี้

- 1 การศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการทางการศึกษา
- 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 3 พัฒนาหลักสูตร
- 4 การพิจารณาสิ่งที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาทางไกล
- 5 การวางแผนและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน
- 6 การผลิตสื่อการศึกษา
- 7 การทดสอบระบบและสื่อการศึกษาที่ได้จัดทำขึ้น
- 8 การนำระบบการสอนและสื่อการศึกษาไปใช้
- 9 การติดตามและประเมินผลการศึกษา

การบริการของมหาวิทยาลัย

คอตเลอร์ (Kotler 1988 : 477) กล่าวว่า การบริการเป็นการปฏิบัติการใด ๆ ซึ่งไม่สามารถจับต้องได้จากกลุ่มบุคคลหนึ่ง สามารถนำเสนอให้อีกกลุ่มบุคคลหนึ่ง ซึ่งการกระทำนี้อาจจะรวมหรือไม่รวมอยู่กับสินค้าที่มีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้

จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2530 : 4) ให้ความหมายของการบริการ ว่าเป็นกิจกรรมหรือกระบวนการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลหรือองค์การ ในอันที่จะสนองตอบความต้องการของบุคคลอื่น ตามที่คาดหวังและทำให้เกิดความพึงพอใจต่อสิ่งที่ได้รับการบริการมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจปัจจุบันเป็นอย่างมาก ทั้งในแง่ของผู้ให้บริการซึ่งประกอบด้วยผู้ประกอบการหรือผู้บริหาร การบริการและผู้ปฏิบัติงานบริการและในแง่ของผู้รับบริการ

ธีรยุทธ เลื่อนวงศ์ ณ อยุธยา และ เรวัณณ์ สุธรรม (2534 : 531-537) ให้ความหมายของการบริการการศึกษาทางไกล หมายถึง การปฏิบัติหรือกิจกรรมที่สถาบันการศึกษาจัดขึ้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในระบบการสอนทางไกลให้สามารถศึกษาด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการบริการการศึกษาทางไกล

การบริการการศึกษาทางไกลเป็นระบบการสนับสนุนการศึกษาด้วยตนเองที่มีความสำคัญต่อระบบการศึกษาทางไกล ดังนี้

- 1 ช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาทางไกลให้มีประสิทธิภาพ
- 2 ช่วยให้การศึกษากลายเป็นไปด้วยความสะดวก
- 3 ช่วยขจัดปัญหาด้านระบบการเรียนการสอนหรือด้านเนื้อหาวิชา
- 4 ช่วยให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน
- 5 ช่วยเปิดโอกาสให้บุคคลได้ศึกษาอย่างกว้างขวางทั่วถึงโดยประหยัด

ประเภทของการบริการการศึกษาทางไกล

- 1 บริการรับสมัครเข้าศึกษาและลงทะเบียน

- 2 บริการการศึกษาทางไปรษณีย์
- 3 บริการเสริมการศึกษา
- 4 บริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ
- 5 บริการสอนทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
- 6 บริการห้องสมุดและสื่อการศึกษา
- 7 บริการจัดสอบและการสำเร็จการศึกษา
- 8 บริการข้อมูลข่าวสาร

หลักการของการบริการการศึกษาทางไกล

การบริการการศึกษาทางไกล จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต้องดำเนินการโดยยึดหลักการ ต่อไปนี้

- 1 เป็นบริการที่ถึงตัวหรือใกล้ตัวผู้เรียนมากที่สุด
- 2 เป็นบริการที่ผู้เรียนรับภาระน้อยที่สุด
- 3 เป็นบริการที่มีรูปแบบและวิธีการที่ง่าย สะดวกรวดเร็ว ไม่ซับซ้อน
- 4 เป็นบริการที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้เรียน
- 5 เป็นบริการที่ครอบคลุมทุกระบบของการสอนทางไกล
- 6 เป็นบริการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมได้บ้าง
- 7 เป็นบริการที่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกพึงพอใจ
- 8 เป็นบริการที่มีองค์กรกลางของสถาบันการศึกษาทางไกล ทำหน้าที่ประสานการให้บริการการศึกษาแก่ผู้เรียน

บริการการศึกษาแก่ผู้เรียน

สรุปได้ว่า การรับรู้ คือ กระบวนการรับและแปลความหมายของข้อมูลที่อยู่รอบ ๆ ตัว โดยอาศัยการใช้อวัยวะรับสัมผัสทางร่างกายทั้ง 5 อย่าง คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย ซึ่งแต่ละคนจะรับรู้ได้มากน้อยเพียงใดย่อมต้องอาศัยประสบการณ์เดิม ความต้องการและความสนใจในขณะนั้นและสภาพแวดล้อมและลักษณะของสิ่งเร้าที่มาเร้า เป็นส่วนประกอบ

3 การวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis)

3.1 ความหมาย

Discriminant Analysis มีผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านอธิบายความหมายไว้ว่า เป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มหรือหน่วยวิเคราะห์ออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ตั้งแต่ 2 กลุ่ม ขึ้นไป ซึ่งจะทำให้ทราบว่าต้องจำแนกกลุ่มอย่างไรจึงจะสามารถจำแนกได้ดีที่สุดตามตัวแปรต่าง ๆ ที่นำมาใช้ใน

การจำแนก และเรียก discriminant analysis ว่าการวิเคราะห์จำแนกประเภทบ้าง การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มบ้าง (บุญชม ศรีสะอาด 2538 : 27, สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2545 : 305, กัลยา วาณิชย์บัญชา 2546 : 33) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอเรียก discriminant analysis ว่า การวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม

3.2 วัตถุประสงค์ของเทคนิควิธี

เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภทมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ การศึกษาทดสอบว่าตัวแปรที่ได้เก็บรวบรวมมาสามารถที่จะจำแนกหน่วยวิเคราะห์หรือออกเป็นกลุ่ม ๆ ได้อย่างถูกต้องหรือไม่ โดยทั่วไปตัวแปรเหล่านี้จะเป็นตัวแปรที่ผู้วิจัยคิดว่ามีอิทธิพลต่อการเป็นสมาชิกของกลุ่มของหน่วยวิเคราะห์ จนถึงขั้นที่สามารถจะใช้ประโยชน์ในการจำแนกได้อย่างถูกต้องว่าหน่วยวิเคราะห์ใดจะตกอยู่ในกลุ่มใด (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2545 : 305-306)

วัตถุประสงค์ในเชิงปฏิบัติหรือการใช้ประโยชน์ของเทคนิคดังกล่าวจะเกิดขึ้นหลังจากที่ผู้วิจัยได้ค้นพบว่า ความเป็นสมาชิกของกลุ่มของหน่วยวิเคราะห์ขึ้นอยู่กับตัวแปรใด และตัวแปรเหล่านี้สามารถจำแนกหน่วยวิเคราะห์หรือออกเป็นประเภท/กลุ่มได้ดีมากน้อยเพียงใด หากสามารถจำแนกได้ดีมากก็สามารถที่จะนำเอาความรู้นั้นไปจำแนกหน่วยวิเคราะห์ใหม่หรือออกเป็นกลุ่ม/ประเภทได้ว่าหน่วยวิเคราะห์นั้นควรจะตกอยู่ในกลุ่มใดอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากกว่าการจำแนกโดยที่ไม่มีความรู้หรือข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จำแนกประเภท (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2545 : 306-307)

3.3 คุณสมบัติของเทคนิควิธี

การวิเคราะห์จำแนกประเภทมีคุณสมบัติหลายอย่างที่คล้ายกับการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบโลจิสต์และแบบมัลติโนเมียลโลจิสต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านตัวแปรตามและในรูปแบบของสมการ ในบางครั้งจึงมีการนำเอาผลการวิเคราะห์การจำแนกประเภทไปเปรียบเทียบกับวิธีการทั้งสอง อย่างไรก็ตามในการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของตัวแปรการวิเคราะห์การจำแนกประเภทอาศัยเทคนิคการวิเคราะห์การผันแปรโดยพิจารณาจากเมตริกการผันแปรและผันแปรร่วมภายในกลุ่ม (Within groups variance-covariance matrix) เป็นหลัก (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2545 : 307-311)

(1) ความต้องการทางข้อมูล

การวิเคราะห์จำแนกประเภทมีความต้องการทางด้านข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ คล้ายกับการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบโลจิสต์และมัลติโนเมียล กล่าวคือ

(1.1) ตัวแปรตามเป็นตัวแปรกลุ่มซึ่งอาจจะมี 2 กลุ่ม หรือมากกว่า 2 กลุ่มก็ได้ ถ้าเป็น 2 กลุ่ม อาจจะใช้รหัส 1 และ 2 หรือ 1 และ 0 ก็ได้แต่ถ้าเป็นสามกลุ่มขึ้นไปอาจใช้รหัสอื่น เช่น 1,2,3 หรือ 4 แล้วแต่จำนวนกลุ่ม

(1.2) ตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรเชิงปริมาณที่วัดได้ในระดับช่วงหรืออัตราส่วนหรือมีคะแนนเป็นตัวแปรหุ่นที่มีค่าเป็น 1 หรือ 0

โครงสร้างของแฟ้มข้อมูลที่จะใช้เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภทจะเหมือนกับที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบโลจิตทวิ (Binary logit regression) หรือ มัลติโนเมียลโลจิต (Multinomial logit regression)

นอกจากระดับการวัดของตัวแปรแล้ว จำนวนหน่วยวิเคราะห์ในแต่ละกลุ่มหรือจำนวนข้อมูลก็ยังมีผลต่อการวิเคราะห์จำแนกประเภท กล่าวคือ การจำแนกจะง่ายขึ้นถ้าทุกกลุ่มมีประชากรที่มีขนาดเท่ากัน และสุ่มมาเท่า ๆ กัน แต่ในโลกแห่งความเป็นจริงยากที่จะเป็นไปได้ เพราะขนาดของประชากรทั้งหมดในแต่ละกลุ่มจะมีจำนวนไม่เท่ากันจึงต้องมีการปรับที่สะท้อนความไม่เท่ากันตั้งแต่แรก (A prior inequalities) ในเรื่องนี้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ได้ให้ค่าคงที่ที่ปรับความไม่เท่าเทียมกันไว้ให้แล้ว ส่วนอื่น ๆ ของสมการจะใช้ได้โดยไม่ต้องห่วงความไม่เท่าเทียมกันดังกล่าว

สิ่งที่พึงระมัดระวัง คือ จำนวนตัวอย่างของกลุ่มเล็กสุดจะต้องมากกว่าจำนวนตัวแปรเสมอ ทั้งนี้ต้องพิจารณาจากจำนวนข้อมูลที่ขาดหายไปด้วย

(2) ลักษณะของแบบจำลองที่ใช้

ในการวิเคราะห์การจำแนกประเภท จะมีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระของแต่ละกลุ่มย่อยของตัวแปรตามว่ามีความแตกต่างกันมากเพียงพอ (อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่) ซึ่งอาศัยการวิเคราะห์การผันแปร (Analysis of Variance) เป็นสถิติทดสอบ ถ้ามีความแตกต่างมากเพียงพอก็แสดงว่าตัวแปรตัวนั้นมีความสามารถที่จะใช้เป็นตัวจำแนกกลุ่มหรือจำแนกประเภทได้ ในบางครั้งจึงมีการเรียกตัวแปรอิสระว่าเป็นตัวแปรจำแนก (Discriminator variables หรือ Discriminating variables) และเนื่องจากจะต้องมีการนำสมการจำแนกที่ได้ไปใช้คาดหรือทำนายความเป็นสมาชิกของหน่วยวิเคราะห์ จึงมีการเรียกตัวแปรอิสระอีกชื่อหนึ่งว่าเป็นตัวแปรพยากรณ์ (Predictor variables) ส่วนตัวแปรตามในบางครั้งจะมีชื่อเรียกว่า ตัวแปรการจำแนกประเภท (Classification variables) หรือตัวแปรจัดกลุ่ม (Grouping variables)

ความสามารถในการจำแนกประเภทของตัวแปรอิสระจึงขึ้นอยู่กับว่าตัวแปรตามมีความแตกต่างกันมากน้อยในค่าเฉลี่ยและโดยเฉพาะค่าการผันแปรของตัวแปรอิสระ จึงมีการมองกันไปว่าเป็นเทคนิคการวิเคราะห์การผันแปรในมุมนกลับ กล่าวคือ ในเทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรตามเป็นข้อมูลช่วง ตัวแปรอิสระเป็นข้อมูลกลุ่ม ส่วนเทคนิคการวิเคราะห์การจำแนกประเภทตัวแปรตามเป็นข้อมูลกลุ่มและตัวแปรอิสระเป็นข้อมูลช่วงโดยที่ในการพิสูจน์บทบาทของตัวแปรอิสระจะต้องอาศัยวิธีการวิเคราะห์การผันแปรว่า ตัวแปรตามแตกต่างกันในค่าของตัวแปรอิสระอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ ซึ่งทราบได้จากการเปรียบเทียบค่าของการผันแปรระหว่างกลุ่มกับค่าของการผันแปรทั้งหมด

(3) ลักษณะของสมการจำแนก

สมการที่ใช้ในการจำแนกประเภทมีชื่อเรียกภาษาอังกฤษว่า Discriminant Function หรือที่เรียกเต็ม ๆ ว่า Fisher's Linear Discriminant Function สำหรับชื่อที่ไม่เป็นทางการและเรียกตามลักษณะการใช้งาน เรียกว่า สมการจำแนกประเภท ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Classification Function ซึ่งประกอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นน้ำหนักของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่จะใช้ในการจำแนกกลุ่มเมื่อนำมาคูณกับค่าของตัวแปรของแต่ละหน่วยก็จะได้ค่าคาดประมาณกลุ่มของหน่วยวิเคราะห์นั้น ๆ ค่าสูงสุดที่ได้จะเป็นตัวกำหนดว่าหน่วยวิเคราะห์จะเป็นสมาชิกของกลุ่มได้

กระบวนการจำแนกหน่วยวิเคราะห์ไปตามกลุ่มต่าง ๆ จะทำได้ดีถ้าไม่มีปัญหาเรื่องความหลากหลายของการผันแปร (Heterogeneity) ระหว่างกลุ่ม ถ้ากลุ่มมีการผันแปรหลากหลายจะเกิดแนวโน้มการจำแนกหน่วยวิเคราะห์ไปยังกลุ่มที่มีการผันแปรสูง ทางออกก็คือทำการลงจุดกระจายคะแนนที่ได้จาก สมการจำแนกแคนนอนนิคัล (Canonical discriminant function) แยกแต่ละกลุ่ม ถ้าจุดกระจายของแต่ละกลุ่มมีขนาดต่างกันก็แสดงว่ามีปัญหาดังกล่าว ทางแก้คือการปรับแปลงค่าตัวแปรจำแนกให้มีขนาดเท่ากันหมด (ทำให้เป็นคะแนนมาตรฐาน)

จำนวนสมการที่ได้จากการวิเคราะห์การจำแนกจะน้อยกว่าจำนวนกลุ่มย่อยของตัวแปรตามอยู่ 1 เสมอ สมมติว่า ตัวแปรตามมี 2 กลุ่ม เราต้องการสมการเพียงสมการเดียวที่จะใช้ในการจำแนก เพราะเมื่อจำแนกว่าหน่วยใดเป็นสมาชิกของกลุ่มหนึ่งแล้วหน่วยที่เหลือก็ต้องเป็นสมาชิกอีกกลุ่มหนึ่งโดยปริยาย

ในกรณีที่มีการจำแนกเพียง 2 กลุ่ม จะมีสมการเพียงสมการเดียวที่มีลักษณะคล้ายกับการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก (Binary regression analysis) ซึ่งจะเป็นสมการเชิงเส้นของตัวแปรอิสระทั้งหมดโดยมีตัวแปรตามจะเป็นค่าล็อกของอัตราส่วนโอกาสในการเป็นสมาชิกของกลุ่มหนึ่งเหนืออีกกลุ่มหนึ่ง (Log odds of one group over the other)

การประเมินความใช้ได้ดีหรือไม่ได้นั้นดูได้จากการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มแต่ละกลุ่มกับสมการจำแนกแต่ละสมการ ซึ่งค่าที่ได้นี้เรียกว่าความสัมพันธ์ร่วมแคนนอนนิคัล (Canonical correlation) ค่ามากแสดงว่าสมการใช้ในการจำแนกได้ดี (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2545 307-311)

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม

ผู้วิจัยที่จะเลือกใช้ในการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มจะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขต่อไปนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา 2546 77)

1 ตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงกลุ่ม

2 ตัวแปรอิสระควรเป็นตัวแปรเชิงปริมาณหรืออาจมีตัวแปรเชิงกลุ่มผสมอยู่ด้วยและต้องปรับตัวแปรเชิงกลุ่มให้เป็นตัวแปรเทียม

3 ตัวแปรอิสระในแต่ละกลุ่มจะต้องมีการแจกแจงแบบ Multivariate Normal

4 Variance-Covariance Matrix ของตัวแปรอิสระของแต่ละกลุ่มต้องเท่ากัน

ประเภทของการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม

การวิเคราะห์การจำแนกกลุ่มสามารถแยกออกได้เป็น 3 ประเภท คือ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2545 307-311)

1 การวิเคราะห์แบบตรง หรือแบบมาตรฐาน หรือแบบปกติ (Standard หรือ Direct)

การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มแบบทางตรงหรือแบบปกติ คือ การทำการวิเคราะห์ทดสอบตัวแปรที่ใช้ในการจำแนกทุกตัวพร้อมกัน มีลักษณะคล้ายคลึงกับการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบปกติ

2 การวิเคราะห์แบบเชิงชั้น (Hierarchical)

การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มแบบเชิงชั้น คือ การวิเคราะห์การจำแนกที่จัดตัวแปรออกเป็นชุด ๆ ผู้วิจัยจัดลำดับการเอาตัวแปรแต่ละชุดเอาเองว่าชุดใดควรเข้าเป็นอันดับแรก ชุดใดควรเป็นอันดับรองลงมา

3 การวิเคราะห์แบบทางอ้อมหรือแบบขั้นตอน (Indirect หรือ Stepwise)

การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มแบบทางอ้อมหรือแบบขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ทดสอบคัดเลือกเอาเฉพาะตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติในด้านการจำแนกให้เข้ามาอยู่ในสมการเท่านั้น

เทคนิคที่ใช้ในการเลือกตัวแปรมาเข้าสมการการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มมีหลายวิธีที่สำคัญ คือ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และลัดดาวัลย์ รอดมณี 2528 89-90)

1 วิธีการของ Wilks's เป็นวิธีการที่พิจารณาอัตราส่วน F ของตัวแปรหลายตัวทั้งหมด (Overall multivariate F ratio) ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ตัวแปรซึ่งให้ค่า F สูงสุดจะลดค่าของ Wilks's Lambda ให้ต่ำลง (Wilks's lambda เป็นมาตรวัดความแตกต่างระหว่างกลุ่ม) วิธีการดังกล่าวนี้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างกลุ่มและภายในกลุ่มด้วยค่าของ Wilks's lambda ต่ำหมายความว่าสมการที่ได้สามารถแบ่งแยกกลุ่มได้ดี

2 วิธีการของ Mahal เป็นวิธีการที่ทำให้ระยะทางความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่ใกล้กันที่สุดให้มากที่สุด

3 วิธีการของ Maxmin F เป็นวิธีการที่เลือกตัวแปรที่ให้ค่าเล็กที่สุดของอัตราส่วน F ระหว่างกลุ่มมีความแตกต่างมากที่สุด แม้ว่าค่าของอัตราส่วน F ที่ได้คือค่าที่ใช้ทดสอบระยะทางความห่างของสมการที่ได้คำนวณโดยวิธีเดียวกับ Mahal

4 วิธี MINRESID เป็นวิธีการที่พยายามแยกกลุ่มที่ใกล้ชิดให้ห่างกัน วัตถุประสงค์ของวิธีการคือ พยายามทำให้ค่า R (ค่าผันแปรที่เหลือ) ให้น้อยที่สุด

5 วิธีของ Rao เป็นวิธีวัดความห่างของระยะทางโดยทั่วไป (generalized distance measure) ค่าที่วัดความห่างนี้เรียกว่า Rao's V ตามวิธีดังกล่าวตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกจะเป็นตัวแปรที่ให้ค่าของ V มากที่สุด เมื่อนำไปรวมกับตัวแปรที่ได้เลือกไว้ก่อนแล้ววิธีการนี้จำทำให้การแยกกลุ่มแตกต่างจากกันมากที่สุด

ไม่ว่าจะใช้วิธีการเลือกตัวแปรเข้าสมการจำแนกประเภทวิธีใดก็ตาม ตัวแปรจะได้รับการคัดเลือกก็ต่อเมื่อค่าของอัตราส่วน F เชิงส่วน (partial multivariate F ratio) มีค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ (ค่า F เชิงส่วนนี้วัดความสามารถในการแบ่งแยกที่เกิดจากการนำเอาตัวแปรตัวหนึ่งเข้าเมื่อได้พิจารณาถึงความสามารถในการแบ่งแยกที่เกิดจากตัวแปรอื่น ๆ ที่ได้รับการคัดเลือกแล้ว) การทดสอบด้วยค่าของ F เชิงส่วนจะกระทำขึ้นก่อนจะนำตัวแปรเข้าสู่ขั้นตอนของสมการวิเคราะห์จำแนก

ประโยชน์ของสมการจำแนกกลุ่ม

สมการที่ได้มีประโยชน์ 2 ประการ คือ ก) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (การเป็นสมาชิกของกลุ่ม) และตัวแปรอิสระ ข) การจำแนกกลุ่มโดยใช้สมการที่ได้มาแบ่งจำแนกกลุ่ม (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และลัดดาวัลย์ รอดมณี 2528 : 88)

ในด้านการวิเคราะห์จะมีสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวแปรแต่ละตัวในสมการที่ใช้ในการทดสอบความสำคัญของตัวแปรซึ่งช่วยในการตีความหมายข้อมูล ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่ได้ในสมการบ่งชี้ถึงน้ำหนักหรือความสัมพันธ์ของตัวแปรนั้นในสมการนั้นต่อการเป็นสมาชิกของกลุ่มนั้น ในลักษณะที่คล้ายคลึงกับค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของสมการถดถอยพหุ หรือการวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis)

ในด้านการจำแนกกลุ่ม เมื่อได้สมการมาแล้วก็สามารถที่จะระบุว่ากรณีใดจะเป็นสมาชิกของกลุ่มใดได้โดยอาศัยค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่ปรากฏอยู่ในสมการจำแนกคูณกับค่าของตัวแปรแต่ละตัว จะได้ค่าของตัวแปรตรงกับค่าหรือรหัสที่แบ่งจำแนกกลุ่ม

ความสามารถของสมการในการจำแนกกลุ่ม อาจทดสอบได้จากผลการจำแนกกลุ่มของกรณีที่เราทราบว่าเป็นสมาชิกของกลุ่มใดตรงกับที่เป็นจริงหรือไม่ สมการที่ดีควรให้ผลถูกต้องถึงร้อยละ 85

3.4 สถิติที่สำคัญของการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม

ในการนำเสนอการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มมาใช้มีสถิติบางตัวที่ผู้ใช้จะต้องทำความเข้าใจเพื่อจะใช้ในการตัดสินใจความสำคัญของสมการวิเคราะห์จำแนกประเภท สถิติที่สำคัญ มีด้วยกัน 3 ตัว คือ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และลัดดาวัลย์ รอดมณี 2528 : 90-91)

1 Eigenvalue เป็นค่าที่ได้จากกระบวนการหาสมการการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม เป็นค่าที่ใช้วัดความสำคัญเชิงเปรียบเทียบของสมการ คารวมของ eigenvalues วัดความผันแปร (total variance) ทั้งหมดของตัวแปรจำแนกกลุ่ม (ตัวแปรอิสระ) เมื่อค่า eigenvalues แต่ละค่าคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละของค่ารวมของ eigenvalue ทั้งหมดค่าที่ได้สามารถนำไปใช้อ้างอิงความสำคัญเชิงเปรียบเทียบของสมการที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากสมการการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มที่ได้ตามลำดับของความสำคัญ เราจึงสามารถใช้ค่า eigenvalues กำหนดจำนวนสมการที่ต้องการหาได้โดยกำหนดค่าขั้นต่ำของ eigenvalues ไว้

2 Canonical correlation เป็นสถิติอีกตัวหนึ่งที่สามารถใช้ในการตัดสินความสำคัญของสมการเป็นมาตรวัดความสัมพันธ์ของสมการกับ "กลุ่มของตัวแปร" ซึ่งระบุการเป็นสมาชิกกลุ่มนั้น ๆ ของตัวแปรตาม ที่ชี้ให้เห็นว่า การเป็นสมาชิกของกลุ่มมีความสัมพันธ์กับสมการที่หามาได้มากน้อยเพียงใด (ดังนั้นอาจตีความหมายได้ว่า canonical correlation กำลังสอง หมายถึงสัดส่วนของการผันแปรของสมการที่อธิบายโดยกลุ่ม) หากจะเปรียบเทียบกับการวิเคราะห์การผันแปรทางเดียว (One-way analysis of variance) ค่าของ canonical correlation ก็คือ Eta หรือ correlation ratio นั่นเอง ค่าของ canonical correlation ที่ต่ำ หมายความว่าสมการนั้นไม่สามารถใช้ในการคาดคะเนการเป็นสมาชิกของกลุ่มนั้นได้ดี

3 Wilks's Lambda เป็นมาตรวัดอำนาจจำแนกของตัวแปรเดิมโดยที่ยังไม่ได้หักออก จากสมการจำแนก กล่าวคือ ถ้าค่าของ Lambda มากเท่าใด ตัวแปรหรือข้อมูลที่เหลือจะอธิบายการเป็นสมาชิกของกลุ่มโดยสมการใหม่จะน้อยลงไปเท่านั้น เราสามารถ แปลงค่าของ Lambda เป็น Chi-square ได้ ในการทดสอบความสำคัญทางสถิติ ถ้าค่าของ Chi-square ต่ำแสดงว่า Lambda ไม่นัยสำคัญ

สถิติที่ได้จากการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม

สถิติที่ได้จากการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มมีดังนี้ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และลัดดาวัลย์ รอดมณี 2528 : 91)

- 1 จำนวนสมาชิกของแต่ละกลุ่มว่ามีเท่าใด
- 2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของตัวแปรแต่ละตัวในแต่ละกลุ่ม
- 3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรแต่ละตัวในแต่ละกลุ่ม
- 4 เมตริกซ์ของค่าความผันแปรร่วมภายในกลุ่ม (Within Groups Variance Matrix)
- 5 ค่าสถิติต่าง ๆ ของสมการจำแนกประเภท ซึ่งได้แก่ Eigenvalue, Relative

percentage, Canonical correlation, Wilks's Lambda, Chi-Square, Degree of Freedom, Significance Level

6 ค่าสัมประสิทธิ์สัมสมการจำแนกประเภทมาตรฐาน (Standardized Discriminant Function Coefficients)

7 ค่าสัมประสิทธิ์สัมสมการจำแนกยังไม่ปรับมาตรฐานหรือจากคะแนนดิบ (Unstandardized Discriminant Function Coefficients)

8 ค่าศูนย์กลางของกลุ่ม (Centroids of Groups Within Reduced Space)

9 ผลของการนำสมการไปคาดประมาณความเป็นสมาชิกของกลุ่ม (คิดเป็นร้อยละของความถูกต้อง)

10 คะแนนการจำแนกประเภทของรายการนี้ ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำไปใช้เป็นตัวแปรต่อไปได้

วิธีการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม

ในการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1 คำนวณหาค่าไอเกนจากสมการ (บุญชม ศรีสะอาด 2538 :30)

$$|W^{-1}B - \lambda I| = 0$$

เมื่อ W^{-1} แทน อินเวอร์สเมตริกซ์ของผลรวมของกำลังสอง และของผลคูณ (SSCP) ภายในกลุ่ม (Within group)

B แทน เมตริกซ์ของผลรวมของกำลังสองและผลคูณ (SSCP) ระหว่างกลุ่ม (between group)

λ แทน eigenvalue

I แทน ไอดีนติทีเมตริกซ์ (Identity Matrix)

ค่า λ อาจมีได้หลายค่า จำนวนของค่า λ เท่ากับจำนวนกลุ่มลบด้วย 1 (เท่ากับ k-1) หรือ เท่ากับจำนวนตัวแปร (P) แล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่ากัน เขียนเป็นสูตรได้ดังนี้ (ไพโรจน์ ตีรณนากุล และ สนิทร ศิลา 2534 :170)

$$r = \min(K-1, P)$$

r แทน จำนวนค่า λ

K แทน จำนวนกลุ่ม

P แทน จำนวนตัวแปร

Min แทน ค่าต่ำสุด

2 คำนวณหาค่า V

หลังจากที่คำนวณหาค่า λ แต่ละค่าแล้ว นำค่าเหล่านี้ไปคำนวณหาค่า V มีขั้นตอนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2538 29-30)

ขั้นที่ 1 นำเอา λ , ไปแทนค่าใน $|W^{-1}B - \lambda, I|$ และคำนวณออกมา

ขั้นที่ 2 คำนวณ $\text{adj } |W^{-1}B - \lambda, I|$

ขั้นที่ 3 นำเอาค่าในคอลัมน์ใดคอลัมน์หนึ่งของ $\text{adj } |W^{-1}B - \lambda, I|$ มายกกำลังสองรวมกันแล้วถอดรากที่สอง นำไปหาค่าเดิมแต่ละค่าผลที่ได้เป็น V ที่สอดคล้องกัน λ , นั้น

กรณีที่ผู้วิจัยต้องการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการจำแนกของแต่ละตัวแปร ก็ควรแปลง V_i แต่ละตัวในเมตริกซ์ V ให้เป็นรูปมาตรฐาน คือ V_{mi} โดยใช้สัญลักษณ์ V_{mi} แทน V_i (บุญชม ศรีสะอาด 2538 27,31)

ในแต่ละสมการค่า V แต่ละค่าจะชี้ถึงประสิทธิภาพในการจำแนก ดังนั้นถ้าค่า V มีค่ามากแสดงว่าตัวนั้นมีประสิทธิภาพในการจำแนกสูง เพราะตัวแปรดังกล่าวที่ส่งผลต่อสมการจำแนกกลุ่มนั้นมาก การที่จะทราบว่าตัวแปรแต่ละตัวส่งผลต่อสมการได้มากน้อยเพียงใดอาจพิจารณาจากค่า V แต่ละค่าในสมการนั้น แต่ค่า V เป็นน้ำหนักที่ใช้กับตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ซึ่งจะได้อิทธิพลจากหน่วยวัดที่ใช้ในตัวแปรนั้น ๆ การเปรียบเทียบในลักษณะดังกล่าวจะให้ภาพที่ไม่ชัดเจน จึงควรเปรียบเทียบน้ำหนักที่ใช้ในรูปของคะแนนมาตรฐานของแต่ละตัวแปรโดยแปลง V_i แต่ละตัวในเมตริกซ์ V ให้เป็นรูปมาตรฐานคือ V_{mi}^* โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด 2538 29 - 30 , อ้างอิงมาจาก Tatsuoka 1971 163)

$$V_{mi}^* = \frac{V_{mi}}{\sqrt{W_{ii}}}$$

I = 1, 2, ..., P

เมื่อ V_{mi}^* แทน น้ำหนักของการจำแนกที่เป็นมาตรฐานของสมการจำแนกประเภท

W_{ii} แทน สมาชิกในแนวทแยงของเมตริกซ์ W

V_{mi} แทน น้ำหนักของการจำแนกในรูปคะแนนดิบของสมการจำแนกประเภท

3 เขียนสมการจำแนกประเภท โดยนำเอาค่า V ที่คำนวณได้มาเขียนเป็นสมการ (บุญชม ศรีสะอาด 2538 27)

$$Y_i = V_{i1}X_1 + V_{i2}X_2 + \dots + V_{ip}X_p$$

เมื่อ Y แทน คะแนนแปลงรูปที่เกิดจากการรวมผลคูณระหว่างน้ำหนักกับน้ำหนักตัวแปรแต่ละตัว

V	แทน	น้ำหนักที่จะไปคูณกับ X แต่ละตัว จะมีค่าคงที่ในแต่ละสมการ V เปรียบเสมือนน้ำหนักการถดถอย จึงเป็นปริมาณที่ชี้ถึงความสำคัญของตัวแปรนั้น ๆ ในการจำแนกกลุ่ม
X	แทน	คะแนนของตัวแปรแต่ละตัว
P	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

4 ทดสอบนัยสำคัญของสมการจำแนกประเภท โดยวิธีการของ Bartlett จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด 2538 :31)

V_m	=	$[N - 1 - 5(p + k)]/n (1 + \lambda_m)$
เมื่อ V_m	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตเพื่อทราบความมีนัยสำคัญของสมการที่ m ค่าวิกฤตหาได้จากเปิดตารางค่าวิกฤตของไคสแควร์ โดยใช้ $df = p+k-2m$
N	แทน	มีจำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
P	แทน	มีจำนวนตัวแปร
K	แทน	จำนวนกลุ่ม
λ_m	แทน	eigenvalue ของสมการที่จะทดสอบ

4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยต่างประเทศ

โอเวน และ ฮัทช์คิส (ประยูร ศรีประสาธน์ และคณะ 2541 :15 อ้างอิงจาก Owen and Hotchkis 1992 :unpaged) ทำการศึกษาเหตุผลของผู้เรียนทางไกลของมหาวิทยาลัยอธาบาสกา ประเทศแคนาดา พบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่เข้าเรียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความก้าวหน้าของอาชีพ นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่เข้าเรียนเพราะต้องการพัฒนาตนเองและสนใจ ในขณะที่นักศึกษาชายต้องการวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นและวัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งคือ เพื่อเพิ่มพูนความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจของตนเอง

วิลลาร์ด (Willard 1993 CD-ROM) ทำการวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์ของความสามารถในการแก้ปัญหา กับพฤติกรรมการเรียนต่อหรือเลิกเรียน และความสำเร็จในการศึกษาในมหาวิทยาลัย เอกชน พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาไม่มีส่วนสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนต่อหรือเลิกเรียน สิ่งที่พบว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้เรียนจะเรียนต่อหรือไม่คือ ความยึดมั่นในสถาบันศึกษาและความมุ่งมั่น

ต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ปัจจัยอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับการเลือกที่จะเรียนต่อคือ เพศ รายได้ คะแนนในระดับก่อนอุดมศึกษา และคะแนน SAT

เพลเลเทียร์ (Pelletier 1994 CD-ROM) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จพบว่า ผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จจะเห็นว่าตนเอง เป็นปัจจัยสำคัญทั้งในส่วนที่สนับสนุนให้สำเร็จและเป็นอุปสรรค รองลงมาคือครอบครัวซึ่งจะเป็นปัจจัยสนับสนุนมากกว่าที่จะเป็นอุปสรรคในขณะที่เพื่อนเป็นอุปสรรคอันดับที่ 3 และเห็นว่าความช่วยเหลือจากเพื่อน เป็นปัจจัยที่สำคัญน้อยที่สุด

ฮุสตัน (ประยูร ศรีประสาธน์ และคณะ 2541 14 อ้างอิงจาก Huston 1997 unpagged) ทำการศึกษาปัจจัยที่ ส่งผลสำเร็จของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนโดยใช้วิธีทางไกล พบว่า ปัจจัยสำคัญคือการสนับสนุนจากคู่สมรสและการได้รับทุนการศึกษา แรงจูงใจภายในและการปฏิสัมพันธ์ในทางบวกกับผู้สอนและสถาบันการศึกษา นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นอีก เช่น การสนับสนุนจากกลุ่ม กิจกรรมการศึกษาทางไกลที่เจ้าหน้าที่คอยแนะนำ และการติดต่อทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจากการศึกษานี้ทำให้มีข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการ ให้การศึกษาทางไกลในด้านต่าง ๆ คือ การจัดให้มีการพบปะระหว่างผู้เรียนและผู้สอนมากขึ้น ปรับปรุงการติดต่อระหว่างผู้เรียนกับสถาบันการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น จัดอบรมให้ผู้เรียนและผู้สอนใช้นวัตกรรมต่าง ๆ มากขึ้น และจัดแหล่งศึกษาค้นคว้าโดยเฉพาะห้องสมุดที่มีบุคลากรคอยให้คำแนะนำผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

4.2 งานวิจัยในประเทศ

ฉวีวรรณ วัฏฏานนท์ (2529 112) ทำการวิจัยเรื่อง การออกกลางคันของนิสิตระดับปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์ ภูมิหลังและการรับรู้ พบว่า การรับรู้สาเหตุอันแรกของนิสิตที่ออกกลางคันทุกประเภทในด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เพื่อนร่วมงานมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อนิสิตที่ได้มีโอกาสมาศึกษาต่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านิสิตที่ออกกลางคันส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพแล้ว และมาศึกษาต่อโดยไม่ได้ลาเรียนอย่างเป็นทางการ ซึ่งในบางกรณีผู้บังคับบัญชาอาจจะต้องแบ่งงานที่นิสิตรับผิดชอบไปให้เพื่อนร่วมงานทำ การรับรู้สาเหตุอันดับรองลงมาคือ ถ้ายังศึกษาต่อจะทำให้เสียโอกาสในเรื่องตำแหน่งหน้าที่การงาน ส่วนด้านการศึกษาการรับรู้สาเหตุสำคัญอันดับแรก พบว่า วิธีการสอนของอาจารย์ในสมัยนั้นไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเท่าใดนัก เพราะฉะนั้นนิสิตส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพแล้ว อาจต้องการที่จะใช้ประสบการณ์จากการทำงานมาใช้ในการศึกษา แต่อาจารย์ส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการสอนเหมือนการเรียนในระดับปริญญาตรี

อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล (2532 บทคัดย่อ) ทำการวิจัย เรื่อง ตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า ผู้เรียนต่อมักเป็นผู้ที่มีอายุน้อยมีความเครียดในการทำงานสูง มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาต่อมาก มีความกลัวความสำเร็จสูง มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างสูง มีการรับรู้ความมั่นคงในการทำงานสูงและเป็นคนโสด

สำหรับผู้ที่ไม่มาเรียนต่อมักเป็นผู้ที่มีอายุมาก การรับรู้สถานภาพความมั่นคงในการทำงานต่ำ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนน้อย แต่ถ้าบุคคลเหล่านี้ได้รับการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาต่อ ก็จะมาเรียนต่อในระดับปริญญาโท

มณฑา ทัสนประดับ (2533 : 89) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าเรียนและไม่เข้าเรียน การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประเภททางไกลของผู้จบการศึกษาภาคบังคับ จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าเรียนหรือไม่เข้าเรียน ได้แก่ จำนวนพี่น้องในครอบครัว ความต้องการที่จะเรียนต่อ ทัศนคติที่มีต่อการศึกษานอกโรงเรียน การรับรู้ข่าวสาร การจัดการศึกษานอกโรงเรียน แหล่งรับรู้ข่าวสารข้อมูลการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเข้าเรียน สำหรับปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการเข้าเรียน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การสมรส ลำดับที่เป็นบุตร อาชีพของผู้ปกครอง การมีผู้ช่วยในการประกอบอาชีพ รายได้ ภาษา สุขภาพ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระยะทางไปยังที่พบกลุ่ม ระยะเวลาในการเดินทาง สภาพถนน ยานพาหนะที่ใช้ โอกาสในการใช้สื่อ ชนิดของสื่อที่ใช้และระยะเวลาในการใช้สื่อ

บุญศรี พรหมมาพันธุ์ และคณะ (2535 : 74) ทำการวิจัยเรื่องความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พบว่า เหตุผลที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ต้องการเรียนต่อและไม่เรียนต่อมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชคือ

เหตุผลที่เลือกเรียนต่อ ได้แก่ ต้องการทำงานและเรียนไปด้วย เรียนได้ทุกเพศทุกวัยเรียนได้ด้วยตนเอง ได้ความรู้ถึงปริญญา และเข้าเรียนได้ง่าย

เหตุผลที่ไม่เลือกเรียนต่อ ได้แก่ ต้องการเรียนในมหาวิทยาลัยปิด มสธ ไม่มีสาขาวิชาที่ต้องการเรียน ไม่สามารถเรียนด้วยตนเองได้ ไม่มีที่ปรึกษา ต้องใช้ความอดทนสูง ไม่สะดวกในการเดินทาง หางานทำยาก และวิชาเรียนไม่ได้มาตรฐาน

วิศิษฐ์ จงประเสริฐ (2536 บทคัดย่อ) ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนต่อและไม่เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2530 ด้วยวิธีเรียนทางไกล ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาในเขตภาคกลาง พบว่า ปัจจัยด้านสถานภาพส่วนตัวของผู้เข้าเรียนต่อและไม่เรียนต่อที่สำคัญคือ องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ คือ เงินรายได้ต่อเดือนของผู้เข้าเรียนต่อและผู้ไม่เข้าเรียน องค์ประกอบด้านครอบครัวและสังคมคือ การสนับสนุนของบิดามารดาให้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนแบบทางไกล และสภาพการเดินทาง เหตุผลในการเข้าเรียนต่อตามความคิดเห็นของกลุ่มที่เรียนต่อคือ ต้องการเพิ่มพูนความรู้ ส่วนเหตุผลในการไม่เข้าเรียนตามความคิดเห็นของกลุ่มที่ไม่เรียนต่อ คือ ไม่มีเวลาในการมาพบกลุ่มหรือทบทวนบทเรียน

สิริรัตน์ คุณจักร (2539 : 139-140) จากผลการวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ระหว่างนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สำเร็จการศึกษาภายในสองปีการศึกษาการศึกษาและมากกว่าสองปีการศึกษา พบว่า การลามาศึกษาต่อจนทำวิทยานิพนธ์เสร็จหรือสำเร็จการศึกษา และการมาศึกษาและทำงานพิเศษเป็นครั้งคราว เป็นตัวแปรที่มีน้ำหนักเด่นในสมการจำแนกและมีแนวโน้มเป็นลักษณะของกลุ่มนิสิตที่สำเร็จการศึกษาภายใน 4 ภาคการศึกษา ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการลามาศึกษาต่อจนสำเร็จทำให้นิสิตไม่ต้องรับภาระงานประจำใด ๆ และนิสิตที่สำเร็จการศึกษาภายใน 5-6 ภาคการศึกษาส่วนใหญ่ลามาศึกษาเฉพาะเนื้อหาบางวิชา (Course Work) เมื่อศึกษาครบทุกวิชาแล้วกลับไปทำงานควบคู่กับทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งต้องรับผิดชอบภาระในหน้าที่ด้วยจึงทำให้ไม่มีเวลาให้กับการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานอยู่ในต่างจังหวัด จะไม่มีเวลาติดต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเลย นับเป็นสาเหตุที่ทำให้นิสิตเหล่านี้สำเร็จการศึกษาซึ่งช้ากว่าเวลาที่กำหนด

ยี่สุน นันทวโนทยาน (2539 : 132-158) ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกกลุ่มนักศึกษาที่เลือกและไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าสมการสามารถจำแนกกลุ่มและอธิบายความแตกต่างของกลุ่มนักศึกษา จำนวน 11 ตัวแปร ดังนี้

1 การรับรู้ลักษณะวิชาชีพการพยาบาล มีความสำคัญมากเป็นอันดับหนึ่งในการจำแนกกลุ่มที่มีการรับรู้ในลักษณะวิชาชีพการพยาบาลดีและมีความสัมพันธ์กับการเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลในกลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกเรียนการพยาบาลในกลุ่มนักศึกษาที่ไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล

2 อิทธิพลของครอบครัว จากการศึกษา พบว่า อิทธิพลของครอบครัวในกลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลมีสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาที่ไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล เพราะได้รับคำแนะนำจากบิดามารดา ญาติพี่น้อง หรือผู้ปกครองให้เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล

3 รายได้รวมของบิดาและมารดา ของกลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง ส่วนรายได้รวมของบิดาและมารดาของกลุ่มนักศึกษาที่ไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลมีฐานะร่ำรวยกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล

4 ระดับการศึกษาของบิดา พบว่า นักศึกษาที่ไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลมีระดับการศึกษาของบิดาสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลไม่มาก และระดับการศึกษาของบิดามีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเรียนในกลุ่มนักศึกษาที่ไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลมากกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล

5 การมีประสบการณ์ดูแลผู้ป่วย มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลในกลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล และการมีนักศึกษามีประสบการณ์ดูแลผู้ป่วยก่อนเข้าเรียนถือว่าเป็นประสบการณ์ตรงในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลมาบ้างแล้ว ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนวิชาชีพการพยาบาล

6 การรับรู้ความก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาล พบในกลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลมาก ทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในความก้าวหน้าของวิชาชีพการพยาบาล โดยรับรู้่า ปัจจุบันวิชาชีพการพยาบาลมีความก้าวหน้าในการเลือกตำแหน่งและเงินเดือนเท่ากับวิชาชีพอื่น ๆ

7 อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนไม่ได้มีส่วนต่อการเลือกเรียนในนักศึกษาทั้งสองกลุ่ม แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีการตัดสินใจเลือกเรียนด้วยตนเอง และมีองค์ประกอบอื่น ๆ ใช้พิจารณาในการเลือกเรียน

8 อาชีพของบิดาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพในกลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล มีจำนวนมากกว่านักศึกษาที่ไม่เลือกวิชาชีพการพยาบาล และบิดามีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเรียน

9 อิทธิพลของครู - อาจารย์แนะแนว นักศึกษาเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลได้รับอิทธิพลจากครู-อาจารย์แนะแนวมากกว่ากลุ่มนักศึกษาที่ไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล เป็นการเปิดโอกาสให้ซักถามความข้องใจต่าง ๆ ในแต่ละอาชีพซึ่งจะช่วยนักศึกษาได้มากในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

10 การรับรู้ความต้องการของตลาดแรงงานไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจเลือกเรียน แสดงว่านักศึกษาทั้งสองกลุ่มมีการพิจารณาในเรื่องภาวะการขาดแคลนในวิชาชีพต่าง ๆ ความต้องการของตลาดแรงงานวิชาชีพที่มีรายได้ดีและสังคมต้องการมาก นำมาใช้ในการตัดสินใจเลือกเรียนร่วมกับองค์ประกอบด้านอื่น ๆ เช่น ความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม

11 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายระดับผลการเรียนของนักศึกษาทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีผลการเรียนอยู่ระดับปานกลาง

ทัศนีย์ พรหมไพจิตร (2540 194) ได้ทำการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนประถมศึกษายายโอกาสของเยาวชนไทยมุสลิมในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า ปัจจัยด้านประชากร มีเพียงตัวแปรเพศและตัวแปรอายุที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มเยาวชนเรียนต่อ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ตัวแปรรายได้และอาชีพของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับกลุ่มเยาวชนเรียนต่อ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ตัวแปรเจตคติต่อการเรียนการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ความคาดหวังของผู้ปกครองในอาชีพของบุตร เมื่อสำเร็จการศึกษา

ชั้นมัธยมตอนต้น ค่านิยมทางการศึกษาและความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักสูตรและกิจกรรม บัณฑิตด้านสิ่งแวดล้อม ตัวแปร การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนต่อในโรงเรียนประถมศึกษา การเดินทางจากบ้านมาโรงเรียนที่ไม่สะดวกมีความสัมพันธ์กับการเรียนต่อของเยาวชน และจากการวิเคราะห์ อิทธิพลร่วมกันของตัวแปรในปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ในการจำแนกการเรียนต่อและไม่เรียนต่อของกลุ่ม เยาวชน คือ ประชากร เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยาและสิ่งแวดล้อม พบว่า ตัวแปรที่สำคัญที่มีอิทธิพล ในการจำแนกกลุ่มเยาวชนเรียนต่อและไม่เรียนต่อ เรียงตามลำดับค่าน้ำหนักของสัมประสิทธิ์ของ ตัวแปรที่เป็นค่าบวก คือ การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน เจตคติต่อการเรียน เพศของเยาวชน การรับรู้ ข่าวสารทางการศึกษา อาชีพ และค่านิยมทางการศึกษาของผู้ปกครอง ส่วนตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักของ สัมประสิทธิ์เป็นลบ เรียงตามลำดับดังนี้ คือ ความคาดหวังของผู้ปกครองในอาชีพของบุตรในอนาคต ความสะดวกในการเดินทางจากบ้านมาโรงเรียน และอายุของเยาวชน รายได้ของผู้ปกครอง การสื่อ ด้วยภาษาไทยของผู้ปกครอง และความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักสูตรและกิจกรรม ซึ่งเมื่อนำ สมการจำแนกประเภทที่ได้ไปคาดคะเนความเป็นสมาชิก พบว่า สามารถจำแนกประเภทกลุ่มเยาวชน เรียนต่อและไม่เรียนต่อได้ถูกต้องร้อยละ 76.4

ยุวดี อินชัยเทพ (2540 : 81-86) ทำการวิจัยเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเข้าศึกษาของ นักศึกษานอกโรงเรียนกลุ่มวิธีเรียนทางไกลและชั้นเรียน พบว่า (1) นักศึกษาลักษณะภาพกลุ่มวิธีเรียน ทางไกลนั้น นักศึกษาเพศหญิงและเพศชายมีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่เป็น โสดและสมรสแล้วมีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาเพราะมีความต้องการด้านความรัก และการยอมรับจาก สังคมและคนรอบข้างสูงกว่านักศึกษาที่เป็นโสด นักศึกษาที่มีอาชีพต่างกันไม่พบความแตกต่าง สำหรับนักศึกษาที่ระดับการศึกษาของบิดาและระดับการศึกษาของมารดาแตกต่างกัน ไม่ทำให้นัก ศึกษาที่มีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาแตกต่างกัน (2) นักศึกษาวิธีเรียนแบบชั้นเรียน นักศึกษาเพศ ชายและเพศหญิงมีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาแตกต่างกัน ส่วนแรงจูงใจด้านความรักและการยอมรับ จากสังคมและคนรอบข้างไม่แตกต่างกัน และนักศึกษาที่แต่งงานแล้วมีระดับแรงจูงใจสูงกว่านักศึกษา ที่เป็นโสดเพราะต้องการมีการศึกษาที่สูงขึ้นซึ่งอาจจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น นักศึกษาที่มีอาชีพรายได้ ต่อเดือน และระดับการศึกษาของบิดามารดาที่แตกต่างกัน ปรากฏว่าไม่ทำให้นักศึกษาที่มีแรงจูงใจในการ ศึกษาแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่านักศึกษาวิธีเรียนแบบชั้นเรียนส่วนใหญ่นั้นยังไม่มีรายได้ ยังต้อง พึ่งพียงคำใช้จ่ายจากพ่อแม่ หรือญาติพี่น้อง ฉะนั้นแรงจูงใจในด้านนี้จึงไม่แตกต่างกัน

ชาคริต ชมชื่น (2541 : 153-154) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะการมีงานทำและปัจจัยเงื่อนไข ที่ทำให้การมีงานทำแตกต่างกันของเยาวชนชนบทที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โครงการขยายโอกาส ทางการศึกษา จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยเงื่อนไขที่ทำให้มีงานทำและว่างงานในด้านปัจจัยครอบครัว คือ การมีที่ดินทำกินของครอบครัวความคาดหวังของครอบครัว และการแนะนำ/การกระตุ้นในการ

ทำงานของครอบครัวและปัจจัยด้านบุคคล คือ การมีความสนใจที่จำเป็นทำงานหรือประกอบอาชีพมากกว่าที่จะเรียนต่อ การคาดหวังความสามารถของตนเองที่จะทำงานที่มีอยู่ในตลาดแรงงานได้ การได้รับรู้ หรือมีการติดตามข่าวสารการจ้างงานในตลาดแรงงานและการคล้อยตามความคิดความเห็นและการกระทำของกลุ่มอ้างอิงในด้านการทำงาน การประกอบอาชีพ ปัจจัยเงื่อนไขที่ทำให้มีงานทำแตกต่างกัน พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลนั้น ความสนใจในการทำงาน/อาชีพนั้น ๆ และการคาดหวังความสามารถของตนเองที่จะทำงานหรืออาชีพนั้น ๆ ได้ดี เป็นปัจจัยเงื่อนไขสำคัญของการมีงานทำที่แตกต่างกันออกไป

ทองปาน แสงโสธรณ์ (2541 : 87) ได้ทำการวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการเลือกเรียนสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร พบว่า แรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างสอดคล้องกับทั้งสายสามัญและสายอาชีพ คือ ด้านบุคคล บิดา มารดาเป็นผู้ แนะนำและต้องการให้เรียน ด้านความสามารถเฉพาะตนนักเรียนเลือกเรียนด้วยตนเอง ด้านลักษณะของอาชีพ นักเรียนต้องการประกอบอาชีพที่มีมั่นคงด้านการเงิน นักเรียนต้องการประกอบอาชีพที่มีรายได้คุ้มกับความสามารถและสติปัญญา ด้านเกียรติยศชื่อเสียงนักเรียนต้องการประกอบอาชีพที่สุจริต แต่มีลำดับความสำคัญของแรงจูงใจด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไป

ชลอทร แสงส่องฟ้า (2543 : 113) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจศึกษาต่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 จากการอภิปรายผลการวิจัย พบว่า ความตั้งใจของนักเรียนที่จะศึกษาต่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยส่วนใหญ่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความตั้งใจที่จะศึกษาต่อโดยมีความคิดว่าถ้าได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจะทำให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้นทันโลก ทันเหตุการณ์ มีโอกาสในการทำงานหารายได้ดีขึ้นเป็นประโยชน์ต่อสังคม และทำให้เป็นคนที่มีความกตัญญูมากขึ้น

ไมยรา กัดสระ (2543 : 10) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเลือกสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับความนิยมมากของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยทางสังคม คือการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีอิทธิพลต่อเจตนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในการเลือกสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับความนิยมมากในครั้งนี้มีค่าน้ำหนักเปอร์เซ็นต์สูงกว่าปัจจัยส่วนบุคคลคือ เจตคติ ซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการเลือกสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับความนิยมมาก และการประเมินผลของความเชื่อของการเลือกสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับความนิยมมาก นั้นย่อมหมายถึงว่า แม้ว่านักเรียนจะ

เชื่อว่า ตัวเขาจะเลือกสถาบันดังกล่าวโดยภาพรวมแล้ว คือ ตัวเขาต้องเอาใจใส่ในด้านการเรียน ทั้งในห้องเรียนและหาความรู้เพิ่มเติมจากภายนอกด้วยตัวเขาของเขาเองแล้ว และเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดีเมื่อเลือกสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับความนิยมมากแล้ว จะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจในตนเองและของวงศ์ตระกูล และความคิดของมารดา บิดา ญาติ ครู-อาจารย์ ในโรงเรียน ยังคงมีอิทธิพลเหนือตัวเขาทำให้เขาเห็นด้วยและคล้อยตามความคิดเห็นจนส่งผลต่อเจตนาในการเลือกสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับความนิยมมาก

ขวัญจิตร ยิ่งยวด (2544 บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความเหนื่อยหน่ายในการทำงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ระดับความเหนื่อยหน่ายของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 ส่วนใหญ่มีระดับความเหนื่อยหน่ายด้านความรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จในระดับสูง ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์และด้านความสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลอยู่ในระดับต่ำ และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และสามารถทำนายความเหนื่อยหน่ายในการทำงาน ได้แก่ สัมพันธภาพภายในหน่วยงาน บุคลิกภาพแบบเก็บตัว-อารมณ์มั่นคง บุคลิกภาพแบบแสดงออก-อารมณ์มั่นคง อายุ ภาระงานสอน การบริหารของหน่วยงานและปฏิบัติกิจกรรมสามารถร่วมกันทำนายระดับความเหนื่อยหน่ายด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ได้ร้อยละ 28.7 ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-อารมณ์มั่นคง การเห็นคุณค่าในตนเอง สัมพันธภาพในหน่วยงาน การปฏิบัติกิจกรรม และบุคลิกภาพแบบแสดงออก-อารมณ์มั่นคงสามารถร่วมกันทำนายระดับความเหนื่อยหน่ายด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลได้ร้อยละ 19.0 ตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเอง สัมพันธภาพในหน่วยงาน บุคลิก บุคลิกภาพแบบเก็บตัว-อารมณ์มั่นคง ภาระงานสอน และภาวะสุขภาพ สามารถร่วมกันทำนายระดับความเหนื่อยหน่ายด้านความรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จได้ร้อยละ 16.6

วิไลลักษณ์ พิกุลน้อย (2545 : 74) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ของเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ ในสังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง จำแนกตามตัวแปรความรู้ทางการให้คำปรึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ การรับรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ของเพศชายและเพศหญิง ประสบการณ์ทำงาน ส่วนบุคลิกภาพมั่นคง-อ่อนไหวกับวุฒิทางการศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน

นพพร เชิดฉาย (2545 : 70-71) ได้ทำการศึกษาความเชื่อในความสามารถของตนเองในการเลือกเรียนกลุ่มวิชาการขายในสาขาวิชาพาณิชยการ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพาณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการเลือกเรียนกลุ่มวิชาการขายอยู่ในระดับมาก ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการเลือกเรียนกลุ่มวิชาการขาย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสบการณ์จากการเรียน ($r = 0.583$)

ประสบการณ์จากการเห็นตัวแบบ ($r = 254$) การได้รับการจูงใจ ($r = 461$) และสภาวะทางร่างกายและอารมณ์ ($r = 618$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 ส่วนตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความเชื่อในความสามารถของตนเอง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 เรียงตามลำดับคือ สภาวะทางร่างกายและอารมณ์ ประสบการณ์จากการเรียนและประสบการณ์จากตัวแบบ ซึ่งตัวแปรทั้งหมดสามารถร่วมกันพยากรณ์ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการเลือกเรียนกลุ่มวิชาการชายได้ร้อยละ 46.90

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาจสรุปได้ว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการศึกษาคือไม่ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาจนถึงอุดมศึกษานั้น ตัวแปร เพศ อายุ รายได้ สถานภาพการสมรส สภาพการเดินทาง การคล้อยตามเพื่อน แรงจูงใจ ความเชื่อในความสามารถของตนเอง บรรยากาศในการทำงาน สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การปรับตัว ค่านิยมในการศึกษาต่อ เจตคติต่อสถานศึกษา และการรับรู้ข่าวสาร ส่วนใหญ่เป็นตัวแปรที่ส่งผลทั้งสิ้น สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาตัวแปร ความเชื่อในความสามารถของตนเอง บรรยากาศในการทำงาน สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การปรับตัว ค่านิยมในการศึกษาต่อ เจตคติต่อสถานศึกษา และการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย ที่ผู้วิจัยคาดว่าจะเป็นตัวแปรที่สามารถกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1 การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
- 2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

1 กลุ่มที่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จาก 6 แขนงวิชา คือ หลักสูตรและการสอน จำนวน 483 คน บริหารการศึกษา จำนวน 233 คน เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 232 คน การศึกษานอกระบบ จำนวน 45 คน การวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 88 คน และวิชาแนะแนว จำนวน 67 คน รวมทั้งสิ้น 1,148 คนที่ลงทะเบียนเรียนภาค 2 ปีการศึกษา 2546

2 กลุ่มที่ไม่ได้ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ เพื่อนร่วมงานของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

กลุ่มตัวอย่าง

1 กลุ่มที่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนภาค 2 ปีการศึกษา 2546 จาก 6 แขนงวิชา คือ หลักสูตรและการสอน บริหารการศึกษา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา การศึกษานอกระบบ การวัดและประเมินผลการศึกษา และวิชาแนะแนว จำนวน 300 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยมีแขนงวิชาเป็นชั้น (strata) และนักศึกษาในแต่ละชั้นภูมิเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling unit) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = 0.05$)

ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 เมื่อความแปรปรวนของแต่ละขนาดไม่เท่ากัน ต้องกำหนดสัดส่วนแต่ละชั้นของประชากร โดยใช้สูตรของ มยุรี ศรีชัย 2538 102

$$W_g = \frac{N_g}{N}$$

W_g แทน สัดส่วนขนาดของแต่ละแขนงวิชา

N_g แทน จำนวนนักศึกษาในแต่ละแขนงวิชา

N แทน จำนวนนักศึกษาทั้งหมด

สัดส่วนแต่ละชั้นของประชากรมีดังนี้

$$\begin{aligned} W_1 &= \frac{N_1}{N} = \frac{483}{1,148} = 0.42 \\ W_2 &= \frac{N_2}{N} = \frac{233}{1,148} = 0.20 \\ W_3 &= \frac{N_3}{N} = \frac{232}{1,148} = 0.20 \\ W_4 &= \frac{N_4}{N} = \frac{45}{1,148} = 0.04 \\ W_5 &= \frac{N_5}{N} = \frac{88}{1,148} = 0.08 \\ W_6 &= \frac{N_6}{N} = \frac{67}{1,148} = 0.06 \end{aligned}$$

ขั้นที่ 2 การคำนวณขนาดตัวอย่างเพื่อประมาณค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน (Yamane 1973 727) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนในการประมาณไม่เกินร้อยละ 5 หรือ 0.05

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} n &= \frac{1,148}{1 + 1,148(0.05)^2} \\ &= 296.64 \approx 297 \\ &= 300 \end{aligned}$$

ขั้นที่ 3 นำขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้คูณกับสัดส่วนของขนาดแต่ละแขนงวิชา ดังนี้

หลักสูตรและการสอน	N_1	=	300×0.42	=	126	คน
บริหารการศึกษา	N_2	=	300×0.20	=	60	คน
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	N_3	=	300×0.20	=	60	คน
การศึกษานอกระบบ	N_4	=	300×0.04	=	12	คน
การวัดและประเมินผลการศึกษา	N_5	=	300×0.08	=	24	คน
วิชาการแนะแนว	N_6	=	300×0.06	=	18	คน
รวม					300	คน

ขั้นที่ 4 ได้จำนวนกลุ่มที่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาแต่ละแขนงวิชานี้

หลักสูตรและการสอน	จำนวน	126	คน
บริหารการศึกษา	จำนวน	60	คน
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	จำนวน	60	คน
การศึกษานอกระบบ	จำนวน	12	คน
การวัดและประเมินผลการศึกษา	จำนวน	24	คน
วิชาการแนะแนว	จำนวน	18	คน
จาก 6 แขนงวิชามีจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น	จำนวน	300	คน

2 กลุ่มที่ไม่ได้ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ เพื่อนร่วมงานที่ทำงานเดียวกับผู้ที่มาศึกษาต่อ โดยมีคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษาและตำแหน่งหน้าที่การงานเช่นเดียวกับนักศึกษา แต่เป็นผู้ที่ไม่ได้ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันใด ๆ ทั้งสิ้น จำนวน 300 คน โดยใช้เพื่อนร่วมงาน 1 คน ต่อนักศึกษา 1 คน

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตาม
แขนงวิชา

แขนงวิชา	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	ผู้ศึกษาต่อ	ผู้ที่ไม่ศึกษาต่อ	ผู้ศึกษาต่อ	ผู้ที่ไม่ศึกษาต่อ
1 หลักสูตรและการสอน	483	483	126	126
2 บริหารการศึกษา	233	233	60	60
3 เทคโนโลยีและสื่อการศึกษา	232	232	60	60
4 การศึกษานอกระบบ	45	45	12	12
5 การวัดและประเมินผลการ ศึกษา	88	88	24	24
6 วิชาแนะแนว	67	67	18	18
รวม	1,148	1,148	300	300

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม
จำนวน 1 ฉบับ แยกออกเป็น 3 ตอน โดยมีลักษณะดังนี้

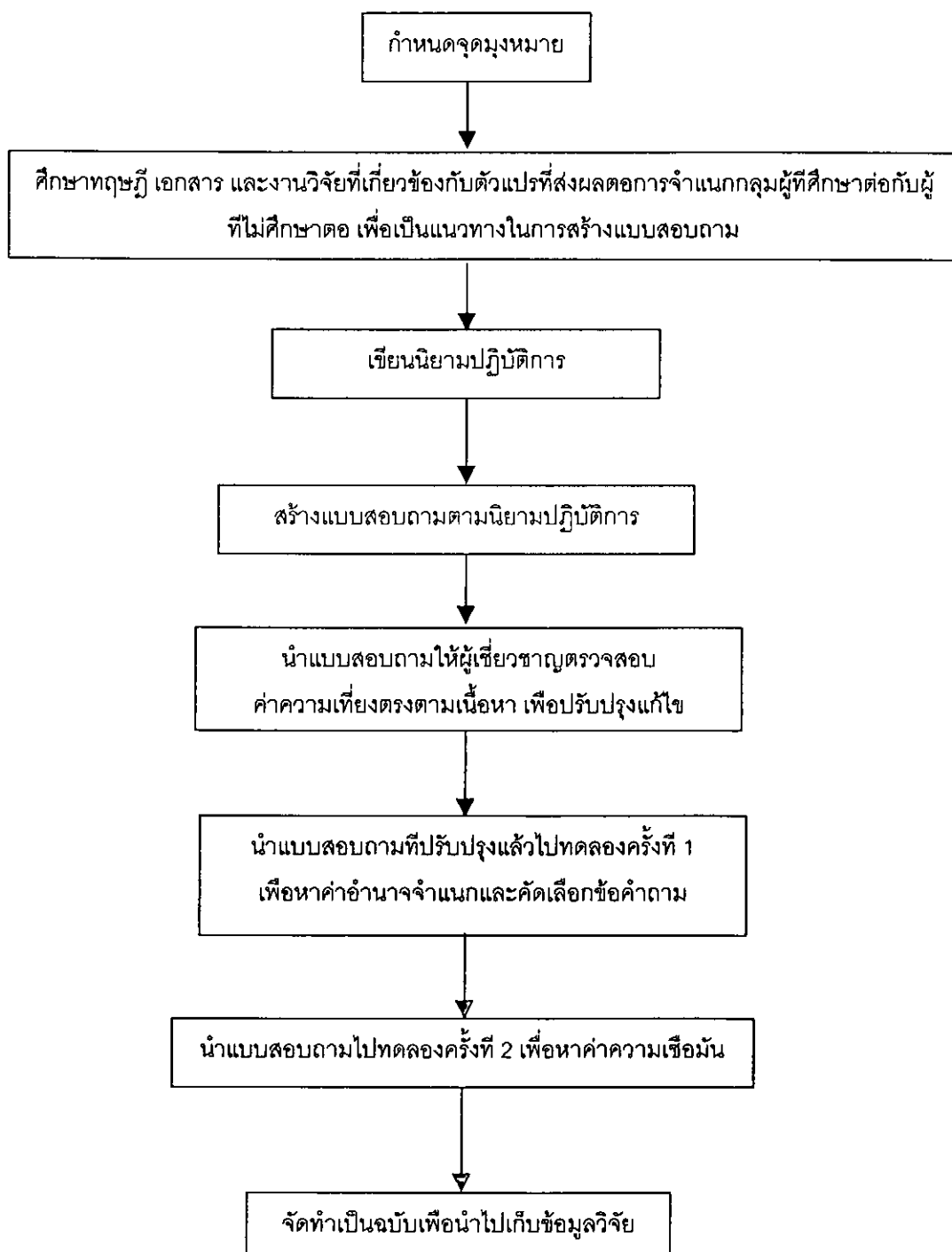
ตอนที่ 1 แบบสอบถามวัดข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใน 2 ตัวแปร คือ เพศ
อายุ โดยมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่ส่งผลต่อการจำแนกกลุ่มผู้ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่
ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ คือ ความเชื่อในความสามารถของตนเอง
บรรยากาศในการทำงาน สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การปรับตัว ค่านิยมในการศึกษาต่อ และ
เจตคติต่อสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ
เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยมากที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่ส่งผลต่อการจำแนกกลุ่มผู้ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่
ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ คือ การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย มีลักษณะเป็น
แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 3 ระดับ คือ ทราบ ไม่ทราบ ไม่สนใจ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสอบถามตัวแปรจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อ โดยมีรายละเอียดในการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

การดำเนินการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนตามรายละเอียด ดังนี้

1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อสร้างแบบวัดระดับตัวแปรด้านต่าง ๆ ที่มีต่อการจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา

2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3 เขียนนิยามปฏิบัติการจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านต่าง ๆ ทั้ง 7 ด้าน

4 เขียนข้อคำถามในแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่ส่งผลต่อการจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อ โดยเขียนให้สอดคล้องตามนิยามไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4 1 ความเชื่อในความสามารถของตนเอง	จำนวน	23	ข้อ
4 2 บรรยากาศในการทำงาน	จำนวน	24	ข้อ
4 3 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน	16	ข้อ
4 4 การปรับตัว	จำนวน	19	ข้อ
4 5 ค่านิยมในการศึกษาต่อ	จำนวน	24	ข้อ
4 6 เจตคติต่อสถานศึกษา	จำนวน	23	ข้อ
4 7 การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย	จำนวน	25	ข้อ
รวม	จำนวน	154	ข้อ

5 ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบสอบถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผลการศึกษา ด้านจิตวิทยา จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาความเที่ยงตรงตาม เนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมทางภาษา โดยพิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถามที่ได้นิยามไว้ แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้แบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.6 – 1.0

6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วจากข้อ 5 ไปทดลอง (Try out) ครั้งที่ 1 กับนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างและเพื่อนของนักศึกษาที่ไม่ศึกษาต่อ จำนวนกลุ่มละ 100 คน รวมทั้งหมด 200 คน จากนั้นนำผลที่ได้จากการทดลองครั้งที่ 1 มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (r) ระหว่างคะแนนข้อนั้นกับคะแนนรวมของทุกข้อ แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 20 ถึง 1.00 โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.1 ความเชื่อในความสามารถของตนเอง จำนวน 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง -2868 ถึง 6550 แล้วคัดเลือกข้อคำถามไว้จำนวน 12 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 4228 ถึง 6550

6 2 บรรยายภาคในการทำงาน จำนวน 19 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 2372 ถึง 6697 แล้วคัดเลือกข้อคำถามไว้จำนวน 12 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 3548 ถึง 6697

6 3 สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ จำนวน 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง - 2835 ถึง 5983 แล้วคัดเลือกข้อคำถามไว้จำนวน 12 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 3761 ถึง 5983

6 4 การปรับตัว จำนวน 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 2277 ถึง 5631 แล้วคัดเลือกข้อคำถามไว้จำนวน 12 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 3517 ถึง 5631

6 5 ค่านิยมในการศึกษาต่อ จำนวน 24 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง - 0586 ถึง 6851 แล้วคัดเลือกข้อคำถามไว้จำนวน 12 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 5547 ถึง 6851

6 6 เจตคติต่อสถานศึกษา จำนวน 23 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0774 ถึง 5753 แล้วคัดเลือกข้อคำถามไว้จำนวน 12 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 4788 ถึง 5753

6 7 การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยจำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 4359 ถึง 7633 แล้วคัดเลือกข้อคำถามไว้จำนวน 13 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 6437 ถึง 7633

7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกไปจัดพิมพ์แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) ครั้งที่ 2 กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างและเพื่อนของนักศึกษาที่ไม่ศึกษาต่อ จำนวนกลุ่มละ 100 คน รวมทั้งหมด 200 คน จากนั้นนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) มีรายละเอียดดังนี้

7 1 ความเชื่อในความสามารถของตนเอง	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	8733
7 2 บรรยายภาคในการทำงาน	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	8145
7 3 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	8465
7 4 การปรับตัว	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	8148
7 5 ค่านิยมในการศึกษาต่อ	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	9205
7 6 เจตคติต่อสถานศึกษา	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	9358
7 7 การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	9386

8 จัดพิมพ์เป็นต้นฉบับเพื่อนำไปใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว

- 1 เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
- 2 อายุ ปี (เกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี)
- 3 ท่านเป็นนักศึกษาปริญญาโทของ มสธ หรือไม่
☐ เป็นนักศึกษา แขนง
☐ ไม่เป็นนักศึกษา

ตอนที่ 2 กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ตัวอย่าง

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
ด้านความเชื่อในความสามารถของตนเอง 0 ข้าพเจ้ามั่นใจว่าเมื่อจะทำสิ่งใดแล้วต้องทำได้สำเร็จ 00 ข้าพเจ้าเชื่อว่าสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ 000 ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในการเป็นผู้นำ					
ด้านบรรยากาศในการทำงาน 0 เพื่อนร่วมงานให้ความร่วมมือกับข้าพเจ้าในการทำงาน 00 เพื่อนร่วมงานชอบปกปิดเรื่องบางอย่างไม่ให้ข้าพเจ้ารู้ 000 ผู้บังคับบัญชาสนับสนุนให้บุคลากรในหน่วยงานลาศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น					
ด้านสถานภาพเศรษฐกิจและสังคม 0 ข้าพเจ้าต้องรับภาระค่าใช้จ่ายทางบ้านมาก 00 ข้าพเจ้ามีรายได้ไม่น้อยจากการประกอบอาชีพ 000 ข้าพเจ้าต้องทำงานนอกเวลาเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว					
ด้านการปรับตัว 0 ข้าพเจ้าไม่รู้สึกริษียดัดดีที่จะต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น 00 ข้าพเจ้าไม่รู้สึกริษียดเมื่อมีงานที่ต้องรีบทำ 000 ข้าพเจ้าชอบทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ เสมอ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
ด้านค่านิยมในการศึกษาต่อ					
0 การศึกษาต่อช่วยเพิ่มความมั่นใจเมื่อเข้าสู่สังคม					
00 การศึกษาต่อในระดับสูงทำให้มีโอกาสได้ทำงานดี ๆ					
000 การศึกษาต่อในระดับสูงเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิต					
ด้านเจตคติต่อสถานศึกษา					
0 มสธ เป็นสถานศึกษาที่น่าภาคภูมิใจ					
00 มสธ เป็นสถานศึกษาที่มีมาตรฐานในการจัดการศึกษาทางไกล					
000 มสธ เป็นสถานศึกษาที่ให้อิสระแก่ผู้เรียน					

วิธีการตรวจให้คะแนน

ตอบเห็นด้วยมากที่สุด

ตอบเห็นด้วยมาก

ตอบเห็นด้วยปานกลาง

ตอบไม่เห็นด้วย

ตอบไม่เห็นด้วยมากที่สุด

ข้อความทางบวก

ให้ 5 คะแนน

ให้ 4 คะแนน

ให้ 3 คะแนน

ให้ 2 คะแนน

ให้ 1 คะแนน

ข้อความทางลบ

ให้ 1 คะแนน

ให้ 2 คะแนน

ให้ 3 คะแนน

ให้ 4 คะแนน

ให้ 5 คะแนน

วิธีการแปลความหมายคะแนน (ใช้เกณฑ์การแปลคะแนนค่าเฉลี่ยของ วิเชียร เกตุสิงห์

2538 9) แปลความหมายคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรความเชื่อในความสามารถของตนเอง บรรยาภาคในการทำงาน สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การปรับตัว ค่านิยมในการศึกษาต่อ และเจตคติต่อสถานศึกษา ดังนี้

เมื่อคะแนนเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 4.50 - 5.00 หมายความว่า มีตัวแปรด้านที่ศึกษาอยู่ในระดับสูงมาก

เมื่อคะแนนเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 3.50 - 4.49 หมายความว่า มีตัวแปรด้านที่ศึกษาอยู่ในระดับสูง

เมื่อคะแนนเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 2.50 - 3.49 หมายความว่า มีตัวแปรด้านที่ศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อคะแนนเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 1 50 - 2 49 หมายความว่า มีตัวแปรด้านที่ศึกษาอยู่ในระดับต่ำ

เมื่อคะแนนเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 1 00 - 1 49 หมายความว่า มีตัวแปรด้านที่ศึกษาอยู่ในระดับต่ำมาก

ตอนที่ 3 กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการรับรู้ของท่าน

ตัวอย่าง

ข้อความ	การรับรู้		
	ทราบ	ไม่ทราบ	ไม่สนใจ
ด้านการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย			
0 มสธ มีสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกล			
00 มสธ มีการใช้สื่อการเรียนได้เหมาะสมกับเนื้อหาและระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา			
000 มสธ มีสื่อสำหรับการเรียนหลายรูปแบบ			

วิธีการตรวจให้คะแนน

ตอบทราบ ให้ 2 คะแนน

ตอบไม่ทราบ ให้ 1 คะแนน

ตอบไม่สนใจ ให้ 0 คะแนน

วิธีการแปลความหมายคะแนน แปลความหมายคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย ดังนี้

เมื่อคะแนนเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 1 50 - 2 00 หมายความว่า มีตัวแปรด้านที่ศึกษาอยู่ในระดับสูง

เมื่อคะแนนเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 0 50 - 1 49 หมายความว่า มีตัวแปรด้านที่ศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อคะแนนเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 0 00 - 0 49 หมายความว่า มีตัวแปรด้านที่ศึกษาอยู่ในระดับต่ำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1 ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเพื่อขอความอนุเคราะห์รายชื่อและที่อยู่นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล

2 ติดต่อสำนักคอมพิวเตอร์ เพื่อขอรายชื่อและที่อยู่ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนภาค 2 ปีการศึกษา 2546

3 ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามตามชื่อและที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่างโดยจัดส่งทางไปรษณีย์ให้กับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคนละ 2 ฉบับ โดยให้นักศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม 1 ฉบับ และขอความกรุณานักศึกษานำไปให้กับเพื่อนร่วมงานในที่ทำงานเดียวกัน โดยมีคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษาและตำแหน่งหน้าที่การงานเช่นเดียวกับนักศึกษา แต่เป็นผู้ที่ไม่ได้ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันใด ๆ ทั้งสิ้นอีก 1 ฉบับ

4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งจดหมายติดตามแบบสอบถาม 2 ครั้ง สำหรับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาและเพื่อน ที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืน ดังนี้

ครั้งที่ 1 หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 3 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ส่งจดหมายติดตามขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามและกรุณาส่งคืน

ครั้งที่ 2 หลังจากส่งจดหมายติดตามครั้งที่ 1 ไปแล้วเป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยจดหมายติดตามขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามและกรุณาส่งคืน

ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 21 กรกฎาคม 2547 ถึง วันที่ 15 ตุลาคม 2547 รวมระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 3 เดือน ได้แบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้นจำนวน 571 ฉบับ จากกลุ่มนักศึกษา จำนวน 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97 และกลุ่มเพื่อนนักศึกษา จำนวน 280 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.33

5 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดทำการตรวจสอบและเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่กรอกข้อมูลสมบูรณ์และกลับมาครบทั้ง 2 ฉบับ โดยคัดเลือกไว้ทำการวิเคราะห์ได้กลุ่มละ 270 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 540 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1 นำแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับคืนมาตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์

2 กำหนดรหัสสำหรับการบันทึกข้อมูลและตรวจให้คะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์ที่กำหนด

3 นำข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ดังนี้

3 1 คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ($\bar{X}, S$)

3 2 คำนวณวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวแปรด้านต่าง ๆ ของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ โดยการทดสอบค่า (t-test)

3 3 คำนวณหาค่าความสัมพันธ์อย่างง่าย เพื่อทดสอบความเป็นพหุสัมพันธ์ (Multicollinearity) ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษา

3 4 คำนวณวิเคราะห์จำแนกตัวแปรกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ โดยการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) โดยวิธีแบบทางตรง (Direct Method)

4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4 1 สถิติขั้นพื้นฐาน

4 1 1 ค่าเฉลี่ย (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2544 : 35)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

4 1 2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2544 : 65)

$$S = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

4 2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4 2 1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยใช้สูตรของโรวินेलลีและแฮมเบลตัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2543 : 248-249 อ้างอิงจาก Rovinelli and Hambleton 1977 : unpagged)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

4 2 2 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามหาโดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (ล้วน สายยศ และ
อังคณา สายยศ 2540 : 173)

$$r = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนรายข้อ (Item)
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของของคะแนนรวม (Total)
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X และ Y คูณกันแต่ละคู่
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X แต่ละตัว ยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน Y แต่ละตัว ยกกำลังสอง

4 2 3 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) หาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ

ครอนบัค (Cronbach's Coefficient alpha) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนเป็น รายข้อ
	s^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนของเครื่องมือทั้งฉบับ

4.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

4.3.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวแปรด้านต่าง ๆ ของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ โดยใช้ t-test for independent คำนวณสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2538 101-102)

กรณีความแปรปรวนของประชากรเท่ากัน ใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

กรณีความแปรปรวนของประชากรไม่เท่ากัน ใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ $\bar{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
(กลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อ)

$\bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
(กลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อ)

n_1 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

S_1^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่ม
ตัวอย่างที่ 1

S_2^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่ม
ตัวอย่างที่ 2

4.3.2 การวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (บุญชม ศรีสะอาด 2538 27-31)

(1) คำนวณหาค่าไอเกนจากสมการ

เมื่อ $|W^{-1}B - \lambda I| = 0$
 W^{-1} แทน อินเวอร์สเมตริกซ์ของผลรวมของกำลังสอง
และของผลคูณ (SSCP) ภายในกลุ่ม
(Within group)
 B แทน เมตริกซ์ของผลรวมของกำลังสองและ
ผลคูณ(SSCP) ระหว่างกลุ่ม (between
group)

λ แทน eigenvalue

I แทน ไอเดนติทีเมตริกซ์ (Identity Matrix)

(2) คำนวณหาค่า V

หลังจากที่คำนวณหาค่า λ แต่ละค่าแล้ว นำค่าเหล่านี้ไปคำนวณหาค่า V มี

ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเอา λ_i ไปแทนค่าใน $|W^{-1}B - \lambda_i I|$ และคำนวณออกมา

ขั้นที่ 2 คำนวณ $\text{adj } |W^{-1}B - \lambda_i I|$

ขั้นที่ 3 นำเอาค่าในคอลัมน์ใดคอลัมน์หนึ่งของ $\text{adj } |W^{-1}B - \lambda_i I|$ มายกกำลังสองรวมกันแล้วถอดรากที่สอง นำไปหาค่าเดิมแต่ละค่าผลที่ได้เป็น V ที่สอดคล้องกัน λ_i นั้น

(3) เขียนสมการจำแนกประเภท โดยนำเอาค่า V ที่คำนวณได้มาเขียนเป็น

สมการ

$$Y = V_{11}X_1 + V_{12}X_2 + \dots + V_{1p}X_p$$

เมื่อ Y แทน คะแนนแปลงรูปที่เกิดจากการรวมผลคูณระหว่างน้ำหนักกับน้ำหนักตัวแปรแต่ละตัว

V_{1i} แทน น้ำหนักที่จะไปคูณกับ X_i แต่ละตัว

X_i แทน คะแนนของตัวแปรที่ i

P แทน จำนวนตัวแปรอิสระ

(4) ทดสอบนัยสำคัญของสมการจำแนกประเภท โดยวิธีการของ Bartlett

จากสูตร

$$V_m = \frac{[N - 1 - 5(p + k)]/n (1 + \lambda_m)}{2}$$

เมื่อ V_m แทน ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตเพื่อทราบความมีนัยสำคัญของสมการที่ m

ค่าวิกฤตหาได้จากเปิดตารางค่าวิกฤตของไคสแควร์ โดยใช้ $df = p+k-2m$

N แทน มีจำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

p แทน มีจำนวนตัวแปร

k แทน จำนวนกลุ่ม

λ_m แทน eigenvalue ของสมการที่จะทดสอบ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสื่อความหมายในการเสนอผลงานวิจัยให้เข้าใจตรงกัน ดังนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean)
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (Standard deviation)
X_k	แทน	คะแนนเต็มรายข้อ
V_m	แทน	คะแนนมาตรฐาน
Y	แทน	ค่าฟังก์ชันของตัวแปรในสมการจำแนก
λ	แทน	ค่าไอเกน (Eigenvalue)
Λ	แทน	ค่าวิลค์ แลมบ์ดา (Wilks' s Lambda)
R_c	แทน	ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคัล (Canonical Correlation)
χ^2	แทน	ค่าไค-สแควร์ (chi-square)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degrees of freedom)
X_1	แทน	ความเชื่อในความสามารถของตนเอง
X_2	แทน	บรรยากาศในการทำงาน
X_3	แทน	สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม
X_4	แทน	การปรับตัว
X_5	แทน	ค่านิยมในการศึกษาต่อ
X_6	แทน	เจตคติต่อสถานศึกษา
X_7	แทน	การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย

การนำเสนอข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

- 1 ค่าสถิติพื้นฐานตัวแปรต่าง ๆ ของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา
- 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวแปรด้านต่าง ๆ ของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา โดยสถิติทดสอบ t-test

3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษา

4 ผลการวิเคราะห์จำแนกตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มผู้ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา โดยใช้วิธีวิเคราะห์จำแนกกลุ่มแบบทางตรง (Direct Method)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1 ค่าสถิติพื้นฐานตัวแปรต่าง ๆ ของกลุ่มผู้ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ดังรายละเอียดในตาราง 2 และตาราง 3

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มผู้ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามเพศและอายุ

ตัวแปร	กลุ่มผู้ศึกษาต่อ (n = 270)		กลุ่มผู้ไม่ศึกษาต่อ (n = 270)		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ						
ชาย	86	31.85	85	31.48	171	31.67
หญิง	184	68.15	185	68.52	369	68.33
อายุ						
ต่ำกว่า 30 ปี	36	13.33	66	24.44	102	18.89
30-39 ปี	78	28.89	95	35.19	173	32.04
40-49 ปี	124	45.93	81	30.00	205	37.96
ตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไป	32	11.85	28	10.37	60	11.11

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 68.33) มีอายุระหว่าง 40-59 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 37.96) รองลงมา มีอายุระหว่าง 30-39 ปี (ร้อยละ 32.04) และอายุต่ำกว่า 30 ปี (ร้อยละ 18.89) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อ พบว่า กลุ่มผู้ศึกษาต่อ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ (68.15) มีอายุระหว่าง 40-49 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 45.93) รองลงมา มีอายุระหว่าง 30-39 ปี (ร้อยละ 28.89) และมีอายุต่ำกว่า 30 ปี (ร้อยละ 13.33) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มผู้ไม่ศึกษาต่อส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 68.52) มีอายุระหว่าง 30-39 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 35.19) รองลงมา มีอายุระหว่าง 40-49 ปี (ร้อยละ 30) และอายุต่ำกว่า 30 ปี (ร้อยละ 24.44) ตามลำดับ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรต่าง ๆ จำแนกตามกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่
ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา

ตัวแปร	X_i	กลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อ (n = 270)			กลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อ (n = 270)		
		$\bar{X}$	S	การแปล ความหมาย	$\bar{X}$	S	การแปล ความหมาย
ความเชื่อในความสามารถของตนเอง (X_1)	5	4.32	0.40	สูง	4.12	0.44	สูง
บรรยากาศในการทำงาน (X_2)	5	3.80	0.51	สูง	3.68	0.50	สูง
สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3)	5	3.01	0.76	ปานกลาง	3.33	0.74	ปานกลาง
การปรับตัว (X_4)	5	3.67	0.41	สูง	3.46	0.43	ปานกลาง
ค่านิยมในการศึกษาต่อ (X_5)	5	4.46	0.43	สูง	4.20	0.60	สูง
เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6)	5	4.59	0.42	สูงมาก	4.16	0.58	สูง
การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7)	2	1.95	0.11	สูง	1.57	0.41	สูง

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อมีเจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) อยู่ในระดับสูงมาก สำหรับความเชื่อในความสามารถของตนเอง (X_1) บรรยากาศในการทำงาน (X_2) การปรับตัว (X_4) ค่านิยมในการศึกษาต่อ (X_5) และการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) อยู่ในระดับสูง ส่วนสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) อยู่ในระดับปานกลาง

กลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อมีความเชื่อในความสามารถของตนเอง (X_1) บรรยากาศในการทำงาน (X_2) ค่านิยมในการศึกษาต่อ (X_5) เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) และการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) อยู่ในระดับสูง ส่วนสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) และการปรับตัว (X_4) อยู่ในระดับปานกลาง

2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวแปรต่าง ๆ ของกลุ่มผู้ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา โดยการทดสอบค่า t-test ตามรายละเอียดในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรแต่ละตัวของกลุ่มผู้ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิต

ตัวแปร	กลุ่มผู้ศึกษาต่อ (n = 270)		กลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อ (n = 270)		t
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ความเชื่อในความสามารถของตนเอง (X_1)	4.32	40	4.12	44	5.454**
บรรยากาศในการทำงาน (X_2)	3.80	51	3.68	50	2.808**
สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3)	3.01	76	3.33	74	4.910**
การปรับตัว (X_4)	3.67	41	3.46	43	5.877**
ค่านิยมในการศึกษาต่อ (X_5)	4.46	43	4.20	60	5.725**
เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6)	4.59	42	4.16	58	9.953**
การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7)	1.95	11	1.57	41	14.359**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มผู้ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา มีความเชื่อในความสามารถของตนเอง (X_1) บรรยากาศในการทำงาน (X_2) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) การปรับตัว (X_4) ค่านิยมในการศึกษาต่อ (X_5) เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) และการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 กล่าวคือ ตัวแปรที่นำมาศึกษาครั้งนี้มีความแตกต่างกันในกลุ่มผู้ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งมีผลต่อการจำแนกกลุ่ม แต่ยังไม่สามารถระบุได้ว่าตัวแปรใดมีน้ำหนักในการจำแนกกลุ่มได้มากนักเพียงใด ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรทั้ง 7 ตัว คือ ความเชื่อในความสามารถของตนเอง (X_1) บรรยากาศในการทำงาน (X_2) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) การปรับตัว (X_4) ค่านิยมในการศึกษาต่อ (X_5) เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) และการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) มาวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) โดยวิธีแบบทางตรง (Direct Method) เพื่อจะได้ทราบว่าตัวแปรใดบ้างที่มีความสำคัญและให้ค่าน้ำหนักสูงสุดในการจำแนกกลุ่มผู้ศึกษาต่อกับกลุ่มไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา

3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษา

ก่อนจะนำตัวแปรทั้ง 7 ตัวแปร มาวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม ผู้วิจัยได้นำตัวแปรดังกล่าวไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation analysis) และพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควรจะมีค่าต่ำ หากพบว่าตัวแปรคู่ใดมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงเกิน 0.70 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2537 : 89) อาจจะต้องทำการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับความเป็นพหุสัมพันธ์ (Multicollinearity) ดังรายละเอียดในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇
X ₁	1.000						
X ₂	0.288**	1.000					
X ₃	-0.090*	-0.115**	1.000				
X ₄	0.445**	0.351**	-0.179**	1.000			
X ₅	0.330**	0.196**	0.052	0.221**	1.000		
X ₆	0.352**	0.339**	-0.068	-0.289**	0.489**	1.000	
X ₇	0.305**	0.249**	-0.208**	0.264**	0.262**	0.578**	1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 5 พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมด มีค่าตั้งแต่ -0.068 ถึง 0.578 ซึ่งกล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดไม่เกิดปัญหาพหุสัมพันธ์ (Multicollinearity) สามารถนำไปใช้เป็นตัวแปรในการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาได้

4 ผลการวิเคราะห์จำแนกตัวแปรกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา โดยการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) โดยวิธีแบบทางตรง (Direct Method) ดังรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 ทดสอบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่ใช้ในการจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา

ตัวแปร	Λ	Sig
ความเชื่อในความสามารถในตนเอง (X_1)	948**	000
บรรยากาศในการทำงาน (X_2)	986**	005
สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3)	957**	000
การปรับตัว (X_4)	940**	000
ค่านิยมในการศึกษาต่อ (X_5)	943**	000
เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6)	845**	000
การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7)	723**	000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

จากตาราง 6 พบว่า การทดสอบตัวแปรอิสระที่ใช้ในการจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 ทุกตัวแปร กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยของตัวแปรความเชื่อในความสามารถของตนเอง (X_1) บรรยากาศในการทำงาน (X_2) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) การปรับตัว (X_4) ค่านิยมในการศึกษาต่อ (X_5) เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) และการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) มีความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นการยืนยันว่าสามารถนำตัวแปรทั้งหมดมาใช้ในการแบ่งกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาได้

เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้ง 7 ตัวแปร ที่ร่วมกันจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สามารถเปรียบเทียบลำดับความสำคัญตามน้ำหนักในการจำแนกกลุ่มของแต่ละตัวแปร ดังรายละเอียดในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร
	V_m
ความเชื่อในความสามารถของตนเอง (X_1)	026
บรรยากาศในการทำงาน (X_2)	- 177
สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3)	- 230
การปรับตัว (X_4)	192
ค่านิยมในการศึกษาต่อ (X_5)	159
เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6)	212
การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7)	757
ค่าเฉลี่ยของสมการจำแนกกลุ่ม (Group Centriod)	
กลุ่มผู้ศึกษาต่อ	680
กลุ่มผู้ไม่ศึกษาต่อ	- 680

จากตาราง 7 พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาออกจากกันได้ โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในการจำแนกจากมากไปน้อย (โดยไม่คิดเครื่องหมาย) คือ การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) การปรับตัว (X_4) บรรยากาศในการทำงาน (X_2) ค่านิยมในการศึกษาต่อ (X_5) และความเชื่อในความสามารถของตนเอง (X_1) ซึ่งสามารถเขียนสมการจำแนกกลุ่ม (Discriminant Function) ของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อได้ 1 มิติ ดังนี้

$$Y = 757X_7 - 230X_3 + 212X_6 + 192X_4 - 177X_2 + 159X_5 + 026X_1$$

สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร Pedhazur (1997 : 910) ได้แนะนำไว้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่มากกว่าหรือเท่ากับ 0.3 จะเป็นตัวแปรที่มีน้ำหนักเด่น และจากผลการวิเคราะห์จะพบว่า ตัวแปรที่ให้ค่าน้ำหนักเด่นในการจำแนกคือ การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) ซึ่งให้ค่าอำนาจในการจำแนกแก่สมการมากที่สุด ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 757 และตัวแปรที่มีน้ำหนักรองลงมาที่จะนำมาพิจารณาในการจำแนกกลุ่มคือ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) การปรับตัว (X_4) บรรยากาศในการทำงาน (X_2) ซึ่งให้ค่าสัมประสิทธิ์ในการจำแนกกลุ่มเป็น - 230, 212, 192, และ - 177 ตามลำดับ

เมื่อนำน้ำหนักของตัวแปรไปเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยที่ได้จากสมการจำแนกกลุ่มของแต่ละกลุ่ม (Group Centriod) คือ กลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อเท่ากับ 680 และ - 680 พบว่า ตัวแปรที่มีแนวโน้มที่จะเป็นลักษณะของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา คือ การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) และการปรับตัว (X_4) ส่วนตัวแปรที่มีแนวโน้มที่จะเป็นของกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา คือ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) และบรรยากาศในการทำงาน (X_2)

ตาราง 8 ค่าสถิติที่ใช้ในการตัดสินใจสมการจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา

Function	λ	R_c	Λ	χ^2	df	Sig
1	464	563	683	203 641	7	000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

จากตาราง 8 พบว่า ค่าสถิติที่ได้ทำให้สมการมีอำนาจจำแนกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 (ค่า chi-square เท่ากับ 203 641) มีค่า eigenvalue (464) และค่า Canonical Correlation (563) อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าสมการดังกล่าวมีอำนาจในการจำแนกกลุ่มได้ไม่สูงนัก ซึ่งสอดคล้องกับค่าของ Wilks's Lambda ซึ่งมีค่าเท่ากับ 683 ดังนั้นสมการนี้สามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์ได้แต่มีอำนาจในการจำแนกกลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง

เพื่อทราบว่สมการจำแนกกลุ่มที่สร้างขึ้นจากตัวแปรต่าง ๆ นั้น สามารถนำไปใช้ในการพยากรณ์การเป็นสมาชิกของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้ร้อยละเท่าใด จำแนกได้ดังรายละเอียดในตาราง 9

ตาราง 9 ผลพยากรณ์การเป็นสมาชิกของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา
โดยสมการจำแนกกลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน	การพยากรณ์กลุ่ม	
		ผู้ที่ศึกษาต่อ	ผู้ที่ไม่ศึกษาต่อ
กลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา	270	242 (89.6%)	28 (10.4%)
กลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา	270	107 (39.6%)	163 (60.4%)
สมการพยากรณ์ได้ถูกต้องร้อยละ 75			

จากตาราง 9 พบว่า สมการจำแนกกลุ่มสามารถพยากรณ์การเป็นสมาชิกของทั้งสองกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 75 เมื่อพิจารณากลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อสมการจำแนกกลุ่มสามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องร้อยละ 89.6 ส่วนกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อสามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องร้อยละ 60.4 แสดงว่า สมการจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อจำแนกได้ถูกต้องมากกว่ากลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

- 1 เพื่อเปรียบเทียบตัวแปรที่ส่งผลต่อการจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- 2 เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกที่ส่งผลต่อกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

สมมติฐานของการวิจัย

- 1 ตัวแปรที่ส่งผลต่อกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามีความแตกต่างกัน
- 2 ตัวแปรที่ส่งผลต่อกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อได้

กลุ่มตัวอย่าง

1 กลุ่มที่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ลงทะเบียนเรียนในภาค 2 ปีการศึกษา 2546 จาก 6 แขนงวิชา คือ หลักสูตรและการสอน บริหารการศึกษา เทคโนโลยีและสื่อการศึกษา การศึกษานอกระบบ การวัดและประเมินผลการศึกษา และวิชาแนะแนว จำนวน 300 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Strata) และนักศึกษาแต่ละชั้นภูมิเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling unit) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = 0.05$)

2 กลุ่มที่ไม่ได้ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ เพื่อนร่วมงานที่ทำงานเดียวกับผู้ที่มาศึกษาต่อ โดยมีคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษาและตำแหน่งหน้าที่การงานเช่นเดียวกับนักศึกษา แต่เป็นผู้ที่ไม่ได้ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันใด ๆ ทั้งสิ้น จำนวน 300 คน โดยใช้เพื่อนร่วมงาน 1 คน ต่อนักศึกษา 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่ส่งผลต่อการจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน จำนวนด้านละ 12 ข้อ รวมทั้งหมด 72 ข้อ คือ

2.1 ความเชื่อในความสามารถของตนเอง มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 4228 ถึง 6550 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 8733

2.2 บรรยากาศในการทำงาน มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 3548 ถึง 6697 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 8145

2.3 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 3761 ถึง 5983 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 8465

2.4 การปรับตัว มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 3517 ถึง 5631 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 8148

2.5 ค่านิยมในการศึกษาต่อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 5547 ถึง 6851 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 9205

2.6 เจตคติต่อสถานศึกษา มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 4788 ถึง 5753 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 9358

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่ส่งผลต่อการจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย จำนวน 13 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 6437 ถึง 7633 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 9386

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1 ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเพื่อขอความอนุเคราะห์ชื่อที่อยู่ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล

2 ติดต่อสำนักคอมพิวเตอร์ เพื่อขอรายชื่อและที่อยู่ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนภาค 2 ปีการศึกษา 2546

3 ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามตามชื่อและที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่างโดยจัดส่งทางไปรษณีย์ให้กับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคนละ 2 ฉบับ โดยให้นักศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม 1 ฉบับ และขอความกรุณานักศึกษานำไปให้กับเพื่อนร่วมงานในที่ทำงานเดียวกัน โดยมีคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษาและตำแหน่งหน้าที่การงานเช่นเดียวกับนักศึกษา แต่เป็นผู้ที่ไม่ได้ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในสถาบันใด ๆ ทั้งสิ้นอีก 1 ฉบับ

4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งจดหมายติดตามแบบสอบถาม 2 ครั้ง สำหรับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาและเพื่อน ที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืน ดังนี้

ครั้งที่ 1 หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 3 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ส่งจดหมายติดตามขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามและกรุณาส่งคืน

ครั้งที่ 2 หลังจากส่งจดหมายติดตามครั้งที่ 1 ไปแล้วเป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยจดหมายติดตามขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามและกรุณาส่งคืน

ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 21 กรกฎาคม 2547 ถึง วันที่ 15 ตุลาคม 2547 รวมระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 3 เดือน ได้แบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้นจำนวน 571 ฉบับ จากกลุ่มนักศึกษา จำนวน 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97 และกลุ่มเพื่อนนักศึกษา จำนวน 280 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.33

5 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดทำการตรวจสอบและเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่กรอกข้อมูลสมบูรณ์และกลับมาครบทั้ง 2 ฉบับ โดยคัดเลือกไว้ทำการวิเคราะห์ได้กลุ่มละ 270 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 540 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90

สรุปผลการวิจัย

1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรในกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า กลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทุกตัวแปร คือ ความเชื่อในความสามารถของตนเอง (X_1) บรรยากาศในการทำงาน (X_2) สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ (X_3) การปรับตัว (X_4) ค่านิยมในการศึกษาต่อ (X_5) เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) และการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษา ยกเว้นตัวแปรด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่พบว่า กลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่ากลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อ

2 ผลการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า ตัวแปรในสมการจำแนกกลุ่มทั้งหมด 7 ตัวแปรที่ร่วมกันจำแนกความแตกต่างของกลุ่ม เรียงลำดับจากค่าสัมประสิทธิ์ในการจำแนกจากมากไปน้อย (ไม่คิดเครื่องหมาย) ดังนี้ การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) การปรับตัว (X_4) บรรยากาศในการทำงาน (X_2) ค่านิยมในการศึกษาต่อ (X_5) และความเชื่อในความสามารถของตนเอง (X_1) ซึ่งได้สมการจำแนกกลุ่ม (Discriminant Function) ของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา 1 มิติ ดังนี้

$$Y = 757X_7 - 230X_3 + 212X_6 + 192X_4 - 177X_2 + 159X_5 + 026X_1$$

ตัวแปรในสมการจำแนกกลุ่มทั้ง 7 ตัวแปรร่วมกันจำแนกความแตกต่างของกลุ่มอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 และสามารถนำสมการนี้ไปใช้คาดประมาณการเป็นสมาชิกของทั้งสองกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 75 โดยในกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อสามารถคาดประมาณการเป็นสมาชิกได้ถูกต้องร้อยละ 89.6 และกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อได้ถูกต้องร้อยละ 60.4 ตัวแปรที่ให้ค่าน้ำหนักในการจำแนกสูงสุดคือ การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 757 ตัวแปรที่ให้ค่าน้ำหนักรองลงมา คือ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) การปรับตัว (X_4) และบรรยากาศในการทำงาน (X_2) ซึ่งให้ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -230, 212, 192, -177, และ 159 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจากสมการจำแนกกลุ่ม (Discriminant Function) ของแต่ละกลุ่มพบว่า การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) และการปรับตัว (X_4) เป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มที่จะเป็นลักษณะของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อ ส่วนสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) และบรรยากาศในการทำงาน (X_2) เป็นตัวแปรแนวโน้มที่จะเป็นลักษณะของกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อ สำหรับตัวแปรค่านิยมในการศึกษาต่อ (X_5) และความเชื่อในความสามารถของตนเอง (X_1) เป็นตัวแปรที่ให้ค่าน้ำหนักในการจำแนกต่ำ

อภิปรายผล

1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวแปรความเชื่อในความสามารถของตนเอง (X_1) บรรยากาศในการทำงาน (X_2) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) การปรับตัว (X_4) ค่านิยมในการศึกษาต่อ (X_5) เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) และการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) ของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 ในทุกตัวแปร แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่ใช้เปรียบเทียบส่งผลต่อกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในแต่ละตัวแปรดังนี้

ความเชื่อในความสามารถของตนเอง (X_1) ของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ชังค์ (กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา 2539 : 11) อ้างอิงจาก Shunk (1983 : 89) ที่ว่า เป็นการตัดสินใจความสามารถในการแสดงพฤติกรรมของตนเองว่าจะกระทำได้ดีเพียงใด ซึ่งมีผลต่อการเลือกกระทำ ความพยายามและความอดทน เพื่อให้การกระทำนั้นประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพร เชิดฉาย (2545 : 70-71) ที่พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพณิชยการสังกัดกรมอาชีวศึกษา ที่เลือกเรียนกลุ่มวิชาการขายมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการเลือกเรียนกลุ่มวิชาการขายอยู่ในระดับสูง

บรรยากาศในการทำงาน (X_2) ของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามีความแตกต่างกัน โดยตัวแปรบรรยากาศในการทำงานสำหรับการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ภาระการทำงาน สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน และการสนับสนุนของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ เพลเลเทียร์ (Pelletier 1994 CD-ROM) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ พบว่า ผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จจะเห็นว่าตนเอง เป็นปัจจัยสำคัญในส่วนที่สนับสนุนให้สำเร็จและเป็นอุปสรรค ในขณะที่เห็นว่าเพื่อนเป็นอุปสรรคอันดับ 3 และสอดคล้องกับ ชัยพร วิชชาวุธ (2530 : 60) ที่กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์โต้ตอบระหว่างบุคคล การกระทำของมนุษย์แต่ละคนจึงสัมพันธ์กับการกระทำของคนอื่น ๆ ในสังคม

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) ของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิศิษฐ์ จงประเสริฐ (2536 บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้เข้าเรียนต่อและไม่เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2530 ด้วยวิธีเรียนทางไกล ปัจจัยด้านสถานภาพส่วนตัวที่สำคัญในองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ คือ เงินรายได้ต่อเดือนของผู้เข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียนต่อ และสอดคล้องงานวิจัยของ ยี่สุน นันทโนทยาน (2539 : 132-158) ที่พบว่า รายได้รวมของบิดาและมารดาของกลุ่มนักศึกษาที่ไม่เลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลมีฐานะร่ำรวยกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล

การปรับตัว (X_4) ของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ โคลแมน และแฮมเมน (Coleman and Hammen 1981 : 109) ที่กล่าวว่า การปรับตัวเป็นผลของความพยายามของบุคคลที่พยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตัวเองให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมจนสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้ และสอดคล้องกับ กันยา สุวรรณแสง (2533 : 64) ที่กล่าวว่า มนุษย์ต้องการอยู่ในสภาวะสมดุลระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อม

ค่านิยมในการศึกษาต่อ (X_5) ของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สาโรช บัวศรี (วิเชียร รักการ 2529 : 41 อ้างอิงจาก สาโรช บัวศรี 2525 : 8) ที่กล่าวว่า ค่านิยมเป็นสภาพหรือการกระทำบางประการที่เรามีความเชื่อความยึดถือหรือยึดมั่นหรือเราควรกระทำหรือปฏิบัติ เพื่อจะได้บรรลุตามความมุ่งหมายของสังคมหรือตัวเรา และสอดคล้องกับ สถิต วงศ์สุวรรณ (2539 : 213) ที่กล่าวว่า ค่านิยมเป็นความนิยมชมชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) ของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ กู๊ด (Good 1973 46) และอนาสตาซี (Anastasi 1976 433) ที่กล่าวว่า เจตคติเป็นแนวโน้มของบุคคลที่จะตอบสนองต่อสิ่งของ สถานการณ์ ซึ่งจะแสดงออกในการชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้น ๆ โดยแสดงออกทางความรู้สึกและอารมณ์ และสอดคล้องกับ ทองนวล ภูประเสริฐ (2538 35) ที่กล่าวว่า เจตคติเป็นความรู้สึกที่มีต่อบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ เจตคติเป็นความรู้สึกทั้งด้านบวกและด้านลบ มีทั้งระดับมากและน้อย ซึ่งเป็นองค์ประกอบต่อการกำหนดพฤติกรรม

การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) ของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ฮัฟฟ์แมน, และคนอื่น ๆ (ชินรัตน์ สมสืบ 2530 225-226 อ้างอิงจาก Huffman, et al 1994 unpage) ที่กล่าวว่า การรับรู้คือ กระบวนการเลือกสรร การจัดระบบงาน และการแปลความหมาย (interpreting) ข้อมูลที่รู้สึก (sensory data) ไปสู่การมองภาพทางจิตใจที่นำไปใช้ในกิจกรรมของบุคคล และสอดคล้องกับ คนองยุทธ กาญจนกุล (2534 238) ที่กล่าวว่า การรับรู้มีความสำคัญต่อพฤติกรรมในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสื่อสารการรับรู้ทำให้เกิดเจตคติ ความเชื่อ ค่านิยม อย่างไรก็ตามการรับรู้สาระหรือข้อมูลต่าง ๆ ของบุคคลนั้นย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่เนื่องมาจากสิ่งเร้าและองค์ประกอบที่เนื่องมาจากปัจจัยในตัวบุคคล

2 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาจากตัวแปรทั้งหมด 7 ตัว ซึ่งได้แก่ ความเชื่อในความสามารถของตนเอง (X_1) บรรยากาศในการทำงาน (X_2) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) การปรับตัว (X_4) ค่านิยมในการศึกษาต่อ (X_5) เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) และการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) สามารถร่วมกันจำแนกกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 75 โดยมีตัวแปรสำคัญ 5 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักในการจำแนกกลุ่ม ซึ่งเรียงน้ำหนักจากมากไปน้อย ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) การปรับตัว (X_4) และบรรยากาศในการทำงาน (X_2)

จากตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปรนี้เมื่อพิจารณาจะเห็นว่าตัวแปรสำคัญในการจำแนกกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับผู้ที่ไม่ศึกษาต่อ ระดับบัณฑิตศึกษา มีตัวแปร 3 ตัวแปรที่มีแนวโน้มที่จะเป็นลักษณะของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักในการจำแนกสูงสุด คือ การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) ส่วนตัวแปรที่ให้ค่าน้ำหนักในการจำแนกรองลงมา คือ เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) และการปรับตัว (X_4) ส่วนตัวแปรสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) และบรรยากาศในการทำงาน (X_2) มีค่าน้ำหนักเป็นลบ ซึ่งเป็นลักษณะที่มีแนวโน้มที่จะเป็นของกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อ ซึ่งสามารถอธิบายตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักในสมการจำแนกจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

กลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา

การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) เป็นตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักสูงที่สุดในสมการจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 757) และเป็นตัวแปรที่มีลักษณะเด่นของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่าการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย เป็นตัวแปรสำคัญที่มีส่วนทำให้เกิดความต้องการที่จะศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษามากกว่าตัวแปรอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อมีความสนใจในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร จนทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และตรงความต้องการของตนเอง ทำให้สามารถตัดสินใจศึกษาต่อ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุชา จันทน์เอม (2536 119-132) พสุ โลหารชุน (2534 9) และเสนาะ ดิเบียว (2544 430) ที่ว่าการรับรู้ ผู้รับอาจเลือกข้อมูลบางอย่างที่ตนเองสนใจและเป็นความรู้ที่ถูกต้อง ชัดเจน แน่นนอน เมื่อรับรู้แล้วก็นำข้อมูลมากลั่นกรองเพื่อใช้ในการตัดสินใจ อีกทั้งยังสอดคล้องงานวิจัยของ มณฑา ทศนประดับ (2533 89) ที่พบว่า การรับรู้ข่าวสารเป็นปัจจัยตัวหนึ่งส่งผลต่อการเข้าเรียนหรือไม่เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยี่สุน นันทวโนทยาน (2539 132-158) ที่พบว่า การรับรู้ลักษณะวิชาชีพการพยาบาลมีความสำคัญมากเป็นอันดับหนึ่งในการจำแนกกลุ่มที่มีการรับรู้ในลักษณะวิชาชีพการพยาบาลดีและมีความสัมพันธ์กับการเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลในกลุ่มที่เลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ พรหมไพจิตร (2540 194) ที่พบว่า การรับรู้ข่าวสารทางการศึกษาเป็นตัวแปรที่สำคัญที่มีอิทธิพลในการจำแนกกลุ่มที่เป็นค่าบวกซึ่งมีผลต่อการเลือกศึกษาต่อ

เจตคติต่อสถานศึกษา (X_8) เป็นตัวแปรสำคัญที่มีน้ำหนักในการจำแนกรองลงมา (ค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 212) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อมีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ศึกษาต่อให้ความสำคัญต่อการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย และทำให้การศึกษาต่อประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลลาร์ด (Willard 1993 CD-ROM) ที่พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ผู้เรียนจะเรียนต่อหรือไม่เรียนต่อนั้น คือ ความยึดมั่นในสถาบันศึกษาและความมุ่งมั่นต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไมยรา กัดสระ (2543 10) ที่พบว่า เจตคติเป็นปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักเปอร์เซ็นต์สูงกว่าปัจจัยส่วนบุคคล ในการเลือกสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับความนิยมมากของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การปรับตัว (X_4) เป็นตัวแปรสำคัญรองจากเจตคติต่อสถานศึกษา และเป็นตัวแปรลำดับสุดท้าย (ค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 192) ที่มีแนวโน้มจะเป็นลักษณะของกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อที่มีความสามารถปรับตัวและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของตนเองและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับ ปรีชา ธรรมา (2545 49) ที่กล่าวว่า การปรับตัวเป็นรูปแบบพฤติกรรมที่บุคคลตอบสนองต่อความคับข้องใจของตนเอง และแสดงถึงระดับความสามารถ

ในด้านการปรับตัวภายในสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความคับข้องใจขึ้นอยู่กับบุคคลนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ (2540 : 101) ที่พบว่า องค์ประกอบด้านทักษะที่จำเป็นในการเรียนและแก้ปัญหาของนักศึกษาแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพร เชิดฉาย (2545 : 70-71) ที่พบว่า ตัวแปรสภาวะทางร่างกายและอารมณ์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเชื่อในความสามารถของตนเองได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุช ปิยะกมลานนท์ (2530 : 76) ที่พบว่า ปัญหาการปรับตัวด้านการเรียน สามารถใช้จำแนกกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษาโดยใช้เวลาดำสุดและสูงสุดของหลักสูตรได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพินท์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ (2532 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง ในการพยากรณ์ความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่นได้สูงถึง 42.29

กลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) เป็นตัวแปรที่จะเป็นแนวโน้มของกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อ (ค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ - 230) สาเหตุส่วนหนึ่งอาจมาจากการแบกรับภาระค่าใช้จ่ายของตนเองและครอบครัวในฐานะสมาชิกของครอบครัว และถ้าหากศึกษาต่อก็จะส่งผลกระทบต่อฐานะทางการเงินที่เป็นอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุช ปิยะกมลานนท์ (2530 : 80) ที่พบว่า นิสิตจากคณะนิเทศศาสตร์กลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตรมีปัญหาด้านการเงินและภาระรับผิดชอบในครอบครัวมากกว่า นิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาดำสุดของหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล (2532 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้ที่ไม่เรียนต่อมักเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรพร พูลสงวน (2539 : 295) ที่พบว่า นักศึกษาที่มีภาระรับผิดชอบต่อครอบครัวต่างกันมีกระบวนการศึกษาด้านตนเองแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงศ์ลักษณ์ รุ่งวิทยากร และ สุกัญญา สุขวุฒิ (2544 : 37) ที่พบว่า มหาบัณฑิตแขนงวิชาการบริหารการศึกษา มสธ ร้อยละ 17.6 ไม่ต้องการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาเอก เนื่องมาจากภาระในด้านค่าใช้จ่ายและภาระรับผิดชอบในครอบครัว

บรรยากาศในการทำงาน (X_2) เป็นตัวแปรอันดับสุดท้าย (ค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ - 177) ที่จะ เป็นแนวโน้มของกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประเมินบรรยากาศในการทำงานจากภาระการทำงาน สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน และการสนับสนุนของผู้บริหาร ซึ่งถือได้ว่ามีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการศึกษาต่อหรือไม่ศึกษาต่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีวีวรรณ วัฏฏานนท์ (2529 : 112) ที่พบว่า เพื่อนร่วมงานมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อนิสิตที่ได้มีโอกาสมาศึกษาต่อ อาจเป็นเพราะว่านิสิตที่ออกกลางคันส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพแล้ว และมาศึกษาต่อโดยไม่ได้ลาเรียนอย่างเป็นทางการ ซึ่งในบางกรณีผู้บังคับบัญชาอาจจะต้องแบ่งงานที่นิสิตรับผิดชอบไปให้เพื่อนร่วมงานทำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริรัตน์ คุณจักร (2539 : 139-140) ที่พบว่า นิสิตที่สำเร็จการศึกษาช้ากว่า

เวลาที่กำหนดส่วนใหญ่มาศึกษาเฉพาะ เนื้อหาบางวิชา (Course Work) เมื่อศึกษาครบทุกวิชาแล้ว กลับไปทำงานควบคู่กับทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งต้องรับภาระในหน้าที่ด้วยจึงทำให้ไม่มีเวลาให้กับการศึกษา ค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญจิตร ยิ่งยวด (2544 บทคัดย่อ) ที่พบว่า ตัวแปรสัมพันธ์ภาพภายในหน่วยงาน บุคลิกภาพแบบเก็บตัว-อารมณ์มั่นคง บุคลิกภาพแบบ แสดงออก-อารมณ์มั่นคง อายุ ภาระงานสอน การบริหารของหน่วยงานและปฏิบัติการรวมสามารถร่วมกัน ทำนายระดับความเหนื่อยหน่ายด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ได้ร้อยละ 28.7

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยตัวแปรในการสมการจำแนกกลุ่ม พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย (X_7) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (X_3) เจตคติต่อสถานศึกษา (X_6) การปรับตัว (X_4) และบรรยากาศในการทำงาน (X_2) เป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา เฉพาะสาขาวิชาศึกษาศาสตร์เท่านั้น หากมหาวิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจ อย่างถูกต้องและชัดเจนให้แก่กลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาอย่างต่อเนื่อง ก็จะเป็นการเสริมสร้างแรงจูงใจให้เกิดความต้องการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อ ได้มากขึ้นในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ และสาขาวิชาต่าง ๆ อีกด้วย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

มหาวิทยาลัยควรเน้นวิธีเพิ่มมาตรการส่งเสริมโดยเริ่มจากการทำให้บุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ ให้มีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องและ ชัดเจนในรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการจัดการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัย เพื่อสามารถเสริมสร้าง ขอบข่ายการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นสร้างการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นตัวแปร ที่สำคัญและนำหนักเด่นที่สุด (Pedhazur 1997 : 910) ให้กับกลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษากับกลุ่ม ผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาให้เล็งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อศึกษาต่อระดับ บัณฑิตศึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เช่น ทำให้กลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อกับกลุ่มผู้ที่ไม่ศึกษาต่อระดับ บัณฑิตศึกษามีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษา เนื่องจากได้รับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยและก่อให้เกิดความเข้าใจ ที่ถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น และการศึกษาต่อก็จะทำให้เกิดการปรับตัวในด้านต่าง ๆ เนื่องจากการศึกษาต่อ ในระดับบัณฑิตศึกษานั้น มุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้ศึกษาต่อรู้จักคิด วิเคราะห์เนื้อหา ทั้งในภาคทฤษฎีและ ปฏิบัติ โดยนำมาบูรณาการ และสามารถนำเสนอมผลงานของตนเอง ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้เกิดมีการปรับตัว ทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนั้นยังเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้กับการศึกษา เนื่องจากระบบการ ศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทำให้นักศึกษาไม่ต้องเดินทางมาศึกษาทุกวันและ ไม่ส่งผลกระทบต่อภาระงานประจำ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้สมการจำแนกกลุ่มที่ได้โดยวิธีแบบทางตรง (Direct Method) สามารถพยากรณ์การเป็นสมาชิกได้ถูกต้องร้อยละ 75 ซึ่ง สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และลัดดาวัลย์ รอดมณี (2528 : 88) ได้กล่าวว่า สมการในการจำแนกกลุ่มที่ดีควรให้ผลการจำแนกที่ถูกต้องร้อยละ 85 จากการวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาเฉพาะสาขาวิชาศึกษาศาสตร์เท่านั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยในลักษณะเช่นเดียวกันกับบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ อีก โดยคัดเลือกเฉพาะตัวแปรที่ผู้วิจัยค้นพบว่ามีอิทธิพลต่อการจำแนกกลุ่มได้สูง แล้วเพิ่มตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีอิทธิพลสามารถจำแนกกลุ่มได้สูงกว่าตัวแปรที่ศึกษาเดิม โดยอาจจะทำการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มทั้งวิธีแบบทางตรง (Direct Method) และวิธีแบบขั้นตอน (Stepwise) เพื่อเปรียบเทียบว่าผลการวิเคราะห์แบบใดที่ให้ค่าน้ำหนักสัมประสิทธิ์และสมการจำแนกกลุ่มที่สามารถพยากรณ์การเป็นสมาชิกของกลุ่มได้สูงกว่า เพื่อพิจารณาว่าผลการวิจัยนั้นเป็นอย่างไร และแตกต่างกันหรือไม่ระหว่างสาขาวิชาต่าง ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527) จิตวิทยาสังคม กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2530) การศึกษาผู้ใหญ่ แนวพรรณทั่วโลก สำนักเลขาธิการ
คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา สหประชาชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ
อมรินทร์ พรินต์
- กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา (2539) ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ความสามารถของตนเองและความ
คาดหวังในผลการเรียนภาษาอังกฤษกับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษา
อังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ค ม (การสอน
ภาษาอังกฤษ) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร
- กล้า ทองขาว, และคณะ (2546) การประเมินโปรแกรมบัณฑิตศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษา
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย นครบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถ่ายเอกสาร
- กันยา สุวรรณแสง (2533) การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว กรุงเทพฯ บำรุงสาส์น
- กัลยา วานิชย์บัญชา (2546) การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows พิมพ์ครั้งที่ 3
กรุงเทพฯ บริษัท ธรรมสาร จำกัด
- กฤตินี ตรงสิทธิ์ (2546) การศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปริญญาบัตรการศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา)
กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- ขวัญจิตร ยิ่งยวด (2544) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความเหนื่อยหน่ายในการทำงานของครู
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ประชากรศึกษา)
กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ถ่ายเอกสาร
- คณงยุทธ กาญจนกุล (2534) "การสื่อความหมายระหว่างคนกับคน," เอกสารการสอนชุดวิชา
เออร์คอนอมิกส์และจิตวิทยาในการทำงาน หน่วยที่ 5 หน้า 231 นครบุรี สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2530) "ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจิตวิทยาการบริการ," เอกสารการสอน
ชุดวิชาจิตวิทยาการบริการ หน่วยที่ 1 หน้า 4 นครบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช
- จันทะ วิไลพัฒน์ (2542) การพัฒนาพฤติกรรมด้านการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการเสียสละของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้กระบวนการสร้างค่านิยม วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
(หลักสูตรและการสอน) นครบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถ่ายเอกสาร

- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, และคนอื่น ๆ (2540) *สังคมวิทยา พิมพ์ครั้งที่ 4* กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- จุมพล นิมิพานิช (2544) "พฤติกรรมกลุ่มและการทำงานเป็นทีม," เอกสารการสอนชุดวิชา องค์การและการจัดการ (ฉบับปรับปรุง) หน่วยที่ 13 หน้า 252 นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- จวีพร พูลสงวน (2539) *วิธีการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (อุดมศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร
- จวีวรรณ วัฏฏานนท์ (2529) *การออกกลางคันของนิสิตระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์* ภูมิหลังและการรับรู้ วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สารัตถศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร
- เจลิยว บุรีภักดี (2543) "การศึกษากับการพัฒนา," เอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษาดลอดชีวิต และการศึกษานอกระบบ (ฉบับปรับปรุง) หน่วยที่ 5 หน้า 265 นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ชนินทร์ ชุนนพันธ์รักษ์ (2544) "ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับความขัดแย้ง," เอกสารการสอน ชุดวิชาองค์การและการจัดการ (ฉบับปรับปรุง) หน่วยที่ 11 หน้า 100 -104, 111 -116 นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ชลลดา จิตติวัฒนพงศ์ (2537, กรกฎาคม - กันยายน) "วัฒนธรรมการทำงานของคนไทยในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง," วารสารสารพัฒนาหลักสูตร 13(118) 75
- ชโลธร แสงส่องฟ้า (2543) *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจศึกษาต่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี* ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษาที่ 1 วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ประชากรศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ถ่ายเอกสาร
- ชัยพร วิชชาวุธ (2530) *เอกสารการสอนชุดวิชามนุษยศาสตร์กับสังคม* หน้า 69 นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2534) "ระบบการเรียนการสอนทางไกล," เอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษา ทางไกล หน่วยที่ 10 หน้า 446 นนทบุรี สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ชาคริต ชมชื่น (2541) *ภาวะการมีงานทำและปัจจัยเงื่อนไขที่ทำให้การมีงานทำแตกต่างกันของ* เยาวชนชนบทที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ประชากรศาสตร์) กรุงเทพฯ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ถ่ายเอกสาร

ชินรัตน์ สมสืบ (2530) "การรับรู้ในการบริการ," เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาการบริการ

หน่วยที่ 2 หน้า 67 นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ชูศรี วงศ์รัตนะ (2544) เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ เทพเนรมิตการพิมพ์

ตติยา เขยชุม (2545) การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดการรับรู้สมรรถภาพ

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การวัดผลการ

ศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร

ทองนวล ภูประเสริฐ (2538) การศึกษาเจตคติของบุคลากรทางการประถมศึกษาที่มีต่อเด็กที่มีความ

ต้องการพิเศษ และต้องการเรื้อรัง ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาพิเศษ)

กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถ่ายเอกสาร

ทองปาน แสงโสธรณ์ (2541) แรงจูงใจในการเลือกเรียนสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ประชากรศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหิดล ถ่ายเอกสาร

ทัศนีย์ พรหมไพจิตร (2540) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน

ประถมศึกษาขยายโอกาสของเยาวชนไทยมุสลิม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ วิทยานิพนธ์

ศึกษาศาสตร์ดุษฎ์บัณฑิต (ประชากรศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

มหิดล ถ่ายเอกสาร

ธนชัย ยมจินดา, และ เสน่ห์ จัยโต (2544) "การออกแบบงาน," เอกสารการสอนชุดวิชาองค์การ

และการจัดการ (ฉบับปรับปรุง) หน่วยที่ 9 หน้า 23 นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช

อัครงค์ อุดมไพจิตรกุล (2546, พฤษภาคม-สิงหาคม) "บทบาทของรัฐกับเศรษฐศาสตร์การศึกษา

อุตสาหกรรมขับเคลื่อนการจัดการโดยเศรษฐศาสตร์การศึกษา," วารสารบริหารการศึกษา

มคอว 2(5) 10

ธีรยุทธ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา, และ เรวัณณ์ สุธรรม (2534) "การบริการการศึกษาทางไกล," เอกสาร

การสอนชุดวิชาการศึกษาทางไกล หน่วยที่ 12 หน้า 531-537 นนทบุรี สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ธีระพร อูวรรณโณ (2533) "ความเชื่อและค่านิยม," เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาและสังคม

วิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะแนว หน่วยที่ 8 หน้า 361-424 นนทบุรี สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- นงศ์ลักษณ์ รุ่งวิทยากร, และ สุกัญญา สุขวุฒิ (2544) *ความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาเอกทางด้านการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตแขนงวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช* ถ่ายเอกสาร
- นพพร เชิดฉาย (2545) *การศึกษาความเชื่อในความสามารถของตนเองในการเลือกเรียนกลุ่มวิชาการขายในสาขาวิชาพณิชยการของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ปริญญานิพนธ์การศึกษา* มหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- นิภา นิธยานน (2530) *การปรับตัวและบุคลิกภาพ* กรุงเทพฯ สารการพิมพ์
- บุญชม ศรีสะอาด (2538) *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2 พิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพฯ สุวีริยาสาส์น
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2535) *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 6* กรุงเทพฯ สามเจริญพาณิชย์ จำกัด
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์, และคณะ (2535) *การวิเคราะห์สาเหตุการลาออกกลางคันของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช* บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2546) *คู่มือการจัดทำปริญญานิพนธ์ และสารนิพนธ์* กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ประทีป จินนี (2540) *เอกสารการสอนการวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับพฤติกรรม* กรุงเทพฯ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ประนอม เจริญชนม์ (2545) *การวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปริญญานิพนธ์การศึกษา* มหาบัณฑิต (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- ประยูร ศรีประสาธน์, และคณะ (2541) *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- ปรีชา ธรรมา (2545, มกราคม) "การปรับตัว," *วารสารวารสารนุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์* มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (25) 49
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531) *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* กรุงเทพฯ เจริญผล
- พสุ โลหารชุน (2534) "ข้อมูลข่าวสารและสื่อแสดงที่ใช้ในการทำงาน," *เอกสารการสอนชุดวิชา* เออร์กอนอมิกส์และจิตวิทยาในการทำงาน หน่วยที่ 6 หน้า 9 นนทบุรี สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ไพรัตน์ จันทะ (2545) การศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนและ
ครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร ปรินญาณพนธ์การ
ศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร

ไพโรจน์ ตีรณธนากุล, และ ลินทร ศิลา (2534) สถิติเพื่อการวิจัยทางการศึกษา กรุงเทพฯ
สนมิตรออฟเซต

มณฑา ทศนประดับ (2533) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าเรียนและไม่เข้าเรียน การศึกษานอก
โรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประเภททางไกล ของผู้จบการศึกษาภาคบังคับ
จังหวัดเชียงราย ปรินญาณพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถ่ายเอกสาร

มยุรี ศรีชัย (2538) เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง กรุงเทพฯ วี เจ พรินต์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช คู่มือนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ปีการศึกษา 2546 นนทบุรี
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มาลินี จุฑะระพ (2539) จิตวิทยาการเรียนการสอน กรุงเทพฯ อักษราพิพัฒน์ จำกัด

ไมยรา กัดสระ (2543) การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเลือกสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับ
ความนิยมมากของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษากรุงเทพมหานคร ปรินญาณพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว)
กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร

ยี่สุน นันทโนทยาน (2539) การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกกลุ่มนักศึกษาที่เลือกและไม่เลือกเรียนวิชาชีพ
การพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ปรินญาพยาบาลศาสตร์มหาบัณฑิต
(การพยาบาลศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร

ยุวดี อินชัยเทพ (2540) เปรียบเทียบแรงจูงใจในการเข้าศึกษาของนักศึกษานอกโรงเรียน กลุ่มวิธี
เรียนทางไกลและชั้นเรียน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษาและ
การแนะแนว) เชียงใหม่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถ่ายเอกสาร

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2545) สุขวิทยาจิตและการปรับตัว กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์

ล้วน สายยศ, และ อังคณา สายยศ (2538) เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ
สุวีริยาสาส์น

_____ (2540) สถิติวิทยาทางการวิจัย กรุงเทพฯ สุวีริยาสาส์น

_____ (2543) การวัดด้านจิตพิสัย กรุงเทพฯ สุวีริยาสาส์น

- _____ (2543) เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ ชมรมเด็ก
- วรรณดี แสงประทีปทอง (2544) เจตคติ แนวคิด วิธีการวัดและมาตรฐานวัด นนทบุรี มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช
- วสันต์ ขมสวัสดิ์ (2540) ขวัญในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนที่กั้นดาร์ สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการ
ศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถ่ายเอกสาร
- วิจิตร ศรีสอาน (2529) การศึกษาทางไกล นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิจิตร ศรีสอาน, และคณะ (2534) "ปรัชญาและพัฒนาการของการศึกษาทางไกล," เอกสารการสอน
ชุดวิชาการศึกษาทางไกล หน่วยที่ 1 หน้า 24-27 นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช
- วิเชียร เกตุสิงห์ (2538, กุมภาพันธ์-มีนาคม) "ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมายเรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้ง
ก็พลาดได้," วารสารข่าวสารการวิจัยการศึกษา 18(3) 8-11
- วิเชียร รักการ (2529) วัฒนธรรมและพฤติกรรมของไทย พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์
- วิไลลักษณ์ พิภูณ้อย (2545) การรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์
ของเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ในสังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- วิศิษฐ์ จงประเสริฐ (2536) การศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนต่อและไม่เรียนต่อระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2530 ด้วยวิธีเรียนทางไกลของ
ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาในเขตภาคกลาง วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
(การศึกษานอกโรงเรียน) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545) จิตวิทยาสังคม ทฤษฎีและปฏิบัติการ กรุงเทพฯ สุวีริยาสาส์น
- สถิต วงศ์สุวรรณ (2539) การพัฒนานุคลิกภาพ กรุงเทพฯ รวมสาส์น (1977)
- สนิท สมัครการ (2539) "การเปลี่ยนแปลงทางสังคม," เอกสารการสอนชุดวิชาสังคมศึกษา 4
หน่วยที่ 14 หน้า 308-310 พิมพ์ครั้งที่ 4 นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สมคะเน คำจูน (2529) ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่เกี่ยวกับการ
สอนเสริม วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (อุดมศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536) ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม กรุงเทพฯ โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2525) รายงานการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพในการผลิตมหับัณฑิตของ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สิริวรรณ ศรีพหล (2533) "การพัฒนาค่านิยมในวิชาสังคมศึกษา" เอกสารการสอนสังคมศึกษา
หน่วยที่ 7 พิมพ์ครั้งที่ 3 นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สิริรัตน์ คุณจักร (2539) การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ระหว่างนิสิต
ระดับมหับัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สำเร็จการศึกษาภายใน
สองปีการศึกษาและมากกว่าสองปีการศึกษา วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (วิจัยการ
ศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร
- สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ (2540) ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระบบการศึกษาทางไกล
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่)
กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถ่ายเอกสาร
- สุชา จันทน์เอม (2536) จิตวิทยาทั่วไป พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, และ ลัดดาวัลย์ รอดมณี (2528) เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับ
การวิจัยทางสังคมศาสตร์ กรุงเทพฯ หจก ภาพพิมพ์
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2537) เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์
และพฤติกรรมศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ เลี้ยงเชียง
- _____ (2545) การใช้สถิติในงานวิจัยอย่างถูกต้องและได้มาตรฐานสากล กรุงเทพฯ เพื่อฟ้าพรันต์
- สุนทร วงศ์ไวยวรรณ, และ เสน่ห์ จัยโต (2544) "ภาวะผู้นำ," เอกสารการสอนชุดวิชาองค์การและ
การจัดการ (ฉบับปรับปรุง) หน่วยที่ 12 หน้า 148 นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช
- สุภาวดี มิตรสมหวัง (2523) สังคมไทย คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน
- สุรกุล เจนอบรม (2532, กันยายน-ธันวาคม) "การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่านิยมของประชาชน
โดยวิธีการศึกษานอกระบบโรงเรียน," วารสารการศึกษานอกระบบ สมาคมการศึกษา
นอกระบบ ประเทศไทย 4(12) 66
- เสนาะ ตีเยาว์ (2544) "การสื่อสาร," การเอกสารการสอนชุดวิชาองค์การและการจัดการ
(ฉบับปรับปรุง) หน่วยที่ 8 หน้า 430 นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- หลุยส์ อัมสุทธิ (2539) ค่านิยมและการถ่ายทอดค่านิยมให้แก่บุตรของอาจารย์มหาวิทยาลัยและ
นักธุรกิจ วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต (ประชากรศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ถ่ายเอกสาร

- อนงค์ ปิยะกมลฉานนท์ (2530) *การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดและสูงสุดของหลักสูตร*
 ในการสำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร
- อเนก พ อนุกุลบุตร (2520, มกราคม - กุมภาพันธ์) "แนวคิดบางประการเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยเปิด,"
 รามคำแหง หน้า 2
- อรพินทร์ ชูชม, และ อัจฉรา สุขารมณ (2532) *องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียน*
 วิทยุณ กรุงเทพฯ สถาบันพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล (2532) *ตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อระดับ*
บัณฑิตศึกษา วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์)
 กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถ่ายเอกสาร
- อาชัญญา รัตนอุบล (2545, กันยายน) "การเรียนรู้ในสถานที่ทำงาน," วารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์
 คณะศึกษาศาสตร์ มศว (27) 16 - 20
- Anastasi, Anne (1976) *Psychological Testing 4th ed* New York Macmillan
- Bandura, A (1986) *Social Foundations of Thought and Action Englewood Cliffs*
 New Jersey Prentice-Hall
- Chickerring, S W (1969) *Education and Identity* San Francisco Jossey-Bass
- Coleman, James C and Hammen (1981) *Abnormal Psychology and Modern Life*
 New York Bombay
- Good, O R (1973) *An Analysis of Faculty Motivation to Work in the North Carolina*
Community College system Doctor's thesis, Raleigh North Carolina State
 University at Raleigh, Photocopied
- Kaye, A and Rumble, G (1981) *Distance Teaching for Higher and Adult Education*
 London Open University Press
- Kotler, Peter (1988) *Marketing Mangement 6th ed* Englewood Cliffs, NJ Prentice Hall
- Moskowitz, Merle and Orgel, Arthur R (1969) *General Psychology* Boston Houghton
 Mifflin
- Pelletier, Joanne M (1994) *Factor Contributing to Graduation Rates of Indian and Metis*
High School Students Available CD-ROM ProQuest-Dissertation Abstracts

Pedhazur, Elazar (1997) *Multiple Regression In Behavioral Research Explanation and Prediction* 3rd rev ed USA Harcourt Brace College Publishers

Show, M , and Wright, J M (1967) *Scales for the Measurement of Attitudes* New York McGraw-Hill

Willard, Judith S (1993) *The Relationship of Problem-Solving Ability to Persistence Withdrawal Behavior and to Academic Success at a Private University* Available CD-ROM ProQuest-Dissertation Abstracts

Yamane, Taro (1973) *Statistics An Introductory Analysis* Second printing Tokyo Gakuin University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1 อาจารย์ ดร. ละเอียด รักษ์เฒ่า	ผู้เชี่ยวชาญทางการวัดผลทางการศึกษา
2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช	ผู้เชี่ยวชาญทางการวิจัยทางการศึกษา
3 รองศาสตราจารย์ ดร. สมสร วงษ์อยู่น้อย	ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา
และจิตวิทยา
	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4 รองศาสตราจารย์ ดร. ประดิษฐ์ อุปรมัย	สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
5 รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา วิหคโต	สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ภาคผนวก ข
คำอธิบายจำนวนของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามความเชื่อในความสามารถของตนเอง

ข้อ	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
1	4440	คัดเลือกเอาไว้	9	5567	คัดเลือกเอาไว้
2	5912	คัดเลือกเอาไว้	10	3927	คัดออก
3	4908	คัดเลือกเอาไว้	11	6105	คัดเลือกเอาไว้
4	6550	คัดเลือกเอาไว้	12	5565	คัดเลือกเอาไว้
5	3930	คัดออก	13	5029	คัดเลือกเอาไว้
6	- 2868	คัดออก	14	5608	คัดเลือกเอาไว้
7	4228	คัดเลือกเอาไว้	15	6189	คัดเลือกเอาไว้
8	4957	คัดเลือกเอาไว้	16	2965	คัดออก

ตาราง 11 แสดงค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามบรรยากาศในการทำงาน

ข้อ	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
1	2372	คัดออก	11	3548	คัดเลือกเอาไว้
2	2633	คัดออก	12	4456	คัดเลือกเอาไว้
3	2494	คัดออก	13	5756	คัดเลือกเอาไว้
4	3306	คัดเลือกเอาไว้	14	6697	คัดเลือกเอาไว้
5	3421	คัดเลือกเอาไว้	15	6149	คัดเลือกเอาไว้
6	4067	คัดเลือกเอาไว้	16	5515	คัดเลือกเอาไว้
7	3367	คัดเลือกเอาไว้	17	3943	คัดเลือกเอาไว้
8	2558	คัดออก	18	2396	คัดออก
9	2794	คัดออก	19	5655	คัดเลือกเอาไว้
10	2852	คัดออก			

ตาราง 12 แสดงค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ข้อ	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
1	4027	คัดเลือกเอาไว้	9	5725	คัดเลือกเอาไว้
2	- 3868	คัดออก	10	4012	คัดเลือกเอาไว้
3	4909	คัดเลือกเอาไว้	11	1842	คัดออก
4	3761	คัดเลือกเอาไว้	12	5481	คัดเลือกเอาไว้
5	- 2843	คัดออก	13	3979	คัดเลือกเอาไว้
6	5983	คัดเลือกเอาไว้	14	- 2835	คัดออก
7	4463	คัดเลือกเอาไว้	15	5800	คัดเลือกเอาไว้
8	4766	คัดเลือกเอาไว้	16	4120	คัดเลือกเอาไว้

ตาราง 13 แสดงค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการปรับตัว

ข้อ	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
1	3450	คัดออก	9	2277	คัดออก
2	3448	คัดออก	10	3840	คัดเลือกเอาไว้
3	3517	คัดเลือกเอาไว้	11	5559	คัดเลือกเอาไว้
4	5410	คัดเลือกเอาไว้	12	4233	คัดเลือกเอาไว้
5	4710	คัดเลือกเอาไว้	13	4323	คัดเลือกเอาไว้
6	3838	คัดเลือกเอาไว้	14	4856	คัดเลือกเอาไว้
7	5544	คัดเลือกเอาไว้	15	4962	คัดเลือกเอาไว้
8	5631	คัดเลือกเอาไว้	16	3452	คัดออก

ตาราง 14 แสดงค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามค่านิยมในการศึกษาต่อ

ข้อ	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
1	5091	คัดออก	13	5884	คัดเลือกเอาไว้
2	- 2965	คัดออก	14	0596	คัดออก
3	3423	คัดออก	15	0940	คัดออก
4	4257	คัดออก	16	- 0586	คัดออก
5	5310	คัดออก	17	3490	คัดออก
6	5658	คัดเลือกเอาไว้	18	5547	คัดเลือกเอาไว้
7	1658	คัดออก	19	2624	คัดออก
8	6075	คัดเลือกเอาไว้	20	6851	คัดเลือกเอาไว้
9	6723	คัดเลือกเอาไว้	21	6075	คัดเลือกเอาไว้
10	6691	คัดเลือกเอาไว้	22	6680	คัดเลือกเอาไว้
11	6728	คัดเลือกเอาไว้	23	6115	คัดเลือกเอาไว้
12	6769	คัดเลือกเอาไว้	24	5215	คัดออก

ตาราง 15 แสดงค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามเจตคติต่อสถานศึกษา

ข้อ	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
1	5102	คัดเลือกเอาไว้	13	5474	คัดเลือกเอาไว้
2	5176	คัดเลือกเอาไว้	14	3541	คัดออก
3	5544	คัดเลือกเอาไว้	15	2371	คัดออก
4	5360	คัดเลือกเอาไว้	16	0984	คัดออก
5	5255	คัดเลือกเอาไว้	17	0774	คัดออก
6	5337	คัดเลือกเอาไว้	18	1429	คัดออก
7	5018	คัดเลือกเอาไว้	19	1610	คัดออก
8	5783	คัดเลือกเอาไว้	20	1718	คัดออก
9	5062	คัดเลือกเอาไว้	21	1556	คัดออก
10	4788	คัดเลือกเอาไว้	22	4519	คัดออก
11	2355	คัดออก	23	5220	คัดเลือกเอาไว้
12	4775	คัดออก			

ตาราง 16 แสดงค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย

ข้อ	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
1	4971	คัดออก	13	7633	คัดเลือกเอาไว้
2	5033	คัดออก	14	6911	คัดเลือกเอาไว้
3	5712	คัดออก	15	6325	คัดออก
4	6437	คัดเลือกเอาไว้	16	7342	คัดเลือกเอาไว้
5	4552	คัดออก	17	7434	คัดเลือกเอาไว้
6	6960	คัดเลือกเอาไว้	18	6154	คัดออก
7	6566	คัดเลือกเอาไว้	19	6209	คัดออก
8	6265	คัดออก	20	7281	คัดเลือกเอาไว้
9	5197	คัดออก	21	7383	คัดเลือกเอาไว้
10	4359	คัดออก	22	6559	คัดเลือกเอาไว้
11	4839	คัดออก	23	7011	คัดเลือกเอาไว้
12	7033	คัดเลือกเอาไว้	24	5917	คัดออก

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

- 1 เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
- 2 อายุ ปี (เกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี)
- 3 ท่านเป็นนักศึกษาปริญญาโทของ มสธ หรือไม่
☐ เป็นนักศึกษา แขนงวิชา
☐ ไม่เป็นนักศึกษา

ตอนที่ 2 กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
1 ข้าพเจ้ามั่นใจว่าเมื่อจะทำอะไรแล้วต้องทำได้สำเร็จ					
2 ข้าพเจ้าเชื่อว่าสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้					
3 ข้าพเจ้ามั่นใจว่ามีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะศึกษาต่อได้					
4 ข้าพเจ้ากล้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ใคร่ครวญถูกต้องแล้ว					
5 ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในการนำเสนองานต่อที่ประชุม					
6 ข้าพเจ้าเชื่อว่าข้าพเจ้ามีความมั่นใจในการติดต่อประสานงานกับผู้อื่น					
7 อะไรที่ข้าพเจ้ายังไม่รู้ข้าพเจ้าเชื่อว่าจะสามารถเรียนรู้ได้					
8 ข้าพเจ้ามีไหวพริบในการแก้ไขปัญหา					
9 ข้าพเจ้าวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาต่าง ๆ โดยใช้เหตุผลได้					
10 ข้าพเจ้าสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้บรรลุจุดมุ่งหมาย					
11 ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในการเป็นผู้นำ					
12 ข้าพเจ้ากล้าแสดงความคิดเห็นเรื่องต่าง ๆ					
13 ในหน่วยงานของข้าพเจ้าจะทำงานแบบต่างคนต่างทำมากกว่าการทำงานรวมกันเป็นทีม					
14 ข้าพเจ้าสามารถตัดสินใจในการปฏิบัติงานภายในขอบข่ายที่ได้รับมอบหมาย					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
15 เพื่อนร่วมงานให้ความร่วมมือกับข้าพเจ้าในการทำงาน					
16 เพื่อนร่วมงานไม่ค่อยยอมรับความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของข้าพเจ้า					
17 เพื่อนร่วมงานชอบปกปิดเรื่องบางอย่างไม่ให้ข้าพเจ้าได้รับรู้					
18 ข้าพเจ้าได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานเมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงาน					
19 เมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานข้าพเจ้าได้รับการช่วยเหลือจากผู้บังคับบัญชา					
20 ผู้บังคับบัญชาส่งเสริมให้กำลังใจข้าพเจ้าในการปฏิบัติงานเป็นประจำ					
21 ผู้บังคับบัญชานับสนุนให้ข้าพเจ้าใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่เสมอ					
22 ผู้บังคับบัญชาของข้าพเจ้านับสนุนให้บุคลากรในหน่วยงานลาศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น					
23 ผู้บังคับบัญชาของข้าพเจ้ามีการคัดเลือกเพื่อส่งบุคลากรไปรับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างทั่วถึง					
24 ผู้บังคับบัญชานับสนุนให้ข้าพเจ้ามีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน					
25 ข้าพเจ้าต้องรับภาระค่าใช้จ่ายทางบ้านมาก					
26 ข้าพเจ้าอยู่ในภาวะที่ต้องใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด					
27 ข้าพเจ้าไม่มีกำลังทรัพย์ที่จะจ้างคนดูแลและทำงานบ้าน					
28 ข้าพเจ้าต้องเป็นหนี้สินเพราะขอยืมเงินมาใช้จ่ายในครอบครัว					
29 ข้าพเจ้ามีภาระต้องรับผิดชอบอุปการะคนในครอบครัว					
30 ข้าพเจ้ามีรายได้น้อยกว่าการประกอบอาชีพ					
31 ข้าพเจ้ามีรายได้ไม่เพียงพอจำเป็นต้องอาศัยผู้อื่นช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม					
32 ข้าพเจ้ามีรายได้จากการประกอบอาชีพเพียงพอแต่ไม่มีเงินเหลือเก็บ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย มากที่สุด
33 ข้าพเจ้าขอความช่วยเหลือในเรื่องการเงินจากบุคคลอื่นเป็นประจำ					
34 ข้าพเจ้าต้องทำงานนอกเวลาเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว					
35 ข้าพเจ้ามีหนี้สินที่ต้องผ่อนชำระในแต่ละเดือนเป็นจำนวนมาก					
36 การศึกษาต่อทำให้ข้าพเจ้ามีภาระการเงินเพิ่มขึ้น					
37 ข้าพเจ้าควบคุมอารมณ์ได้ดีเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ตึงเครียด					
38 ข้าพเจ้าไม่รู้สึกรู้สึกอึดอัดที่จะต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น					
39 ข้าพเจ้ามักไม่สบายใจเมื่อมีผู้วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับตัวข้าพเจ้า					
40 ข้าพเจ้าไม่รู้สึกรู้สึกเครียดเมื่อมีงานที่ต้องรีบทำ					
41 ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้หมดหวังโดยไม่ทราบสาเหตุ					
42 เมื่อข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้นมักควบคุมอารมณ์ไม่ได้					
43 ข้าพเจ้ามักมีความอดทนถ้าต้องรอคอยคนอื่น					
44 ข้าพเจ้าจะเลือกคบเพื่อนใหม่ได้ไม่ยาก					
45 ข้าพเจ้าชอบทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ เสมอ					
46 ข้าพเจ้าจะยอมรับข้อบกพร่องของตนเองโดยไม่ปฏิเสธความรับผิดชอบเมื่อทำงานผิดพลาด					
47 ในยามที่เกิดเหตุการณ์ตื่นเต้นที่ไม่คาดคิดมาก่อน ข้าพเจ้าสามารถควบคุมอารมณ์ได้					
48 ข้าพเจ้าชอบปลีกตัวออกจากสังคม					
49 การศึกษาต่อช่วยพัฒนาการทำงานในอนาคตได้					
50 การศึกษาต่อทำให้เป็นที่ยกย่องของคนทั่วไป					
51 การศึกษาต่อเป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่วงศ์ตระกูล					
52 การศึกษาต่อช่วยเพิ่มความมั่นใจเมื่อเข้าสังคม					
53 การศึกษาต่อเป็นพื้นฐานและเป็นแนวทางไปสู่ความก้าวหน้าและชื่อเสียง					
54 การศึกษาต่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ญาติ พี่น้องและเพื่อน					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
55 การศึกษาต่อในระดับสูงทำให้มีโอกาสได้ทำงานดี ๆ					
56 การศึกษาต่อเป็นการพัฒนาตนเอง					
57 การศึกษาต่อในระดับสูงช่วยเพิ่มความมั่นใจในตนเอง					
58 การศึกษาต่อในระดับสูงทำให้รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา					
59 การศึกษาต่อทำให้รู้จักวิธีคิดอย่างเป็นระบบมากขึ้น					
60 การศึกษาต่อในระดับสูงเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิต					
61 มสธ เป็นสถานศึกษาที่น่าภาคภูมิใจ					
62 มสธ เป็นสถานศึกษาที่มีมาตรฐานการศึกษาทัดเทียมสถานศึกษาอื่นๆ					
63 มสธ เป็นสถานศึกษาที่มีสาขาวิชาควรค่าแก่การศึกษา					
64 มสธ เป็นสถานศึกษาที่มีมาตรฐานในการจัดการศึกษาทางไกล					
65 มสธ เป็นสถานศึกษาที่มีอาจารย์ผู้สอนทรงคุณวุฒิ					
66 มสธ เป็นสถานศึกษาที่มีความพร้อมและเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาทางไกล					
67 มสธ เป็นสถานศึกษาที่มีความก้าวหน้าทันสมัยในการเรียนการสอน					
68 มสธ เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป					
69 มสธ เป็นสถานศึกษาที่มีระบบการลงทะเบียนเรียนสะดวก					
70 มสธ เป็นสถานศึกษาที่ให้อิสระแก่ผู้เรียน					
71 มสธ เป็นสถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในทุกภูมิภาคได้ศึกษาต่อ					
72 มสธ เป็นสถานศึกษาที่เหมาะสมกับผู้ทำงานที่ต้องการศึกษาต่อ					

ตอนที่ 3 กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการรับรู้ของท่าน

ข้อความ	การรับรู้		
	ทราบ	ไม่ทราบ	ไม่สนใจ
1 มสธ มีบริการเพื่อความสะดวกในการติดต่อกับมหาวิทยาลัยหลายช่องทาง			
2 มสธ มีสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกล			
3 มสธ มีระบบการจัดการเรียนการสอนทางไกลได้อย่างมีประสิทธิภาพ			
4 มสธ มีการกำหนดวัน เวลา และสถานที่การสอนเสริมไว้ในแต่ละภาคการศึกษา			
5 มสธ มีการแจ้งวัน เวลา และตารางสอบในแต่ละภาคการศึกษาไว้ล่วงหน้า			
6 มสธ มีการจัดระบบการลงทะเบียนเรียนที่สะดวก รวดเร็วให้กับนักศึกษาในทุกภูมิภาค			
7 มสธ มีการใช้สื่อการเรียนได้เหมาะสมกับเนื้อหาและระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา			
8 มสธ มีแบบฝึกปฏิบัติส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง			
9 มสธ มีสื่อสำหรับการเรียนการสอนหลายรูปแบบ			
10 มีการจัดสอนเสริมศูนย์การศึกษาของ มสธ ตามจังหวัดต่าง ๆ โดยอาจารย์เป็นผู้เดินทางไปสอน			
11 มสธ มีการจัดสนามสอบสำหรับแต่ละภาคการศึกษาในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักศึกษา			
12 หากมีความจำเป็นนักศึกษาของ มสธ สามารถขอเข้าสอบในสนามสอบจังหวัดใดก็ได้ในการสอบแต่ละภาคการศึกษา			
13 มสธ มีศูนย์วิทยพัฒนา 10 แห่ง ให้บริการความสะดวกให้กับนักศึกษาจังหวัดใกล้เคียง			

ขอขอบคุณท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามคะ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวนงลักษณ์ คงคาดิษฐ์
วันเดือนปีเกิด	24 สิงหาคม 2509
สถานที่เกิด	เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	186/71 ม 1 ซอยโกสุมรวมใจ 6 แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ 10210
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ระดับ 6
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	งานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ กองแผนงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด นนทบุรี 11120
ประวัติการศึกษา	
พ ศ 2525	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร
พ ศ 2528	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช) วิชาเอกการเลขานุการ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารถ
พ ศ 2530	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส) วิชาเอกการเลขานุการ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ
พ ศ 2532	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ บ) วิชาเอกการจัดการทั่วไป วิทยาลัยครูสวนสุนันทา
พ ศ 2547	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ ม) สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ